

SCANDALURI PUBLICE

Orientarea sexuală și legea penală în România

Raport

Elaborat de [Human Rights Watch](#)

și

[International Gay and Lesbian Human Rights Commission](#)

New York - Washington - Londra - Bruxelles

© Octombrie 1988, Human Rights Watch și IGLHRC

Traducere: Mona Nicoara

Corectura: Laurentiu Petre, Bogdan Honciuc

Dacă doriți să consultați o versiune tipărită a acestui material, vă rugăm să contactați Asociația [ACCEPT](#).

Toate drepturile sunt rezervate ISBN 1-56432-189-4

1. REZUMAT SI RECOMANDARI

2. ISTORIE LEGISLATIVA

Codul Penal din 1936

Inceputurile articolului 200

3. ABUZURILE IMPOTRIVA HOMOSEXUALILOR DIN ROMANIA DE ASTAZI

Cazul Ciprian Cucu și Marian Mutascu

Cazul Costel Barbu, Mihaita Boghean, Cosmin Hutanu, Augustin Moldoveanu și Mihai Vechiu

Cazul Ovidiu Banu, Lucian Blaga, Ovidiu Bozdog, Florin Hopris, Gheorghe Nastase și Ciprian Stoica

Cazul Traian Pasca

Cazul Ovidiu Chetea, Nicolae Petricas și Nicolae Stupariu

4. SUB PRESIUNEA EUROPEI

Modificarea articolului 200

Conceptul de scandal public

"In public"

Cazuri recente de încălcare a articolului 200, alineatul 1

Cazul Gheorghe Murariu, Constantin Pirvu și Mircea Rusu

Cazul Radu Vasiliu și Adrian Gabriel Presnac

Cazurile Florian Cristian Hanganu și Stefan Harabula; Gavril Bors și Mihai Tintila

5. LIBERTATEA DE EXPESIE SI ASOCIERE

"Indemnarea sau ademenirea": cazul Mariana Cetiner

"Propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism"

6. DISCRIMINARE IN STABILIREA "VARSTEI DE CONSINTAMANT"

7. ABUZURI ALE POLITIEI SI ALE ALTOR OFICIALITATI

Supraveghere, santaj, control

Supravegherea in Baia Mare

Bataile și tortura comise de politie

Homosexualitatea in detentie

8. [LEGISLATIE, MEDICINA SI SEXUALITATE](#)

9. [PREVEDERI INTERNATIONALE SI RECOMANDARI DETALIATE](#)

[ANEXA I](#)

[ANEXA II](#)

[INCHEIERE](#)

REZUMAT SI RECOMANDĂRI

La nouasprezece ani s-a petrecut cel mai ingrozitor lucru din viata mea. Am inteles ca sunt un infractor si am realizat, in acelasi timp, ca singura mea vina sunt eu insumi. Am inceput sa ma urasc; am inceput sa-mi urasc si tara, pentru ca am realizat brusc ca ea ma uraste, ca m-a urat intotdeauna... Stand in celula, cu teroarea fiecarei zile din ce in ce mai mare, parul a inceput sa mi se albeasca.
Florin Hopris, 19 ani, Sibiu, mai 1993

Uneori pe strada trec pe langa cate un politist care m-a batut in noaptea aceea si imi aduc aminte de cum m-au batjocorit, numindu-ma poponar si pervers, cum mi-au tinut capul in toaleta... As vrea sa vina cineva sa-i pedepseasca asa cum m-au pedepsit ei pe mine. Dar acum mi-e frica sa ma uit in ochii lor.
Radu Vasiliu, 18 ani, Iasi, iunie 1997

In Romania contemporana, homosexualilor si lesbienele le sunt negate drepturi fundamentale care sunt garantate international. In ciuda amendamentelor aduse in 1996 acelor prevederi ale Codului Penal care privesc comportamentul homosexual - amendamente prezentate de autoritatile romane ca o respingere totala a prevederilor care incrimineaza relatiile sexuale liber consimtite intre adulti de acelasi sex - homosexualii si lesbienele continua sa fie arestati si condamnati pentru astfel de relatii atunci cand activitatea lor devine cunoscuta public. Mai mult, homosexualii si lesbienele sunt in continuare supusi abuzurilor fizice si hartuiei din partea autoritatilor, ca si discriminarii sistematice in multe privinte. Legea romana nu interzice numai actele sexuale intre adulti de acelasi sex, dar poate fi interpretata ca incriminand exprimarea si asocierea legata de identitatea homosexuala sau sprijinind aceasta identitate. In Romania, vreme de zeci de ani, au fost interzise toate relatiile sexuale liber consimtite intre adulti de acelasi sex.

Numeroase prevederi legale au creat cadrul necesar incriminarii homosexualitatii, discriminarii tolerate de lege si negarii protectiei egale a legii in cazul homosexualilor si lesbieneilor. Cea mai importanta prevedere in acest sens este articolul 200, alineatul 1 din Codul Penal, care pana nu demult prevedea ca "relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex se pedepsesc cu inchisoare de la unu la 5 ani." Alineatul 2 se referea la relatiile homosexuale cu minori sau savarsite prin forta, stabilind pedepse mai mari decat cele prevazute pentru relatiile heterosexuale cu minori sau pentru viol heterosexual. In sfarsit, alineatul 4 al articolului 200 pedepsea "indemnarea sau ademenirea unei persoane in vederea practicarii faptei prevazute in alineatul 1" cu inchisoare de la unu la 5 ani. In 1996, ca urmare a presiunilor internationale si a unor dezbateri intense, alineatul 1 al articolului 200 a fost amendat astfel incat sa incrimineze actele homosexuale "savarsite in public sau daca au produs scandal public" cu inchisoare de la unu la 5 ani. In acelasi timp, la ultimul alineat au fost adaugate prevederi care pedepsesc nu numai "indemnarea sau ademenirea unei persoane", ci si "propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism savarsite in acelasi scop" cu inchisoare pe acelasi termen. Cu toate ca autoritatile romane prezinta aceste amendamente ca o dezincriminare totala a relatiilor homosexuale, limbajul vag in care sunt formulate aceste prevederi face posibil ca persoanele care intretin relatii homosexuale liber consimtite sa fie in continuare puse sub urmarire penala: pentru initierea unor astfel de proceduri, este nevoie numai ca aceste relatii sa devina cunoscute. De fapt, ilegal este acum tocmai faptul de a "deveni cunoscut". In Romania contemporana, tocmai a fi homosexual sau lesbiana -- a avea o astfel de indentitate publica si o orientare sexuala diferita de cea a majoritatii -- este, practic, impotriva legii.

Termenul "orientare sexuala" este o constructie relativ recenta. Cu toate acestea, reusind sa descrie un complex de factori care determina obiectul dorintelor sexuale si emotionale individuale, acest termen defineste un aspect profund si de neschimbat al personalitatii fiecarui individ. Pentru persoanele de orientare heterosexuala, ca si pentru homosexuali, lesbiene, bisexuali si transsexuali, acest element al identitatii proprii este adanc si intim. Pentru persoanele de orientare heterosexuala, ca si pentru homosexuali, lesbiene, bisexuali si transsexuali, aceasta zona identitara de adancime permeaza alte aspecte ale personalitatii fiecarui individ atat constient cat si inconstient, atat frivol cat si profund semnificativ. Experienta propriei orientari sexuale nu este doar una interna; acest aspect al personalitatii fiecarui individ transpare prin acte, gesturi, exprimarea asemanarii sau deosebirii de altii, prin atingeri si strangeri de mana, prin referiri de zi cu zi la un partener, la un sot sau o sotie. Pentru persoanele de orientare heterosexuala, ca si pentru homosexuali, lesbiene, bisexuali si transsexuali, indentificarea si exprimarea orientarii sexuale proprii poate fi la fel de importanta pentru descoperirea si dezvoltarea identitatii individuale ca si categoriile de rasa, apartenenta etnica, sex sau credinta religioasa. Ca si aceste categorii din urma, orientarea sexuala poate reprezenta un aspect semnificativ al personalitatii pe care fiecare dintre noi alege sa o arate lumii. Ca si in cazul categoriilor de rasa, apartenenta etnica, sex, sau credinta religioasa, discriminarea sau negarea protectiei egale a legii pe baza orientarii sexuale incalca drepturi protejate international. Articolul 2 al Pactului International asupra drepturilor civile si politice mentioneaza ca "fiecare stat semnatar al acestui Pact se angajeaza sa respecte si sa asigure tuturor indivizilor aflati pe teritoriul sau sub jurisdicția lor drepturile recunoscute de prezentul Pact, fara nici o distinctie

de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau de alt fel, origine nationala sau sociala, sau orice fel de alt statut".¹

Intr-o decizie publicata in 1994 impotriva unei prevederi asemanatoare articolului 200 al Codului Penal roman, Comitetul pentru drepturile omului din cadrul Organizatiei Natiunilor Unite sustine ca orientarea sexuala nu reprezinta o baza valida pentru limitarea discriminatorie a drepturilor specificate in Pactul International asupra drepturilor civile si politice. Articolul 200 incalca aceasta norma de drepturile omului stabilita de ONU prin aceea ca pedepseste relatii sexuale care nu sunt incriminate sau primesc o pedeapsa mai mica atunci cand sunt comise de o persoana de sex opus. Insa incriminarea actelor sexuale comise in public este discriminatorie: in Codul Penal nu exista nici o prevedere similara care sa pedepseasca actele heterosexuale savarsite in public. Atat Pactul International asupra drepturilor civile si politice (in articolul 17), cat si Conventia Europeana pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale (in articolul 8) garanteaza dreptul la viata privata. Incalcarea acestui drept a dus la condamnarea masiva a asa-ziselor "legi impotriva sodomiei". In trei decizii succesive, Curtea Europeana a drepturilor omului a sustinut ca astfel de "legi impotriva sodomiei" incalca prevederile Conventiei Europene cu privire la viata privata.

Articolul 200, ca si alte prevederi similare care sunt inca in viogare in diferite jurisdicții din intreaga lume, incalca acest drept prin incriminarea relatiilor homosexuale liber consimtite intre adulti. Cel mai contestat efect al acestor prevederi inasa transcende simpla negare a dreptului la viata privata: astfel de prevederi legalizeaza discriminarea impotriva unei clase de indivizi pe baza unui aspect intrinsec al personalitatii acestora. Aceste prevederi pedepsesc acele persoane care nu vor sau nu pot sa stearga orice urma a acestei caracteristici centrale a individualitatii lor. In acelasi mod ca si politicile de asimilare fortata a minoritatilor etnice sau convertire automata a celor de alta credinta, aceste prevederi cer unui segment al populatiei sa eradicheze o parte - adeseori inerenta -- a identitatii lor fundamentale. Astfel, implicatiile articolului 200 merg mult mai departe de ceea ce un membru al legislativului roman a numit "secretul camerelor" in 1936, cand homosexualitatea a fost incriminata pentru prima data. Atat istoria acestei prevederi cat si statutul ei actual pune in evidenta faptul ca principalul ei scop este negarea unei palete largi de drepturi homosexualilor si lesbienele. Astfel, articolul 200 prevede implicit discriminarea: el stipuleaza ca exprimarea si comportamentul care identifica indivizii ca fiind de orientare homosexuala -- indiferent daca acestea sunt acte sexuale care se petrec in spatele usilor inchise sau gesturi publice cotidiene care indica intimitatea - nu vor fi protejate prin lege. In investigatiile necesare acestui raport, Human Rights Watch si International Gay and Lesbian Human Rights Commission au descoperit ca persoane de orientare homosexuala sunt in continuare arestate sub incidenta noii versiuni a articolului 200, atat din pricina limbajului vag introdus de legislatori, cat si din pricina dificultatilor pe care procuraturile si sectiile de politie locale le intampina in interpretarea noilor prevederi.

La fel de important este faptul ca prezenta neintrerupta a articolului 200-- ca si a altor prevederi represive sau pur si simplu vagi care pot fi invocate impotriva unor minoritati disprețuite de majoritatea populatiei - contribuie la existenta unui climat de intoleranta oficializata in Romania. Autoritatile din sectii de politie, inchisori, tribunale sau spitale sunt incurajate permanent sa priveasca homosexualii sau lesbienele ca persoane fara drepturi. Odata arestatii, cei acuzati de incalcare ale articolului 200 sunt adeseori batuti de politie si abuzati sexual de alti detinuti, al caror comportament este nu numai tolerat ci si incurajat de catre gardieni. In intreaga Romania, locurile de intalnire ale homosexualilor si lesbienele, ca si putinele organizatii care au incercat sa se infiripeze sunt, in rarele cazuri in care macar exista, sub permanenta amenintare a hartuiei din partea autoritatilor. De asemenea, ideea ca eradicarea deplina a homosexualitatii din viata publica serveste un scop national legitim este larg acceptata. Aceste fenomene nu sunt doar de ordin recent.

De la prima incriminare a homosexualitatii in 1936, actele homosexuale au fost pedepsite in Romania tocmai ca sa nu dea nastere unei identitati sau comunitati homosexuale. Incriminarea homosexualitatii a avut intotdeauna ca scop eliminarea din viata natiunii a acestei identitati sau potentiale comunitati, vazute ca straine, neautentice si contagioase. Actele private au fost intotdeauna incriminate preventiv, inainte ca ele sa poata deveni publice si sa infecteze sfera publica, presupusa a fi sterilizata. Un membru al Parlamentului Romaniei viguros opus oricarei tolerari a homosexualitatii a sustinut in 1995: Ceea ce este nociv si imoral in strada, nu poate fi permis si moral, in intimitate, solutia fiind contradictorie si ipocrita in sine. Iar pe de alta parte aceasta solutie este de natura sa incurajeze transgresarea faptelor de la interior catre exterior, acesta fiind numai inceputul unor comportamente aberante, care vor deveni din ce in ce mai agresive si, in final, imposibil de combatut.² Din aceasta perspectiva, orice act homosexual este potential public, esentialmente un tip de "propaganda" care trebuie sa fie redusa la tacere.³

De la bun inceput, scopurile acestor prevederi impotriva comportamentului homosexual au avut in vedere interdictia exprimarii si asocierii, restrangerea drepturilor homosexualilor de a-si face vocile auzite sau de a-si expune identitatea in gesturi cotidiene de care majoritatea se bucura nestingherit. Articolul 200, in diversele sale forme, incearca sa impuna o tacere atat de cuprinzatoare incat actele incriminate nu pot fi nici macar numite fara echivoc. Astfel, aceasta prevedere legislativa legitimeaza exercitarea inechitabila a unor drepturi fundamentale - la libera exprimare, asociere si adunare - prin care sunt impartasite experiente si emotii umane. Prezenta continua a acestui articol este masura democratizarii incomplete a Romaniei, relevand refuzul autoritatilor interne de a acorda spatiu egal de expresie si vizibilitate tuturor cetatenilor. Statutul legal al homosexualilor si lesbienele - masura in care acestia se pot misca liber si pot aparea in public, se pot exprima si pot actiona in grup - este un test al deschiderii civice fara de care o reala societate civila nu poate fi construita sau mentinuta. Homosexualii si lesbienele au drepturi egale cu cele ale majoritatii. Faptul ca exercitarea acestor drepturi in Romania constituie "scandal public" releva masura democratizarii acestei societati. Rezumatul recomandarilor Human Rights Watch si IGLHRC solicita autoritatilor romane:

* sa elimine toate prevederile legale care permit, incurajeaza sau reglementeaza discriminarea pe baza orientarii sexuale;

- * sa elimine toate acele prevederi legale care pot fi folosite pentru a pedepsi actele homosexuale liber consimtite intre adulti;
- * sa clarifice sau sa abroge prevederi legale ambigue care pot fi folosite pentru a persecuta persoane care isi exercita pasnic dreptul la libera exprimare, asociere si adunare, ca si acele prevederi legale care interfereaza in mod arbitrar cu dreptul la viata privata;
- * sa puna capat batailor, maltratarii si altor forme de abuz practicate de politie si alte oficialitati pe baza orientarii sexuale a victimelor si sa pedepseasca pe toti cei care s-au facut vinovati de astfel de abuzuri in trecut. Human Rights Watch si IGLHRC cheama toate organismele internationale, inclusiv Consiliul Europei, Organizatia pentru securitate si cooperare in Europa si Uniunea Europeana:
- * sa faca presiuni asupra autoritatilor romane pentru a implementa reformele enumerate mai sus;
- * sa investigheze diversele tipuri de discriminare pe baza orientarii sexuale - pe langa simpla existenta sau absenta a prevederilor legale care incrimineaza explicit relatiile homosexuale -- in evaluarea situatiei drepturilor omului in statele membre sau in curs de aderare;
- * sa investigheze si sa solutioneze cazuri de discriminare pe baza orientarii sexuale, prin mecanismele deja instituite pentru apararea drepturilor omului, inclusiv cele constituite pentru protejarea drepturilor minoritatilor. Descrieri detaliate ale schimbarilor in legislatia si politica relevante pentru punerea in aplicare a acestor recomandari pot fi gasite la sfarsitul acestui raport.

ISTORIE LEGISLATIVĂ

Codul Penal din 1936

In 1936, parlamentul Regatului Romaniei a decis sa discute despre sex, in mai mare amanunt decat oricand altcandva. Codul Penal roman, adoptat in 1864, era astfel revizuit.⁴ In cursul dezbaterilor, infractiunile sexuale au devenit unul dintre centrele de discordie principale. Parlamentarii s-au trezit nu numai condamnan, ci chiar reclasificand o intreaga gama de acte sexuale. Astfel, titlul 11 al noului Cod Penal a ajuns sa imparta infractiunile sexuale in doua subcategorii. "Infractiunile contra pudoarei" (articolul 419-428) includeau violul, seductia si pedofilia. "Infractiunile contra bunelor moravuri" erau mai elastice: chiar daca anumite infractiuni dintre cele care cadeau in aceasta categorie erau savarsite impotriva unor victime individuale, importanta acestora scadea in raport cu interesul unui "public" destul de amorf. Toate aceste acte erau presupuse a fi savarsite fie in public fie intr-o maniera care aducea ofensa sferei publice - o sfera definita implicit prin diseminarea de informatii sau schimbul de bani. "Delictul de trafic de publicatiuni obscene" si gesturile obscene erau vazute ca aducand atingere primului element al definitiei sferei publice; "atatarea la prostitutie", procurarea si traficul de femei erau vazute ca aducand atingere celui de-al doilea element. Identificarea anumitor comportamente sexuale si delimitarea sferei publice erau vazute ca inseparabile. La sfarsitul dezbaterilor, "infractiunile contra bunelor moravuri" includeau o noua prevedere. Articolul 431 incrimina "actele de inversiune sexuala savarsite intre barbati sau intre femei, daca provoaca scandal public" cu inchisoarea de la sase luni la doi ani.

De la bun inceput, limbajul in care acest articol a fost redactat a ridicat un numar de probleme. Majoritatea acestor probleme persista si astazi in Romania. Una dintre problemele fundamentale este incertitudinea in legatura cu obiectul infractiunii. Observatorii contemporani ar putea asuma ca actele incriminate de aceasta prevedere sunt sinonime cu "homosexualitatea". Realitatea insa era mult mai complicata. Prevederi anterioare noului Cod Penal se refereau la "acte impudice nefiresti" sau "impudicitate in contra naturii, adica (a) cu animale; (b) cu persoane de acelasi sex".⁵ Aceste prevederi semanau cu legi europene medievale care incriminau homosexualitatea laolalta cu alte comportamente non-normative, cum ar fi bestialitatea, incestul sau raporturile heterosexuale non-vaginale-toate sub rubrica larga a "sodomiei" sau a "actelor impotriva naturii". Parlamentarii din 1936 doreau mai multa exactitate, dar s-au gasit curand impotmoliti in probleme lexicografice. Prima versiune a proiectului de lege propunea folosirea termenului "homosexualitate", insa acest cuvint era un neologism de origine straina⁶ si unii dintre parlamentari nu erau siguri de definitia lui. In cele din urma, termenul a fost abandonat pentru ca nu includea inversiunea intre femei.⁷ Cu toate acestea, alti comentatori interbelici vedeau "homosexualitatea" ca incluzand lesbianismul-dar excluzand "pederastia", care "se poate savarsi si intre un barbat si o femeie, cand femeia e agent pasiv". Toate acestea erau forme de "inversiune sexuala", ceea ce insemna ca articolul 431 putea fi folosit si pentru incriminarea actelor heterosexuale: In doctrina s-a pus chestiunea daca sotul care ar fi stapanit de acest viciu, ar exercita prin violenta actul asupra femeii sale se poate face culpabil de delictul de inversiune sexuala, intre sotii relatiunile sexuale fiind obligatorii. Doctrina in general e de acord ca sotul nu are acest drept si se face culpabil de delictul de inversiune.⁸

Aceste dileme terminologice aveau insa implicatii dincolo de copertile dictionarelor. Codul Penal incerca sa clasifice comportamentele sexuale, astfel incat "inversiunea sexuala" (de exemplu) putea fi inteleasa ca incluzand "homosexualitatea" si "pederastia", in vreme ce bestialitatea cadea intr-o alta categorie.⁹ De fapt, parlamentarii romani se aflau in situatia de a construi diverse tipuri de comportamente sexuale sau "sexualitati"-un proiect intelectual inceput de mai multa vreme in Europa occidentala. Acte sexuale care pana nu demult fusesera categorizate laolalta erau deja diferite, definite, categorizate. Aceste comportamente erau apoi folosite pentru a defini identitatea indivizilor si a grupurilor de indivizi care le practicau-si, uneori, pentru a segrega aceste identitati din punct de vedere legal si medical.¹⁰ Acelasi proces prin care categoria de "homosexual" fusese inventata in Europa occidentala era acum repetat in Romania. In vreme ce la Viena si la Paris, acest proces era condus de doctori si oameni de stiinta, la Bucuresti vocile acestora nu puteau fi auzite.¹¹ Procesul de clasificare a sexualitatilor se afla in mainile legii. Aceasta absenta a discursurilor complementare a nascut confuzie. Semnificatia "inversiunii sexuale" nu era limpede: comentatorii invocau "pederastia", "safismul" si "tribadismul", definind acesti termeni la voia intamplarii. Unul dintre ei chiar si-a incheiat observatiile invocand un termen (si o pedeapsa) mai vechi aproape cu usurare: "In legea veche, sodomitii erau condamnati la mutilare, iar recidivistii la ardere la frigare"¹² Daca reticenta si pudoarea au impiedicat descrierea deplina a actelor incriminate, incertitudinea era si mai mare in legatura cu conditiile in care aceste acte urmau sa fie incriminate. Unul dintre parlamentari chiar a pledat: "Nu subordonati acest delict provocarii unui scandal public. [...] Ceea ce ne intereseaza pe noi este delictul dovedit si delictul sa-l dovedeasca parchetul prin orice mijloace".¹³

Autorii care au introdus conditia "scandalului public" insa au aparat prevederea ca limitand puterea de interventie a statului. Comitetul care a prezentat textul

proiectului de lege în fața celor două camere a observat că "legea nu poate merge cu rigoarea mai departe, patrundând în taina odailor cu transperantele trase, unde doi preveniți se pot înalți".¹⁴ Cu toate acestea, întrebările referitoare la măsura în care noțiunea de "scandal public" interferează cu integritatea corporală a cetățeanului sau cu "secretul camerelor" au persistat. Pot oare actele private deveni o provocare? O decizie judecatorească din 1940 a sugerat că, prin aceea că este adusă la cunoștința publicului, "inversiunea sexuală" devine automat incriminabilă: "Actul de inversiune sexuală intră în prevederile articolului 431 Cod Penal dacă stirea despre acest fapt se răspândește, deoarece într-un asemenea caz ea provoacă scandal public" (s.n.).¹⁵ Un comentariu din 1948 este de acord cu această interpretare: [...] Elementul de "scandal public" nu este o condiție pur obiectivă de pedepsibilitate, nu este nevoie ca acest element să decurgă din felul de a se purta al persoanelor între care au loc atari raporturi, adică acestea au provocat scandal public prin atitudinea lor voită, fie că aceasta s-a tradus în acte pozitive de depravată ostentație, fie că ea s-a concretizat în fapte negative de imprudentă și neglijență în luarea măsurilor necesare ascunderii unor atari raporturi. (s.n.)¹⁶ Chiar dacă "provocarea unui scandal public" implică un comportament public specific, zona de acțiune a acestei prevederi era totuși prea vastă. Solicitați să clarifice termenul în cursul dezbaterilor, autorii textului au răspuns că "se pot întruni, de pildă, mai mulți înși, în mod obișnuit, într-un anumit loc și din cauza că toată lumea știe pentru ce se adună acolo, se produce o tulburare a liniștii publice în jurul acelui loc de înalțare".

Un comentator din 1939 a elaborat această noțiune în mai mare detaliu: Prin scandal se înțelege lezarea sentimentului moral și deci scandal e public când faptuitorii, fie în scop de câștig sau spre a găsi clienți, nu mai fac un secret din relațiile lor, afișându-și desgustătorul narav, sentimentul moral general e lovit și opinia publică e cu drept cuvânt alarmată.¹⁷ În mod limpede asocierea și exprimarea au constituit obiectul prevederii de la bun început. Referirea la "clienți", ca și invocarea pornografiei ca sursă a atracției între persoane de același sex, vor reverbera pentru mulți ani în discursul juridic și imaginația populară din România. Inversiunea a fost suprimată nu atât ca viciu individual cât ca o caracteristică a unui grup minoritar în curs de afirmare. "Inversiunea sexuală" și comportamentele constitutive ale acesteia au fost asemuite prostituției, văzute a fi nu mai mult decât o tranzacție și stigmatizate ca un mod de asociere care nu poate fi permis în sfera publică.

Inceputurile articolului 200

Dezbaterile din 1936 au ridicat întrebări și probleme care persista încă. Acele dezbateri arată pentru prima oară în România legislatori aflați în procesul de delimitare a vieții private și a sferei publice. Acest proces este incomod dar inextricabil legat de efortul nu numai de a controla ci și de a defini sexualitatea astfel încât comportamentul sexual să fie inteligibil în termeni juridici. "Inversiunea sexuală" se află în zona de frontieră a intimității, fiind suficient de privată pentru a părea nefamiliară, și chiar indescriptibilă, majorității parlamentarilor.

Cu toate acestea, chiar și atunci când "inversiunea sexuală" avea loc în spatele ușilor închise, ea nu se bucura de imunitatea aproape absolută care invalua sfera familiei.¹⁸ "Inversiunea sexuală" a fost permanent în pericol de a deveni obiectul preocupării publice, fiind o zonă în care limitele vieții private se suprapuneau peste granițele sferei publice. Codul Penal din 1936 reprezenta o

incercare de a mentine si prelungi fictiunea partiala a statului de drept intr-o tara care era deja zguduita de insurgenta fascista, coruptia autoritatilor si abuzul endemic de putere. Limitele neclare care erau astfel stabilite in jurul zonei de control legitim a statului erau si ele parte din aceasta fictiune; dar aceste distinctii dintre sfera publica si "secretul camerelor" aveau sa devina si mai putin credibile. La numai doi ani de la adoptarea acestor prevederi, Regele Carol al II-lea a instaurat dictatura regala.

Pe parcursul urmatoarelor cinci decade de dictatura fascista si comunista, protectia juridica si sociala a vietii private avea sa dispara complet. Codul din 1936 nu a fost revizuit complet pana in 1968, cand Marea Adunare Nationala a ceea ce de acum era Republica Socialista Romana a adoptat o noua versiune, care reprezenta nu numai realitatile regimului socialist care fusese instituit dupa cel de-al doilea razboi mondial, dar si intentiile liderului Nicolae Ceausescu la trei ani de la instaurarea lui in fruntea statului roman. Dupa o scurta perioada de liberalizare, regimul Ceausescu a inceput sa restranga libertatile recent recapatare si sa-si ascuta instrumentele de control. Noua lege penala avea sa revizui si sa reclasifice toate prevederile care priveau viata sexuala. Un capitol privitor la "infractiunile privitoare la viata sexuala" era inclus intr-o sectiune mai larga a "infractiunilor contra persoanei". Trei noi infractiuni erau prevazute in acest capitol: articolul 202 se ocupa de "coruptia sexuala" a minorilor (definita ca savarsirea de "acte cu caracter obscen [...] asupra unui minor sau in prezenta unui minor"); articolul 201 urmarea indeaproape articolul 431 din codul anterior, pedepsind "savarsirea actelor de perversiune sexuala care au produs scandal public" cu inchisoarea de la unu la cinci ani (acest articol definea perversiunea sexuala ca "orice acte nefiresti in legatura cu viata sexuala, altele decat cele prevazute in articolul 200"). In fine, primul alineat al articolului 200 era reformulat astfel: "relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex se pedepsesc cu inchisoare de la unu la cinci ani".¹⁹ Astfel, referinta la "scandalul public" a fost abandonata si pedeapsa a fost marita dramatic. Intr-un sens, "homosexualitatea" a aparut in Romania in 1968, fiind recunoscuta prin lege in mod expres--insa numai pentru a fi interzisa complet. Daca in 1936 limbajul juridic delimita sfera publica, Codul Penal din 1968 pare a fi elaborat pentru a aboli sfera privata. Prevederile lui sunt paralele cu decretele impotriva avorturilor din regimul Ceausescu (decrete care cereau femeilor sa se supuna periodic la examene ginecologice obligatorii si pedepseau avorturile foarte sever), impunand restrictii draconice asupra independentei si libertatii corporale a individului si oferind o scuza pentru invazia oficiala a domeniului privat.²⁰ Pentru un regim care isi baza autoritatea pe supravegherea fiecarui detaliu al vietii de zi cu zi, orice fel de viata privata care se afla in afara sistemului de supraveghere sociala reprezenta o amenintare.²¹

Articolul 200 a fost folosit regimului Ceausescu prin aceea ca, incepand cu anii 1970, a oferit o parghie pentru intarirea controlului social. Avand in vedere ca Amnesty International si alte organizatii nu recunosteau inca persoanele condamnate numai pe baza homosexualitatii ca prizonieri de constiinta, persoanele dubioase sau neloiale statului puteau sa fie acuzate sub incidenta articolului 200, fara a atrage atentia comunitatii internationale, astfel incat situatia drepturilor omului apare a fi buna, cel putin din punct de vedere cosmetic. Un politician isi aduce aminte: "Cei care erau incomozi politic au inceput in anii 1980 sa fie arestati fie pentru furt din avutul obtestesc, fie pentru abuz de putere sau alte acuzatii falsificate-inclusiv homosexualitatea".²² Insa aceasta prevedere, care era folosita numai sporadic impotriva celor care erau incomozi din punct de vedere politic, era pusa in aplicare sever in cazuri de disidenta sexuala-sub ochii indiferenti ai comunitatii internationale. "Terorism" este termenul folosit pentru

aceasta stare de fapt de catre un tanar homosexual: "N-aveai cum sa stii vreodata unde au sa loveasca si nu puteai sa ai incredere in nimeni".23

Un barbat inchis in repetate randuri pentru homosexualitate isi aminteste de modul in care se desfasurau arestarile:

In 1983 am fost arestat pentru prima oara. Adusesem cu mine acasa un barbat cu care ma culcasem. Nu stiu cine ne-a turnat, dar au lucrat repede. Dimineata, dupa ce celalalt barbat plecase, patru politisti au intrat in casa cu forta si m-au luat pe sus. Am fost condamnat la patru ani.24

Un alt homosexual isi aminteste:

In 1988, cand aveam 26 de ani, am venit sa vizitez un prieten care inchiria o camera in Bucuresti, langa Piata Rahova. Un alt barbat locuia cu el in apartament. Am baut toti trei cate ceva, dupa care prietenul meu a inceput sa ne arate reviste pornografice, si pentru homosexuali si pentru heterosexuali, aduse din strainatate. Colegul de apartament a plecat, iar eu si prietenul meu ne-am dezbracat si ne-am urcat fiecare in patul lui, cu revistele in mana. Cand ne-am trezit, sapte sau opt politisti spargeau usa. Colegul de apartament ne denuntase la politie. Am fost luati la sectia 17, unde ne-au batut pana cand am semnat declaratii in care recunosteam ca avusesem relatii sexuale. Am fost condamnat la doi ani si jumătate, iar prietenul meu, care adusesese revistele, la trei.25

Prin aceea ca impunea o interdictie totala asupra activitatii sexuale private, articolul 200 a impiedicat nu numai dezvoltarea publica a oricarui tip de identitate homosexuala sau lesbiana, ci chiar si actele si dorintele pe care aceste identitati se bazeaza. Spre deosebire de masurile care restrangeau libertatile minoritatilor etnice sau religioase deja existente, articolul 200 reprezenta un efort extensiv pentru impiedicarea dezvoltarii unei noi identitati minoritare. Invizibilitatea subterana in care orientarea homosexuala a fost fortata sa ramana pana in ziua de astazi face ca documentarea incalcarilor drepturilor omului pe baza orientarii sexuale sa fie foarte dificila. Aceasta invizibilitate in sine insa incalca drepturi fundamentale ale omului, negand victimelor sale reprezentare, comunitate, contact reciproc si auto-intelegere. Activitatile sexuale intre persoane de acelasi sex au continuat in Romania sub umbra secretului si a lipsei de incredere. In absenta barurilor sau a altor locuri de intalnire legale, homosexualii au continuat sa se intalneasca in secret in locuri in care puteau sa treaca neobservati, la adapostul intunericului sau al multimilor. Aproape in fiecare oras exista un parc sau o gara cunoscuta neoficial ca loc de intalnire. Un barbat explica: "Garile si parcurile erau locuri in care puteai sa stai, sa astepti, sa vorbești cu necunoscuti, fara sa devii suspect". Adeseori activitatea sexuala in astfel de locuri, la adapostul noptii, parea a fi mai prudenta decat cea privata. Acelasi barbat povesteste cat de periculos era sa aduca acasa un partener: Nu era numai ca te puteau vedea sau auzi vecinii. Daca aduceai pe cineva acasa, persoana cu pricina stia unde locuiesti. Daca era informator, te putea turna la politie. Chiar daca erai prins in boscheti sau in toaleta publica, exista o sansa sa poti scapa fara sa te gaseasca nimeni dupa aceea.26

Prea putine lesbiene s-au bucurat chiar si de aceasta restransa mobilitate. Presiuni economice si sociale constrangeau multe femei sa se casatoreasca devreme; accesul la modele sau imagini prin intermediul carora ar fi putut fi construita o identitate lesbiana era inexistent. Atat femeile cat si barbatii care se confruntau cu sentimente homosexuale erau nevoiti sa se bazeze pe fragmente de informatii pentru a se intelege pe sine insisi, construind o oglinda din cioburi puse laolalta cu liantul disperarii.

I.B., acum o activista lesbiana, isi aminteste:

Eu nici nu stiam ca exista termenul de 'lesbianism' sau 'homosexualitate'. Intr-o societate atat de inchisa ca Romania de dinainte de 1989, in care subiectul acesta era mai mult decat tabu, nu exista asa ceva. M-am intrebat atunci ce se intampla cu mine. Si atunci s-a intamplat urmatorul fenomen: existau targurile acelea, unde se gaseau multe lucruri pe piata neagra, si astfel mi-a picat o revista in mana, in care apareau doua femei facand dragoste. Aveam vreo 10 ani si nu pot sa va spun ce revolutie s-a petrecut in mine - stateam cu revista in mana si-mi ziceam: Doamne, nu se poate, asta vreau de fapt. Dar am realizat ca asta e greu de obtinut intr-o societate in care trebuie sa platesti cu libertatea daca esti atras de cineva de acelasi sex ca tine.²⁷

Acest regim si-a transformat propria paranoia in realitate. Prin stigmatizarea homosexualitatii ca influenta straina, regimul comunist a reusit sa asigure ca putinele informatii venite din strainatate erau privite ca unice surse pentru constructia identitatii proprii de catre homosexualii si lesbienele din Romania. In aceste conditii, supravietuirea insasi a devenit o problema.

Comandantul penitenciarului din Galati povesteste una dintre propriile lui experiente cu articolul 200, in fata reprezentantilor IGLHRC in 1993:

Am avut un prieten, coleg de liceu, care a devenit prim-balerin in Galati. In anii 1970, a fost arestat. Se produsese un fel de scandal public, probabil pentru ca abordase un politist in civil. L-au pleznit cu o sentinta de cativa ani buni. A fost adus aici in penitenciar, unde eu deja lucram. Inainte sa-l elibereze, m-am intalnit cu el - asa era procedura. L-am intrebat: 'De ce faci chestiile astea dezgustatoare, de ce vrei asa ceva? Esti om inteligent, educat, un artist'. Mi-a raspuns: 'N-am de ales. Asta e normal pentru mine'. La cam un an dupa asta, l-au luat iar la politie, intr-un caz similar. A fost pus in libertate conditionata, inainte de proces. Inainte sa inceapa procesul, s-a sinucis. ²⁸

ABUZURI IMPOTRIVA HOMOSEXUALILOR DIN ROMÂNIA DE ASTĂZI

Dupa schimbarea violenta de regim petrecuta in decembrie 1989, majoritatea

prevederilor ceausiste impotriva vietii private au fost eliminate. Interdictiile privitoare la avorturi au fost abrogate la numai cateva zile dupa ce Frontul Salvarii Nationale a impus incetarea ostilitatilor. Se pare chiar ca in anumite locuri, listele politiei care contineau homosexuali sub urmarire au fost aruncate sau pierdute. Un politist din Sibiu a relatat reprezentantilor IGLRHC in 1993: "Dupa Revolutie, politistii s-au intimidat si nu si-au mai facut treaba. Multe dintre dosarele vechi cu homosexuali au fost distruse. A trebuit sa ma apuc eu sa le refac aproape de la zero".²⁹

Cu toate acestea, articolul 200 a ramas neschimbat. Atentia internationala s-a indreptat catre aceasta prevedere doar treptat. Autoritatile romane au inceput sa raspunda intrebarilor periodice cu explicatia ca primul alineat al articolului, care interzice relatiile sexuale liber consimtite intre adulti de acelasi sex, este "litera moarta", nefiind pus in aplicare.³⁰ Dar toate aceste afirmatii erau false. Alte oficialitati din Ministerul de Justitie confirmau in acelasi timp ca persoane condamnate pentru homosexualitate se aflau in continuare in sistemul penitenciar.³¹ IGLHRC a reusit in cele din urma sa documenteze numeroase incalcati ale drepturilor homosexualilor si lesbienelor din Romania de dupa 1989. Aceste cazuri releva persistenta prejudecatilor printre cadrele politienesti, procurori si alte oficialitati.

Cazul Ciprian Cucu si Marian Mutascu

In 1992, Ciprian Cucu, un tanar de 17 ani, era in ultimul an de liceu in Sinnicolau Mare, un oras aproape de granita cu Ungaria. Fiind izolat si singur, Cucu a dat un anunt intr-un ziar din Timisoara in noiembrie 1992. Anuntul se intitula "Vis de noiembrie" si cerea "prietenia pe termen lung" a unei alte persoane; limbajul in care era redactat anuntul indica subtil homosexualitatea semnatarului. Marian Mutascu, un tanar de 22 de ani din Timisoara, a raspuns la anuntul lui Cucu. Ulterior, Mutascu a marturisit despre intalnirea lui cu Cucu: "Am stiut de indata ca el este omul potrivit pentru mine si ca acesta este stilul meu de viata".³² Cucu si Mutascu au locuit impreuna aproape doua luni, intai acasa la Mutascu, impreuna cu mama acestuia; la sfarsitul celor doua luni, Cucu si Mutascu s-au mutat in casa parintilor lui Cucu, in Sinnicolau Mare. Cei doi au fost nevoiti sa-si ascunda relatia de rudele lor. Cu toate acestea, sora lui Cucu si sotul ei au inceput in cele din urma sa suspecteze natura relatiei dintre Cucu si Mutascu; finalmente, sora lui Cucu i-a denuntat la politie. Cei doi au fost arestati in ianuarie 1993. Cucu povesteste:

"Eu am fost interogat primul. Anchetatorii s-au purtat foarte urat cu mine, numindu-ma 'tarfa' in repetate randuri [...] Marian a recunoscut totul la interogatoriu. Eu nu am recunoscut nimic, pana cand mi-a fost pus pe masa jurnalul meu intim care fusese adus la politie de sora mea. Atunci mi-am dat seama ca voi pierde totul".³³

De la Sinnicolau Mare, cei doi au fost transferati la Timisoara.

"In biroul in care am fost anchetati se adunaseră foarte multi politisti care radeau de noi", spune Cucu. Apoi am fost dusi in arestul politiei judetene. Inca de la intrarea in arest, cand a aflat motivul pentru care fusesem arestati, ofiterul supraveghetor (cunoscut sub porecla "karatistul") s-a napustit asupra lui Marian, lovindu-l cu picioarele in gura, in stomac, chiar si dupa ce Marian a cazut la pamant si si-a pierdut cunostinta. Eu am fost doar

insultat in repetate randuri. In celula in care am fost dus erau sase paturi in care dormeau pana la 16 suspecti. Inainte de intrarea mea in celula, seful de camera³⁴ a fost informat in legatura cu faptul ca urma sa fie adus inaintea un homosexual. Drept urmare, mi-a spus de la bun inceput ca, daca doresc sa-mi mearga bine, trebuie sa intretin relatii sexuale cu el. La inceput nu am acceptat, dar, dupa cateva lovituri, am fost fortat sa cad de acord. In cursul lunii care a urmat, am fost fortat de seful de camera sa intretin relatii sexuale si cu alti detinuti in vreme ce ceilalti colegi priveau 'spectacolul'.

Mutascu a fost si el violat si batut in repetate randuri. Dupa 30 de zile de arest preventiv, Cucu a marturisit procurorilor ca in sectiile de politie se petrec adeseori violuri. "La intoarcere, seful arestului politiei m-a batut in prezenta a circa 20 de detinuti pentru ca 'am facut arestul de rusine'". Mutascu a fost acuzat de relatii homosexuale cu un minor, pe baza alineatului 2 al articolului 200.35 Cucu a fost acuzat conform alineatului 1 al articolului 200 i a fost judecat ca adult. Un articol publicat in ziarul politiei din Timisoara in perioada cand ancheta era inca in desfasurare descrie cazul in detaliu, incluzand numele, adresele complete si chiar si pozele celor acuzati. Tratand vinovatia celor doi ca un fapt deja dovedit, articolul il invinovateaza pe cel mai tanar dintre cei doi, Cucu, un "pericol social":

ancheta a zguduit orasul datorita cazului delicat si oarecum iesit din comun. Deruland faptele si tinand cont de varsta invinuitilor, veti ramane consternati de abilitatea lor. [...] Initial ei nu au recunoscut invinuirea adusa, adica raporturi sexuale intre persoane de acelasi sex. Dar, prin probele administrate si in urma raportului medicului legist, s-a constatat ca este vorba de un caz tipic de homosexualitate. Ciprian Cucu, "fetita", era pasivul, iar Mutascu Milorad, activul. Halal activitate! E trist ca se intampla astfel de lucruri, ca tinerii nostri cad in dezmat, departe de controlul social. Ce o sa urmeze? Reforma sau sfarsitul tragic, caderea in viciu?

36 Unul dintre ziarurile nationale a preluat stirea si a facut numele celor doi de notorietate nationala.³⁷ In cursul primei luni in arest, atat Cucu cat si Mutascu au fost siliti sa se supuna la un examen medical genital dureros si umilitor. "Expertiza medico-legala mentioneaza ca nu s-a putut stabili daca am intretinut sau nu relatii sexuale cu persoane de acelasi sex", spune Cucu. "Atat procurorul cat si medicul legist au insistat sa afle 'cine a fost pasivul si cine a fost activul' in relatia mea cu Marian". Amnesty International si Comitetul Helsinki Roman au actionat in apararea celor doi. Cucu a fost eliberat din arest preventiv dupa doua luni. Mutascu insa a fost detinut pentru inca doua luni. Pe 22 mai, dupa ce a fost diagnosticat cu o grava si desfiguranta infectie a pielii bratelor si picioarelor, Mutascu a fost si el eliberat. Procesul celor doi a inceput pe 9 iunie. Mutascu a fost condamnat la doi ani de inchisoare, iar Cucu la un an. In principal datorita presiunilor comunitatii internationale, aceste sentinte au fost suspendate. Calvarul celor doi insa nu s-a incheiat aici. Cucu a fost exmatriculat din liceu pentru ca "profesorilor le era frica de efectul pe care orientarea mea sexuala l-ar fi avut asupra celorlalti elevi". Alertati de notorietatea cazului, toti patronii carora Mutascu li s-a adresat au refuzat sa-l angajeze. Cand, in cele din urma, Mutascu a reusit sa-si gaseasca o slujba, hartuiala continua a colegilor l-a fortat sa paraseasca postul. In mai 1995, Mutascu s-a sinucis. Cucu scrie:

S-a sinucis din pricina presiunilor si izolarii la care a fost supus. Traisem cu speranta ca intr-o zi vom putea fi din nou impreuna. L-am iubit enorm de mult si nu puteam concepe ideea ca l-am pierdut. Dar destinul mi-a smuls in final si ultima speranta. Marian nu mai exista. O parte din mine a coborat alaturi de el in pamant; cealalta a continuat sa traiasca in ura si dizgratia celor ce ma inconjoara. Este enorm de greu sa traiesti intr-o societate bolnava de prejudecati care te condamna pentru lucruri de care nu esti vinovat.

Cazul Costel Barbu, Mihaita Boghean, Cosmin Hutanu, Augustin Moldoveanu si Mihai Vechiu

Cosmin Hutanu avea numai 19 ani cand, in Focsani, a comis actul care a condus ulterior la arestarea lui. Intr-o seara din 1991, Hutanu a fost invitat sa vizioneze casete video in casa unei cunostinte numite Mihai Vechiu. Hutanu a povestit ulterior reprezentantilor IGLHRC:

Vechiu avea o firma de import-export si avea in casa un video, ceea ce nimeni nu mai vazuse in Focsani. Mai erau si alte persoane in casa si toti vizionau casete inchiriate. La un moment dat, Vechiu m-a luat intr-o camera in care nu ne putea auzi nimeni si m-a intrebat daca vreau sa-i ofer sex oral. Am fost de acord.³⁸

Acesta a fost singurul contact sexual dintre cei doi. Aproape un an mai tarziu, in iulie 1992, Vechiu a facut avansuri similare unor prieteni ai lui Hutanu, Costel Barbu si Augustin Moldoveanu. Si acestia doi au acceptat. Hutanu a luat cunostinta despre aceasta stare de fapt doar mai tarziu, in cursul interogatoriilor de la politie. O femeie cu care Vechiu locuia a descoperit incidentul cu Barbu si Moldoveanu si i-a denuntat la politie. Pe data de 28 iulie 1992, politia din Focsani i-a arestat pe Vechiu, Barbu si Moldoveanu, impreuna cu o alta persoana incriminata de femeia care locuia cu Vechiu, Mihaita Boghean. Conform lui Hutanu, politia a incercat initial sa-i acuze pe Barbu si Moldoveanu de a fi facut uz de forta pentru a obtine relatii sexuale cu Vechiu. Atat Barbu cat si Moldoveanu, insa, stiau de relatia lui Vechiu cu Hutanu, mentionand incidentul in apararea lor. Politistii l-au arestat si pe Hutanu deodata. Hutanu a relatat reprezentantilor IGLHRC ca politistii l-au batjocorit ca homosexual in timpul unui interogatoriu de cateva ore. Politistii insa l-au asigurat ca este urmarit numai ca martor si ca nu va fi pus sub acuzatie pentru fapta sa. Ca urmare, Hutanu a semnat o declaratie in care a oferit detalii asupra incidentului de cu un an in urma, cand Vechiu i-a propus sex oral. Hutanu a fost eliberat conditionat. In septembrie insa a primit o citatie in care, in ciuda promisiunilor politistilor, era acuzat conform articol200, alineatul 1, confruntandu-se cu o pedeapsa de pana la cinci ani. In cele din urma, in ianuarie 1993, Hutanu a fugit in Germania. Procesul celor cinci-Hutanu, Vechiu, Boghean, Barbu si Moldoveanu-fusese amanat pana in toamna lui 1992, aparent si din cauza absentei lui Hutanu. In cele din urma procesul s-a desfasurat pe data de 24 februarie 1993, Hutanu fiind judecat in absentia. Vechiu, Boghean, Barbu si Moldoveanu au fost cu totii condamnati pentru relatii homosexuale liber consimtite, conform articol200, alineatul 1, la locul de munca.³⁹ Hutanu s-a intors in Romania in iunie 1993, dupa ce a luat decizia sa se confrunte cu legea. Dupa mai putin de o luna, Hutanu a fost arestat si a descoperit ca la procesul din februarie fusese condamnat la un an si o luna--in inchisoare, nu la locul de munca. In cele din

urma Hutanu a fost trimis la penitenciarul din Focsani pentru un singur act sexual.

Cazul Ovidiu Banu, Lucian Blaga, Ovidiu Bozdog, Florin Hopris, Gheorghe Nastase si Ciprian Stoica

In ianuarie si februarie 1993, politia din Sibiu a inceput sa aresteze persoane suspectate de a fi homosexuali. Ca urmare a acestor actiuni, cinci persoane au fost inchise si acuzate conform articolului 200, alineatul 1. Toate cele cinci persoane au fost silit sa marturiseasca ca avusesera relatii sexuale cu un editor de ziar bine-cunoscut, care parea a fi tinta investigatiilor, probabil din motive politice. Dupa ce au acumulat suficiente informatii, politistii l-au arestat si pe editorul in cauza.

Ancheta a inceput atunci cand Nastase, un somer de 19 ani, a fost retinut in ianuarie 1993 pentru ca calatorise pe tren fara bilet. Arestul parea a nu avea nici o legatura cu homosexualitatea, dar se pare ca Nastase aparea deja pe listele politiei ca homosexual.⁴⁰ Ca urmare, in arest Nastase a fost silit sa divulge numele unor persoane cu care avusese contact sexual. Cel putin doua nume au iesit astfel la iveala: Lucian Blaga, de 24 de ani, o figura marginala in Sibiu, si Ovidiu Bozdog, de 41 de ani, editor al unui ziar local. Evident, Bozdog a trezit interesul politiei pentru simplul fapt ca era o personalitate cu putere si avere in Sibiu. Insa tocmai aceste motive necesitau intocmirea unui dosar solid impotriva lui. In ianuarie, Lucian Blaga a fost si el arestat pentru interogatoriu. Blaga, conform Locotenentului Mircea Mate (ofiterul responsabil pentru acest caz), servise cel putin o sentinta anterioara pentru incalcarea articolului 200, alineatul 1. Se pare ca Blaga a inceput sa numeasca si alti homosexuali suspectati a fi avut contacte sexuale cu Bozdog. Politia a inceput sa-i aresteze si pe acestia. Toate arestarile s-au desfasurat dupa un model similar.

Primul chemat a fost Ovidiu Banu, de 24 de ani, papusar la un teatru din Sibiu. Anchetatorul l-a interogat in legatura cu relatiile intretinute cu Gheorghe Nastase si l-a intrebat daca este homosexual. Speriat, Banu a recunoscut ca este homosexual. Anchetatorul a citit apoi o lunga lista de nume, incepand cu Ovidiu Bozdog, intrebandu-l pe Banu daca a avut relatii sexuale cu persoanele mentionate. Banu a recunoscut ca avusese relatii sexuale cu Bozdog si alte doua persoane (Florin Hopris si Ciprian Stoica), ceea ce a condus la arestarea acestora din urma. Locotenentul i-a promis lui Banu ca va fi eliberat daca coopereaza si l-a invitat sa ofere numele oricaror "doctori, avocati, ofiteri, politicieni, directori" din Sibiu care sunt homosexuali. Banu a refuzat. Ulterior, Banu a fost dus la un spital, unde i-au fost examinate organele genitale si anusul. In cele din urma, Banu a fost acuzat conform articolului 200, alineatul 1. Tatal lui Banu nu a reusit sa adune suficiente bani pentru cautiune, astfel incat Banu a stat in arest preventiv pentru mai bine de doua luni. Dupa ce au aflat cauza pentru care fusese arestat, ceilalti detinuti l-au izolat complet si unul dintre colegii de camera chiar a incercat sa-l bata si sa-l violeze.

Pe data de 4 februarie, Florin Hopris, un student de 19 ani de la o universitate particulara din Sibiu, a fost chemat la politie pe baza informatiilor oferite de Banu. De data aceasta, Locotenentul Mate a condus ancheta impreuna cu un procuror, care a citit cu voce tare declaratia lui Banu, care il implica pe Hopris. (Referirile procurorului la Hopris toate foloseau genul feminin.) Terifiat, Hopris a recunoscut ca avusese relatii sexuale cu Banu si Bozdog. I s-a aratat mai apoi un album alb gros continand fotografii ale unor barbati. Unele dintre acestea erau fotografii luate la momentul arestului. Anchetatori i-au spus lui Hopris ca toti cei fotografiati

sunt banuiti a fi homosexuali, punandu-i intrebari despre relatiile pe care Hopris le-ar fi avut cu acestia. Hopris a fost eliberat deodata, insa numai pentru a fi arestat la numai trei zile de la eliberare: Hopris a fost pus in catusi, transportat la spital si supus la un examen medical similar cu cel la care fusese supus si Banu. Hopris a fost pus sub acuzatia de a fi incalcat articolul 200, alineatul 1, fiind inchis in arestul politiei. Mama lui si-a vandut bijuteriile pentru ca sa achite cautiunea. Dupa o saptamana, Hopris a fost eliberat. Cand un reprezentant IGLHRC i-a pus intrebari despre parul albit de pe temple, Florin Hopris a raspuns ezitant ca abirea s-a petrecut in arestul politiei.

In ziua in care Hopris a fost interogat, Locotenentul Mate l-a adus la sectie si pe Ciprian Stoica, un student de 21 de ani. Stoica a negat ca ar fi avut relatii sexuale cu Hopris, dupa care a fost interogat in amanuntime despre relatia sa cu Ovidiu Bozdog (care in mod limpede era centrul anchetei), relatie recunoscuta de Stoica. Ca si Banu, Stoica a fost interogat in legatura cu multi doctori, avocati, politicieni si alte personalitati proeminente din Sibiu care erau suspectate de a fi homosexuali. Si lui i s-a aratat "cartea neagra", cu fotografiile celor banuiti de a fi homosexuali. Anchetatorul i-a dat drumul lui Stoica, dar i-a ordonat sa revina in luna urmatoare. Cand s-a prezentat din nou la politie, conform instructiunilor, Stoica a fost pus in catusi, supus unui examen medical si pus sub arest pentru incalcarea articolului 200, alineatul 1. Stoica a ramas in arest pentru o luna, intrucat parintii lui nu au reusit sa stranga banii necesari pentru cautiune.

In cele din urma, dupa ce anchetatorii adunasera suficiente marturii, Ovidiu Bozdog a fost arestat pe data de 12 februarie, fiind acuzat de a fi avut relatii sexuale cu alti cinci suspecti. Bozdog a negat toate acuzatiile si a refuzat sa coopereze. Atunci cand i s-a aratat si lui "cartea neagra", Bozdog a refuzat sa se uite la ea. Conform lui Bozdog, Locotenentul Mate a amenintat ca ii va distruge reputatia, spunandu-i: "O sa te dau la Evenimentul Zilei".⁴¹ Bozdog a fost arestat pentru incalcarea articolului 200, alineatul 1 si 242 si a petrecut o saptamana in arest preventiv, dupa care a fost eliberat pe cautiune. El sustine ca intreg procesul a fost motivat politic, intrucat la vremea arestului tocmai se pregatea sa lanseze un ziar de opozitie. Inculpatii au fost eliberati, dar in urmatorul an si jumătate s-au aflat permanent sub amenintarea unui proces penal urmat de inchisoare. In cele din urma, cazul lor a ajuns la Curtea Constitutionala a Romaniei. Un numar de ziare din Sibiu au publicat articole despre acest proces, afectand reputatia lui Bozdog. Ceilalti suspecti au suferit si ei de pe urma acestui fapt, fiind supusi hartuieilor. Banu a fost dat afara din slujba, slujba care reprezenta singura sursa de venituri atat pentru el cat si pentru tatal lui. (Tatal lui Banu a marturisit reprezentantilor IGLHRC: "As fi preferat ca fiul meu sa moara".) Copiii din cartier au inceput sa arunce cu pietre in el, si casa in care Banu locuia cu familia sa a fost vandalizata. Vecinul familiei Hopris a telefonat la politie in repetate randuri, solicitand sa afle de ce acesta nu fusese trimis inapoi la inchisoare. Intre timp, Locotenentul Mate si-a asumat cu mandrie responsabilitatea pentru "cartea neagra" cu numele si fotografiile celor banuiti a fi homosexuali. Cand reprezentantii IGLHRC l-au intrebat in 1993 care este numarul homosexualilor in evidenta politiei, el a raspuns: "Foarte multi, extrem de multi".

Cazul Traian Pasca

La inceputul lui 1993, doi barbati din Cugir au intrat cu forta in apartamentul unui alt barbat pe care il banuiau a fi homosexual. Cei doi l-au jefuit si l-au silit sa intretina raporturi sexuale cu ei. Cand victima a inaintat o plangere oficiala, autoritatile l-au acuzat ca ar fi dorit si chiar solicitat aceste raporturi sexuale, o

acuzatie care parea in ochii autoritatilor a fi intemeiata, intrucat politia parea a fi stiut ca victima ar fi fost homosexual. Drept urmare, victima a fost judecata si condamnata conform articolului 200. La vremea acestor evenimente, Traian Pasca, de 38 de ani, locuia intr-un camin muncitoresc din Cugir. Dosarul lui⁴³ incepe cu prima sa plandegere la politie, scrisa de mana. Pasca sustine ca in noaptea de 9 februarie 1993, Florin Musat si Dorin Foia au spart usa camerei lui din camin. Cei doi si-au desfacut pantalonii si au cerut "relatii seksuale (oral)". Pasca sustine ca a incercat sa-si alerteze vecinii si sa fuga, insa Foia l-a imobilizat, punandu-i "penisul in gura". Musat a facut si el acelasi lucru. Pasca a reusit in cele din urma sa fuga; cand s-a intors la camin, cei doi disparusera, luand cu ei ceasul lui Pasca. Pasca sustine ca cei doi ar fi fost in stare de ebrietate, si ca ar fi intretinut "relatii sexuale anormale" cu el in doua randuri, inaintea acestui incident. In reclamatia sa, Pasca cere politiei sa ia toate masurile legale impotriva celor doi.

In 1994, reprezentantii IGLHRC i-au intervievat pe Musat si Foia in penitenciarul din Aiud, unde cei doi erau incarcerati pentru incalcarea articolului 200. Atat Musat cat si Foia au confirmat relatarea lui Pasca. Pasca era cunoscut in oras ca homosexual; fiind beti si trecand pe langa camin, cei doi au decis sa-l viziteze si sa-l "scuture putin". A doua zi, cei doi au fost retinuti de politie ca urmare a plangerii lui Pasca. Ceasul lui Pasca a fost gasit asupra lui Musat. Cand au fost adusi in fata Procurorului Dana Ghitoarca, Pasca era si el de fata, in calitate de reclamant. Insa un sir de evenimente iesite din comun si tulburatoare au facut ca victima acestei agresiuni sa devina la randul lui inculpat in acelasi caz. Conform lui Musat, politistii l-au informat la momentul arestului ca Pasca il acuzase de viol. Politistii i-au sfatuit pe cei doi sa declare ca Pasca intretinuse relatii sexuale cu ei de buna voie; politistii le-au promis celor doi ca acest lucru va avea ca rezultat eliberarea lor. In mod limpede, politia si procuratura ii intocmeau lui Pasca un dosar acuzandu-l de homosexualitate. Conform lui Musat, politia dorea ca Pasca insusi sa-si retraga plangerea si sa afirme ca raporturile lui cu Musat si Foia fusesera liber consimtite. Obtinerea unor declaratii in acest sens de la cei doi agresori reprezenta un prim pas in aceasta directie. Politistii au scris aceste declaratii, pe care Foia si Musat le-au semnat mai apoi. Cei trei au fost adusi apoi in fata unui procuror, care si-a concentrat energia asupra lui Pasca, acuzandu-l ca ar fi fost homosexual (Musat este incredintat ca politia avea informatii despre Pasca inainte ca acest caz sa fi ajuns la cunostinta lor)⁴⁴ si intreband de ce acesta nu incercase sa fuga sau sa opuna rezistenta celor doi. Conform lui Musat, Pasca nu a spus nimic, fiind intimidat. Ca urmare, procurorul a ordonat un mandat de arestare impotriva lui Pasca. Dosarul arata ca procurorul l-a pus pe Pasca sub acuzare conform articolului 200.⁴⁵ Acest document este urmat in dosar de o declaratie a lui Pasca din data de 11 februarie 1993. Prin comparatie cu prima reclamatie a lui Pasca, aceasta a doua declaratie este scrisa de mana altcuiva, insa pare a fi fost semnata tot de Pasca. Acest document sustine ca Pasca l-ar fi cunoscut pe Foia de zece ani, iar pe Musat de cinci. In februarie 1992, cu un an inaintea evenimentelor descrise aici, cei doi venisera impreuna acasa la Pasca si il fortasera sa intretina raporturi sexuale orale. Declaratia sustine ca Pasca nu i-a raportat pe cei doi in speranta ca incidentul nu se va repeta. Conform acestui document, acelasi lucru s-a petrecut si in aprilie 1992. Declaratia mentioneaza ca usa lui Pasca a fost sparta de doua ori, insa acest lucru nu putea fi dovedit cu martori. Pe data de 9 februarie, cei doi au spart din nou usa lui Pasca. Restul declaratiei urmareste in mare parte textul plangerii initiale a lui Pasca. Spre frustrarea autoritatilor, Pasca insista in continuare ca fusese agresat. In cele din urma--dupa ce, dupa cum a spus Musat, il "scuturasera" suficient-Pasca si-a retras plangerea initiala, cel putin partial, intr-un limbaj ambiguu care lasa loc pentru admiterea unei vinovatii partiale. O a treia declaratie, mult mai scurta si datata si ea 11 februarie, este

scrisa la masina si anexata la dosar. In aceasta declaratie, Pasca recunoaste acuzatiile aduse impotriva lui. O nota de mana scrisa pe aceasta declaratie de altcineva decat Pasca ordona initierea actiunii penale conform articolului 200.

Pe 28 iunie 1993, toti cei trei au fost judecati la Alba Iulia. Pe langa acuzatiile de violare de domiciliu si furt aduse impotriva lui Musat si Foia, toate cele trei persoane implicate in acest caz au fost gasite vinovate conform articolului 200 si condamnate la un an si sase luni de inchisoare. Pe tot parcursul procesului nu s-au facut nici un fel de referiri la vreun anume alineat al articolului 200 - un caz de indiferenta sau incompetenta judiciara.⁴⁶ Pasca fusese in arest preventiv din februarie si a fost incarcerat pana in noiembrie, cand a fost eliberat conditionat.

Cazul Ovidiu Chetea, Nicolae Petricas si Nicolae Stupariu

In 1992, Ovidiu Chetea, un florar de 18 ani, a fost arestat in Timisoara. El sustine ca arestul a fost doar un pretext ca politia sa intre in apartamentul lui si sa-i aresteze pe cei care locuiau impreuna cu el, toti banuiti de a fi homosexuali. Procurorii l-au acuzat pe Chetea si pe doi dintre colegii sai de camera de incalcarea articolului 200, alineatul 1. Povestea tuburatoare a celor trei ilustreaza intrusivitatea si coruptia unui sistem judiciar avid de dovezi care sa demonstreze existenta unor acte private, ca si brutalitatea inchisorilor in care cei trei au fost batuti in repetate randuri.

Chetea locuia cu Nicolae Petricas, de 24 de ani, si Nicolae Stupariu, de 31 de ani. Chetea si Petricas au declarat reprezentantilor IGLHRC ca toti cei trei sunt homosexuali; toti lucrau in principala piata de flori din Timisoara. Circumstantele exacte ale arestului lui Chetea pe 13 martie 1992 raman neclare; dosarul lui⁴⁷ se ocupa in exclusivitate de acuzatiile de homosexualitate. Ulterior, Chetea a primit o sentinta cu suspendare pentru furt; Chetea sustine ca fusese arestat pentru furt de flori, dar ca politia stia ca unul dintre vecinii de apartament ai lui, anume Stupariu, era homosexual, si ca arestul era numai un pretext pentru a intra in apartament in cautarea unor dovezi incriminante. Rechizitoriul detaliaza materialele gasite in apartament, dovedind penetrabilitatea vietii private in Romania. In apartament, politia a gasit "diferite materiale pornografice (casete video, reviste) cuprinzand numai imagini cu relatii sexuale intre barbati, precum si o scrisoare trimisa susnumitilor de o persoana din Olanda (plecata din Romania) prin care li se puneau la dispozitie aceste materiale si adresele unor homosexuali cu care inculpatii ar fi putut lua legatura pentru emigrare". In plus, politia a confiscat si agenda lui Stupariu, observand ca aceasta continea nume masculine, in mare majoritate. Petricas si Stupariu au fost arestati pe baza acestor materiale.

La interogatoriu, Petricas l-a identificat pe Chetea ca unul dintre contactele lui sexuale. Chetea a declarat reprezentantilor IGLHRC ca a fost batut de politie pentru ca a refuzat sa recunoasca ca era homosexual si sa confirme relatia sa cu Petricas. Bataile au fost atat de intense incat in repetate randuri Chetea si-a pierdut cunostinta. Intre timp, Stupariu era si el batut, conform declaratiilor lui Chetea, care sustine ca bataile au contribuit in cele din urma la moartea lui Stupariu in 1993, moarte cauzata de probleme neidentificate la stomac. Stupariu se pare ca a refuzat sa marturiseasca ca ar fi avut relatii sexuale cu o persoana identificata in raportul procuraturii ca "Adi" din Deva, cu care Stupariu era acuzat a fi intretinut raporturi sexuale in Hunedoara in 1991. Asupra cazului inca planeaza intrebari in legatura cu modul in care politia a reusit sa obtina aceste informatii. Chetea a sugerat ca "Adi" se poate sa fi fost un informator care a oferit politiei numele lui Stupariu - o sugestie care confirma posibilitatea ca Chetea a

fost retinut de politie sub acuzatia de furt doar pentru a castiga acces la dovezi incriminante impotriva lui Stupariu. Procurorii au respins declaratiile lui Stupariu. "Apreciem apararea pe care si-a formulat-o astfel inculpatul ca nepertinenta", se spune in rechizitoriu, dupa care prezenta casetelor si a revistelor in apartament este citata ca dovada ca Stupariu este homosexual. Rechizitoriul citeaza si declaratia unui alt vecin de apartament, care a spus politiei ca inculpatii isi faceau gesturi efeminate unul catre altul si erau vizitati doar de alti barbati.

Petricas si Stupariu au stat in arest o luna. Conform lui Petricas, amandoi au fost eliberati dupa ce au platit mite de cate 100 de marci germane (echivalentul a aproximativ 75 de dolari americani, la vremea aceea) pentru anularea mandatelor de arestare preventiva. Chetea a stat in arest preventiv doua luni. Atat Petricas cat si Chetea povestesc ca au fost batuti si violati de colegii de camera din arest, care cu totii erau in numar de peste 60. Cei doi sunt convinsi ca aceste acte s-au petrecut sub protectia gardienilor, care au avut grija sa-i informeze pe ceilalti detinuti ca cei doi sunt homosexuali. Intr-unul dintre incidentele mentionate de Petricas, unul dintre gardieni a intrebat care dintre detinutii care stateau dezbracati la rand sa intre la dus sunt cei trei homosexuali, dupa care i-a separat pe Chetea, Stupariu si Petricas, si i-a batut cu un baton de lemn.

In seara dinaintea eliberarii lui Petricas si Stupariu, gardienii i-au anuntat pe ceilalti prizonieri ca plecarea celor doi este iminenta. Cei doi au fost astfel fortati sa intretina relatii sexuale cu toti ocupantii celulei - mai bine zis, au fost distribuiti fiecare la cate jumătate de celula. La proces, care a avut loc pe 26 iunie 1992, Petricas (care fusese acuzat de repetate incalcare ale articolului 200) a fost condamnat la doi ani de inchisoare; Chetea a primit un an si jumătate pentru aceeași acuzatie; Stupariu, care fusese acuzat de a fi savarsit o singura "infractiune" cu "Adi" in august 1991, a fost condamnat doar la un an. Sentintele lui Petricas si Stupariu au fost suspendate-pentru ca, conform lui Petricas, cei doi au platit mite si la tribunal. In decembrie 1992, procuratura a facut recurs cerand ca Stupariu si Petricas sa fie inchisi si atragand atentia asupra seriozitatii infractiunilor acestora si "pericolului social" reprezentat de cei doi. Pe 8 februarie 1993 - la un an de la inceperea calvarului celor trei - acest apel a fost respins de curtea de la Timisoara.⁴⁸

SUB PRESIUNEA EUROPEI

Modificarea articolului 200

Pe neasteptate, articolul 200 a devenit o bariera in calea unei prioritati principale a autoritatilor romane post-revolutionare, anume integrarea Romaniei in institutiile europene. Raportori ai Consiliului Europei au ridicat problema homosexualitatii cand, in aprilie 1993, au intreprins o vizita pentru a investiga situatia drepturilor omului din Romania in momentul in care autoritatile de la Bucuresti tocmai cerusera admiterea in Consiliu.

Guvernul roman a raspuns obiectiilor ridicate de raportori astfel:

Este adevarat ca relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex reprezinta o infractiune pedepsibila conform articolului 200 din Codul Penal roman. [...] Ca urmare a existentei acestui text de lege, un numar de persoane executa in prezent sentinte impuse pentru homosexualitate[...] Trebuie spus insa ca dezincrimnarea

totala a homosexualitatii nu pare a fi posibila in prezent, intrucat aceste acte sunt straine de mentalitatea poporului roman si aduc ofensa moralitatii si constiintei religioase a marii majoritati a populatiei.⁴⁹

Chiar inaintea vizitei raportorilor, incercarile de a discuta articolul 200 in Parlament au produs divergente. In februarie 1993, cand prevederea a fost mentionata intr-o dezbateri despre prostitutie, senatorul Emil Tocaci a propus cu indignare ca barbatii homosexuali sa fie inchisi in penitenciarele pentru femei, iar lesbienele sa fie inchise laolalta cu barbatii.⁵⁰ Numai posibilitatea ca admiterea Romaniei in Consiliul Europei ar putea depinde de respingerea acestei legi a produs dezbateri furtunoase. Un ziar nationalist a propus guvernului sa atarne in afara Palatului Victoria o firma fluorescenta: "Homo-sex-rom-euro-club".⁵¹ Cei mai importanti politicieni au fost de aceeaasi parere. Corneliu Coposu, la acea vreme lider al Partidului National Taranesc-Crestin si Democrat, cel mai mare partid de opozitie, a promis sa lupte impotriva "aberratiilor sexuale":

Conceptia moralei crestine ce sta la baza doctrinei partidului nostru ne determina sa facem consecventa din a combate orice abatere de la legile naturii si de la principiile morale ale unei viitoare societati echilibrate. Fara indoiala, la dezbateri acestui punct de inspiratie americana, noi ne-am spus cuvantul, ne-am opus categoric. [...] Noi consideram ca libertatea trebuie sa fie blocata de libertatea celorlalti-atunci cand sentimentul colectivului, al unui grup sau al unui regim este lezat prin anumite initiative, pretentii 'progresiste' si moderne. Atunci trebuie sa ne opunem.⁵²

Ministrul de Justitie de la acea vreme, Petre Ninosu, a oferit o formulare care urma sa devina cliseu:

"Unul dintre cele mai comentate pasaje din Codul Penal este articolul 200, privind pedeapsa care se da indivizilor care practica relatii intre persoane de acelasi sex. Acest articol nu a fost abrogat, masura ce mi se >

Transfer interrupted!

e am lasa homosexualii sa-si faca de cap, ar insemna ca intram cu spatele in Europa. Homosexualii sunt ultima noastra problema".⁵³

In septembrie 1993, Adunarea Parlamentara a Consiliului Europei a votat in favoarea adminterii Romaniei in forul european, impunand in acelasi timp autoritatilor de la Bucuresti sa "inceteze pedepsirea homosexualilor".⁵⁴ Guvernul roman a dat curs acestei rezolutii doar pe jumătate, propunand Parlamentului sa aduca amendamente articolului 200, alineatul 1. Aceasta propunere se intorcea in timp mai bine de 60 de ani pentru a resuscita o formulare din Codul Penal din 1936, care pedepsea "relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex, daca au produs scandal public" cu inchisoare de la unu la cinci ani. Alineatul 5 urma si el sa fie schimbat astfel incat sa pedepseasca "indemnarea sau ademenirea unei

persoane in vederea practicarii de relatii sexuale intre persoane de acelasi sex in public" cu inchisoare de la unu la cinci ani.⁵⁵

In iulie 1994, Curtea Constitutionala a precipitat procesul parlamentar prin decizia sa asupra cazului Banu, Blaga, Bozdog, Hopris, Nastase si Stoica (caz discutat in capitolul anterior al acestui raport). Ca urmare a unor intense presiuni internationale, Curtea a gasit ca prevederile articolului 200 incalcau prevederi constitutionale cu privire la protectia vietii private (articolul 26 din Constitutia Romaniei).⁵⁶ Decizia Curtii, inasa, a permis in continuare pedepsirea actelor homosexuale "comise in public" sau care au produs "scandal public" (fara a defini aceste circumstante mai precis). Opinia publica a asigurat probabil niste dezbateri incinse pe tema articolului 200. Un sondaj de opinie publicat in 1993 arata ca 85 la suta din cei intervievati sustineau ca actele homosexuale nu sunt "niciodata justificate".⁵⁷

Dezbaterile au durat mai bine de trei ani, timp in care un intreg pachet de amendamente la Codul Penal a fost tinut in loc. Doua surse de influenta au prelungit si intensificat aceasta agonie: Biserica Ortodoxa si mass-media. Un parlamentar a declarat reprezentantilor IGLHRC si Human Rights Watch: "Biserica ortodoxa a fost mai dogmatica in aceasta chestiune decat oricare alta. [...] Biserica cauta sa se foloseasca de o problema. Poate ca aceasta problema ar fi fost avorturile, daca sentimentul public impotriva vechilor decrete anti-avort nu ar fi facut ca acest subiect sa fie prea periculos de presat. Asa ca au presat homosexualitatea".⁵⁸ Majoritatea liderilor religiosi din Romania s-au opus oricaror schimbari in legislatie,⁵⁹ dar interventiile Bisericii Ortodoxe au fost cele mai zgomotoase. In mod regulat, Patriarhul Teoctist a condamnat "acceptarea nefirescului si anormalului degradant ca mod de vietuire fireasca si legala" in declaratii citite in slujbe pe intreg teritoriul Romaniei.⁶⁰ Programele religioase de pe canalele de televiziune de stat au fost transformate in tribune de la care modificarile articolului 200 erau atacate.

O asociatie studenteasca religioasa, Asociatia Studentilor Crestin-Ortodocsi din Romania, a organizat o uriasa petitie adresata Parlamentului si Presidentiei, in care homosexualitatea era denuntata ca "propaganda a degenerarii umane". Conform lui Dan Martian, Presedintele Camerei Deputatilor la acea vreme:

In timpul dezbaterilor, ASCOR a bombardat deputatii cu informatii, petitii si apeluri, care erau toate de partea incriminarii homosexualitatii, acuzandu-i pe cei care voiau s-o dezincrimineze de imoralitate sau ateism [...] In mai multe circumscripții electorale deputatii s-au confruntat cu grupuri de populatie care intrebau cum se impaca dezincriminarea homosexualitatii cu traditiile crestine ale poporului roman.⁶¹

Aproape toate oficialitatile guvernamentale intervievate de Human Rights Watch si de IGLHRC au citat rolul Bisericii Ortodoxe in aceste dezbateri--incepand cu membrii legislativului si mergand pana la procurorul local care a observat ca "evident, punctul nostru de vedere este indrumat de biserica in astfel de chestiuni".⁶² Un membru crestin-democrat al Parlamentului a oferit urmatoarea explicatie:

Parerea mea personala este ca trebuie luate in vedere anumite chestiuni culturale si istorice. Daca Biserica Catolica era o institutie deasupra tuturor statelor, si daca Biserica Reformata a fost fundamentata pe o doctrina ferma a separarii de viata

politica, Biserica Ortodoxa a fost intotdeauna un instrument al statului. Chiar si sub comunism--in Rusia, in alte parti si chiar si la noi-biserica a fost folosita ca instrument puternic al statului. Multi preoti au fost si ei in serviciul statului si nu putini au lucrat pentru Securitate. Acum, de buna seama, ei lucreaza independent si isi fac propria politica. Dar nu o sa renunte prea usor la privilegiile sau la legaturile pe care simt ca le au cu statul.⁶³

Mass-media, mai cu seama presa tiparita, au exploatat subiectul la randul lor. "Viciul ramane prima treapta spre crima!", a trambitat un ziar national chiar in momentul in care raportori ai Consiliului Europei isi formulau intrebarile adresate guvernului roman. Multe dintre ziarele care au aparut dupa 1989 se bazeaza pe criminalitatea pentru a-si mari circulatia. Faptul ca homosexualitatea era in continuare o infractiune a facut ca aceste ziare sa o puna in aceeasi categorie ca si criminalitatea violenta. Asasinarea unui muzician bine-cunoscut, Ioan Luchian Mihalea, la sfarsitul lui 1993, a cimentat aceasta asociere. Politia a facut public faptul ca Mihalea fusese homosexual, si, ca urmare, moartea acestuia (un act de violenta brutala) a fost reprezentata constant, in detalii cutremuratoare, ca "o crima homosexuala". Inainte de 1989, "homosexualii nu existau oficial. Dupa aceea au aparut scandalurile si criminalitatea" declara un ziar sub titlul "Crimele oribile comise in ultimul timp de homosexuali ingrozesc Bucurestiul".⁶⁴ Homosexualitatea a fost asociata demagogic cu abuzurile sexuale impotriva copiilor. (Deputatul Gheorge Stancov a relatat reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC ca "in perioada in care dezbateam prevederea in Parlament, a izbucnit un scandal urias legat de pedofilia in Belgia. Presa l-a interpretat ca fiind foarte daunator cauzei homosexualilor de aici". Dupa ce i s-a amintit ca acel caz din Belgia - ca majoritatea cazurilor de abuz sexual impotriva copiilor - implica abuzul heterosexual al unor fetite, Stancov a observat ca "din nefericire, in Romania astea sunt nuante").⁶⁵ In cele din urma, atat presa extremista cat si cea moderata au folosit asocierea homosexualitatii cu Consiliul Europei pentru a exploata sentimentele nationaliste care identifica homosexualitatea ca fiind un imprumut corupt strain de valorile locale. Daca Romania ar da curs dorintei Europei, "tara o sa fie o casa de toleranta [...] in timp de Occidentul avanseaza progresand spre Sodoma si Gomora";⁶⁶ "daca domnii occidentali agreeaza anormalitatea, noi nu avem nimic impotriva. Este treaba lor", a proclamat un alt ziar, "daca acest Consiliu al Europei este alcatuit din homosexuali, sa fie sanatosi, cu Europa lor cu tot".⁶⁷

Adeseori, discutiile pe tema articolului 200 au adus Parlamentul in pragul isteriei. "Sunt oare acestia romanii care au cucerit lumea prin intrebuintarea corecta a organelor lor sexuale?"⁶⁸ a cerut sa afle un senator. In noiembrie 1993, imediat dupa asasinarea lui Mihalea, primul vot al Comisiei juridice a Senatului a marit pedepsele pentru majoritatea alineatelor articolului;⁶⁹ iar in octombrie 1994, cu numai 12 voturi impotriva, Camera Deputatilor a votat sa retina formularea articolului 200, in ciuda obiectiilor Consiliului Europei si deciziei Curtii Constitutionale. Un observator nota ca "simpla mentiune a Consiliului Europei a provocat huiduieli si injuraturi in sala".⁷⁰ Ulterior, Camera a revenit asupra votului cu mai multa sobrietate, si ambele camere ale Parlamentului au acceptat formularea incluzand conditia scandalului public intr-un pachet de amendamente asupra Codului Penal. Insa intreg pachetul a fost respins la sfarsitul lui 1994.

Majoritatea parlamentara a guvernului de la acea vreme depindea de trei partide extremist-nationaliste, care au parasit pozitia coalitiei guvernamentale sustinand ca liberalizarea partiala a activitatilor homosexuale raneste onoarea nationala.

Un intreg document juridic ceausist a fost lasat intact din pricina unei prevederi contestate. Dan Martian, lider al partidului de guvernament la acea data, a declarat reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC ca "atunci cand a esuat Codul Penal, noi am avut probleme enorme. Ne-am confruntat cu o foarte neplacuta pierdere la nivelul imaginii. Dupa aceea, ne-am preocupat sa gasim o modalitate de a adopta amendamentele la Codul Penal".⁷¹

Cu toate acestea, aceeași faptă a fost repetată și în sesiunea parlamentară din 1995: din nou, întregul pachet de amendamente la Codul Penal a căzut din pricina articolului 200. Prevederea a început să fie asociată cu alte amendamente care ar fi învințit "transmiterea de știri false", ar fi marit pedepsele pentru calomnie și ar fi interzis arborarea drapelurilor și însemnelor altor state pe teritoriul României. Toate aceste prevederi erau creația unui guvern care încerca în continuare să controleze și să restrângă, pe cât posibil, sfera publică. Dar, după cum spune Dan Martian, "era mai ușor să cazi de acord asupra acestor articole decât în cazul articolului 200. Opoziția față de modificarea articolului 200 era inflexibilă și nu am reușit să ajungem la un consens". Celelalte propuneri erau criticate pentru că ar fi fost prea aspre; articolul 200 era criticat pentru că ar fi fost prea indulgent. Un parlamentar implicat în dezbaterile acestor amendamente a numit articolul 200 "nodul Gordian al Codului Penal".⁷² În 1996, numai câteva săptămâni înaintea alegerilor generale, partidul de guvernament a reușit în cele din urmă să adopte pachetul de amendamente. Dan Martian relatează că "în atmosfera premergătoare alegerilor, anumiți deputați nu voiau să-și asume riscul de a vota împotriva întregului Cod Penal a treia oară".

Dezbaterile finale au avut loc într-o atmosferă încărcată. Deputatul creștin-democrat Emil Teodor Popescu, unul dintre cei mai stridenți oponenți ai modificărilor, a declarat incestul preferabil homosexualității, pentru că cel puțin incestul păstrează șansa procreării. Un alt deputat a spus: "la ora actuală, interesul societății trebuie să prevaleze asupra drepturilor individuale și nu este momentul să acordăm libertate individului".⁷³

Legea a fost adoptată și în cele din urmă promulgată pe 14 noiembrie 1996. Noul alineat 1 învințea relațiile homosexuale liber consimțite între adulți cu închisoare de la unu la cinci ani, atunci când este îndeplinită una din două condiții: anume, când fapta este "savarsită în public" sau "dacă au produs scandal public". Un nou alineat 5 învințea suplimentar și "propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism" în vederea practicării de relații sexuale între persoane de același sex, restrângând și mai mult libertatea de exprimare și cea de asociere pentru persoanele de orientare homosexuală.

Textul complet al noului articol arată după cum urmează:

1. Relațiile sexuale între persoane de același sex, savarsite în public sau dacă au produs scandal public, se pedepsesc cu închisoare de la unu la cinci ani.
2. Fapta majorului de a avea relații sexuale cu un minor de același sex se pedepsește cu închisoare de la doi la șapte ani și interzicerea unor drepturi.
3. Relațiile sexuale cu o persoană de același sex în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința, sau prin constrângere, se pedepsesc cu închisoare de la trei la 10 ani și interzicerea unor drepturi.
4. Dacă fapta prevăzută în alineatul 2 și 3 are ca urmare vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății,

pedeapsa este inchisoarea de la cinci la 15 ani si interzicerea unor drepturi, iar daca are ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este inchisoarea de la 15 la 25 de ani si interzicerea unor drepturi.

5. Indemnarea sau ademenirea unei persoane in vederea practicarii de relatii sexuale intre persoane de acelasi sex, precum si propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism savarsite in acelasi scop, se pedepseste cu inchisoarea de la unu la 5 ani.

Conceptul de scandal public

De la bun inceput, cand in 1993, autoritatile Romane au propus amendamente la articolul 200, aceste propuneri au fost prezentate ca fiind in deplina concordanta cu normele europene. Aceasta parere nu este unanim acceptata. Amnesty International a sustinut ca "producerea unui 'scandal public' este un termen atat de vast incat ar putea conduce la interpretari juridice diverse si contradictorii".⁷⁴ Un expert chemat in fata Comisiei juridice a Camerei Deputatilor a numit termenul "o notiune artificiala si neconvingatoare din punct de vedere juridic, caracterizata de ipocrizie si ideologie represiva";⁷⁵ un alt comentator sustine ca acest termen este "scandalos de imprecis".⁷⁶ Termenul este, dupa cum observa un procuror, "totalmente nedefinit in Codul Penal"⁷⁷ - cu toate ca apare in alte doua articole mostenite in intregime din 1968: articolul 201, care se ocupa de "perversiunea sexuala" si articolul 321. Ambele articole vor fi discutate in cele ce urmeaza.

Senatorul Peter Eckstein a declarat reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC ca scandalul public este "o notiune de cauciuc, care se poate intinde cat vrei de mult. Si cu toate astea, ea poate fi folosita ca acuzatie".⁷⁸ Prevederea pare a reglementa comportamentul public. Insa contextul acestei prevederi este o tara in care viata privata a disparut aproape in intregime mai bine de 40 de ani.

Emil Teodor Popescu - un oponent feroce al tolerantei fata de homosexualitate - observa ca "occidentalii nu pot intelege cat de dificil este sa vorbesti de viata privata aici. Nimic nu era privat, totul era public".⁷⁹ Oficialitatile care s-au intalnit cu Human Rights Watch si IGLHRC au accentuat in numeroase randuri natura problematica a vietii private si fragilitatea mecanismelor pentru protectia acesteia in Romania post-decembrista. Drept urmare, problema cruciala devine daca noua prevedere poate fi folosita impotriva unor acte care par a fi comise in sfera privata. Din pricina ca prevederea a fost adoptata atat de recent, in acest moment exista prea putine cazuri care indica modul de aplicare a acesteia; parerile oficialitatilor sunt cele mai bune indiciatori in aceasta directie.

Aceste pareri sunt tulburator si periculos de diverse in multe privinte. Insa atat creatorii prevederii cat si cei chemati sa o aplice sunt de acord ca ea poate fi aplicata impotriva unor acte comise in sfera privata. Generalul Ovidius Paun de la Inspectoratul General al Politiei din cadrul Ministerului de Interne a declarat reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC:

Ce intelegem noi prin scandal public este orice actiune care atata cetatenii, chiar daca nu se petrece in public, dar este savarsita in conditii care cauzeaza indignarea publicului. Sa presupunem ca doua persoane de acelasi sex intretin raporturi sexuale intr-o camera, in fata ferestrei, astfel incat cei care trec pe strada pot sa-i vada. Evident, oamenii o sa se opreasca si o

sa faca comentarii negative in situatia asta. Putem spune atunci ca actiunea celor doi produce indignarea publicului.⁸⁰

Senatorul Ion Vasile, membru al Comisiei pentru drepturile omului din Senatul Romaniei, a sugerat ca nu este nevoie ca scandalul sa fie aprins de acte sexuale specifice-acestea pot fi deduse automat din faptul ca o anume persoana este de orientare homosexuala:

Daca intr-un bloc in care locuiesc 20 de familii locuieste un homosexual cunoscut ca atare, majoritatea colocatarilor n-o sa accepte situatia asta, fiind deranjati ca locuiesc in acelasi bloc cu o astfel de persoana. Lumea devine preocupata pentru ca are copii care pot fi molestati sau pot sa adopte modul de viata al acestei persoane. Scandalul nu inseamna neaparat o chestiune juridica, ci inseamna ca apar anumite probleme. Preocuparea colectiva constituie scandal. Incercam sa facem posibil ca anumiti oameni sa fie exclusi din comunitate ca pericole la adresa acesteia.⁸¹

Un expert juridic al aceleiasi Comisii a declarat ca scandalul public se poate produce daca "intr-un bloc in care locuiesc multi oameni, copii, familii, se intampla anumite lucruri intr-un apartament care deranjeaza vecinii - cuvinte obscene, lucruri care contravin principiilor morale, oameni vazuti goi sau pe jumătate dezbracati". Iar Capitanul Tudor Cojocaru din cadrul politiei brasovene a oferit un exemplu concret din 1995:

Erau doi barbati, amandoi casatoriti. Nevasta unuia dintre ei i-a prins in dormitor intretinand raporturi sexuale si a produs scandal public. A spus la vecini, a venit la noi insistand sa facem ceva. Am initiat o ancheta pentru ca altfel nu scapam de ea. Cei doi au recunoscut ca avusesera relatii sexuale si in cele din urma au fost condamnati.⁸²

Protectia vietii private astfel apare a fi vulnerabila in cel mai fericit caz, fiind atenuata si mai mult de conditiile sociale si culturale care genereaza o atitudine dispretuitoare fata de aceasta. Dupa cum a declarat Senatorul Vasile, "relatiile intre persoanele care locuiesc in acelasi bloc sunt extrem de intime; viata intima este foarte transparenta aici, in vreme ce in Occident se poate sa nu-ti cunosti vecinii". Un functionar din Ministerul justitiei a observat ca "sistemul nostru juridic inca asteapta dezvoltarea respectului pentru viata privata, care nu a existat inainte".⁸³ In acelasi timp, Generalul Paun a sustinut ca "scandalul public se bazeaza pe vointa ca fapta sa devina publica. Faptasul trebuie sa doreasca in mod expres ca sa fie vazut sau auzit". Deputatul Lupu a confirmat aceasta evaluare: "dupa parerea mea, scandalul public este un act deliberat al unei persoane care intentioneaza sa creeze scandal public". Cu toate acestea, Vasile Luha, procuror sef in Alba Iulia, a marturisit reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC ca "nu exista limite; fapta poate ajunge la cunostinta publicului prin orice mijloace".⁸⁴ Chiar in 1993, un ofiter de politie a explicat reprezentantilor IGLHRC ca scandalul public ar putea fi creat chiar si de un cuplu homosexual care "face prea multa galagie".⁸⁵

Noua formulare face imposibil ca cei implicati sa poata evalua daca comit o infractiune sau nu inainte ca actul sa fie comis si adus la cunostinta altor persoane. Caracterul infractiunii al relatiilor homosexuale liber consimtite intre adulti rezida mai putin in acte specifice sau in motivul acestora, fiind definit mai

degraba de reactia altora la aceste acte. Nu dovezile, ci opiniile devin arbitrul principal care decide vinovatia celor implicati. "Criteriul nostru este mentalitatea comunitatii in care se savarseste fapta", a spus un procuror, adaugand ca "de buna seama, comunitatea noastra nu vede aceste fenomene cu ochi buni".⁸⁶ Formularea lasa loc posibilitatii ca autoritatile sa creeze ele inele si mai apoi sa confirme scandalul public prin aducerea actelor la cunostinta publicului. De pilda, intr-o sentinta pronuntata in 1993 asupra unui caz de incalcare a articolul 201, arestul a fost justificat post-facto, iar "scandalul public" a fost descoperit in "sentimente de repulsie, de revolta [...] materializate in acte de protest public o data cu publicarea in presa locala"-informatii care ar fi putut proveni doar de la oficialitatile care se ocupau de caz.⁸⁷ Un curios joc al numerelor stabileste definitia notiunii de "public". Procurorul Luha comenteaza ca "pentru ca fapta sa ajunga la cunostinta publicului, este suficient ca cateva persoane din cercul de cunostinte apropiate al persoanelor respective sa faca comentarii negative". Procurorul Evgenia Varvescu din Iasi sustine ca "trebuie ca un minimum de trei persoane sa-si exprime indignarea". Un ofiter de politie se multumeste cu un minimum de "doua sau mai multe persoane", iar un procuror din Constanta a identificat scandalul public a fi produs "atunci cand fapta devine cunoscuta fie si unei singure persoane care obiecteaza". Inspectorul sef al politiei din Constanta este si el de acord-scandalul public se petrece atunci cand "pur si simplu, cineva afla despre fapta".⁸⁸

De buna seama, multe oficialitati s-au grabit sa se dezbrace de responsabilitatea de a lamuri aceste definitii. Mariana Valeriana Stoica, din cadrul Camerei Deputatilor, a stabilit ca "definirea scandalului public este o chestiune care trebuie lasata pe mana avocailor, si nu pe mana parlamentarilor". O oficialitate din Ministerul Justitiei a adaugat: "cei care practica in sistemul judiciar penal vor decide interpretarea termenului".⁸⁹ Insa chiar si aceste persoane abordeaza termenul cu precautie. Un procuror a insistat ca nu are "nici o definitie a scandalului public" si ca "doar procesul judiciar poate stabili o interpretare".⁹⁰ Oficialitatile romane vorbesc de noua prevedere ca un "compromis" intre "protectia unei minoritati si cea a majoritatii". "Am incercat sa indulcim pedeapsa cat mai mult", a spus deputatul Popescu.⁹¹ Aceasta protectie insa pare a fi in cel mai fericit caz subtire. Cat despre afirmatia ca "homosexualii sunt inchisi numai daca se trece peste anumite limite", pare a fi in continuare imposibil de fixat aceste limite in termeni exacti.⁹²

"In public"

Articol 152 din Codul Penal roman spune ca:

Fapta se considera savarsita 'in public' atunci cand a fost comisa:

- a) intr-un loc care prin natura sau destinatia lui este totdeauna accesibil publicului, chiar daca nu este prezenta nici o persoana;
- b) in orice alt loc accesibil publicului, daca sunt de fata doua sau mai multe persoane;
- c) in loc neaccesibil publicului, cu intentia insa ca fapta sa fie auzita sau vazuta si daca acest rezultat s-a produs fata de doua sau mai multe persoane;
- d) intr-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu exceptia reuniunilor care pot fi considerate ca au caracter de familie, datorita naturii relatiilor dintre persoanele participante;
- e) prin orice mijloace cu privire la care faptuitorul si-a dat seama ca fapta ar putea ajunge la cunostinta publicului.

Aceasta definitie a ramas neschimbata din 1968. Codul Penal nu ofera nici o definitie similara a sferei private; nu este limpede nici macar daca limba romana are un termen specific care semnifica o zona de autonomie personala.⁹³ Definitia de mai sus nu ofera restrictii semnificative asupra interventiilor politienesti sau judiciare, in principal din pricina regimului de supraveghere in care a fost scrisa.⁹⁴ De pilda, alineatul (c) ar putea fi interpretat astfel incat fapte comise intr-o rezidenta privata sa fie interpretate ca "publice". Chiar si notiunea de "accesibil publicului" ar putea fi problematica: oficialitati din Ministerul Justitiei nu au putut sa decida daca ea include si fapte comise intr-o camera de hotel.⁹⁵

Pentru persoanele de orientare homosexuala, insasi existenta notiunii de "scandal public" in articolul 200, alineatul 1, face ca intreaga distinctie dintre actele comise "in privat" si "in public" sa fie futila. Pentru aceasta minoritate dispretuita, articolul 200 face ca actele comise in ceea ce din punct de vedere legal este considerat a fi un spatiu privat sa poata deveni obiectul ingrijorarii publice, chiar fara ca cei implicati sa fi contribuit in vreun fel la aceasta situatie. Articolul 200 priveaza persoanele de orientare homosexuala de acces egal la dreptul la viata privata; aceasta situatie este inrautata de faptul ca legea penala ofera implicit definitii ambigue ale sferei private, iar viata "intima" a devenit extrem de transparenta in patru decenii de supraveghere sistematica in Romania. In aceasta situatie, sfera privata devine un privilegiu rar si aleatoriu pentru persoanele de orientare homosexuala.

Insa, dincolo de aceasta dezbatere, incriminarea actelor homosexuale "comise in public" este in mod limpede discriminatorie, intrucat nu exista nici o prevedere penala similara care sa incrimineze, sau macar sa mentioneze, actele heterosexuale comise in public. Human Rights Watch si IGLHRC au incercat sa afle in repetate randuri cum ar putea fi pedepsite actele heterosexuale comise in public. Deputatul Gheorghe Stancov a spus ca "in timpul dezbaterilor, am atras atentia celorlalti parlamentari asupra unor cazuri in care acte heterosexuale au fost surprinse in public. Am citat exemplul unui barbat si al unei femei care au fost surprinsi in cursul unui act sexual in public si au fost amendati cu o suma modica. Acesta este un caz limpede de discriminare."⁹⁶ Se pare ca doar doua prevederi legale ar putea fi aplicate actelor sexuale heterosexuale comise in public. Articolul 321 mentioneaza ca "fapta persoanei care, in public, savarseste acte sau gesturi, profereaza cuvinte ori expresii, sau se deda la orice alte manifestari prin care se aduce atingere bunelor moravuri sau se produce scandal public, se pedepseste cu inchisoare de la trei luni la doi ani sau cu amenda" - o pedeapsa mult mai mica decat cea prevazuta de articolul 200, alineatul 1. Deputatul Stancov sustine mai departe ca circumstanta "scandalului public", comuna ambelor prevederi - ar putea fi invocata discriminatoriu si limiteaza potentialele aplicari ale prevederii in cazuri care privesc acte heterosexuale:

Daca vezi un cuplu heterosexual care se comporta intr-o modalitate care sugereaza ca cei doi intretin relatii heterosexuale, nimeni nu se scandalizeaza intr-atat incat sa aduca articolul 321 in discutie; daca sexualitatea normala inca mai atrage atentia aici este pentru ca romanii sunt inca jenati sa faca publice astfel de intimitati. Dar daca doi barbati se imbratiseaza sau se tin de mana in public, acest lucru creaza scandal si, ca urmare, cade sub incidenta articolului 200. Daca intr-un astfel de caz s-ar afla ca cei doi sunt un cuplu sau ca intretin relatii sexuale, atunci urmarirea penala ar putea fi initiata.

Mai multe oficialitati au sustinut ca nu ar folosi niciodata articolul 321 pentru a pedepsi actele heterosexuale.⁹⁷ Capitanul Cojocaru de la Politia din Brasov a declarat ca pedeapsa maxima pe care ar putea-o concepe este cea prevazuta de Legea 61/1991-o lege adoptata dupa Revolutie pentru a reglementa comportamentul public fara a contribui la supraaglomerarea inchisorilor din Romania. Aceasta lege impune amenzi pentru pedepsirea unei lungi serii de incacari, inclusiv "savarsirea in public de fapte, acte sau gesturi obscene, proferarea de injurii [...] de natura sa tulbure ordinea si linistea publica sau sa provoace indignarea cetatenilor ori sa lezeze demnitatea si onoarea acestora [...]"⁹⁸ Cu toate acestea, nu este limpede daca actele heterosexuale ar putea provoca suficient oprobriu public pentru ca legea sa intre in actiune-oricare ar fi prevederile penale aplicabile. Deputatul Vasile Lupu a explicat ca "in conceptia poporului roman, relatiile homosexuale sunt anormale si trebuie tratate in mod diferit". Un procuror a fost si mai direct, strigand in cursul unei intrevederi cu reprezentanti Human Rights Watch si IGLHRC: "Nu toate relatiile sexuale sunt egale. Este o nebulie sa concepi legi egale pentru oameni normali si pentru curisti!"⁹⁹

Cazuri recente de incalcare a articolului 200, alineatul 1

Cu toate ca noua formulare a articolului 200, alineatul 1, a intrat in vigoare numai la sfarsitul lui 1996, incepand cu pronuntarea sentintei Curtii Constitucionale in 1994, a devenit limpede ca condamnările pentru incalcare a acestei prevederi trebuie sa fie formulate astfel incat sa cada sub incidenta notiunilor de "scandal public" sau "in public".¹⁰⁰ Este de asemenea limpede ca arestarile si condamnările au continuat, in ciuda situatiei neclare a articolului 200.¹⁰¹ Urmariile penale din aceasta perioada indica o dificultate constanta in definirea spatiului in care un anume act este comis ca "public" - iar majoritatea procurorilor prefera sa incadreze urmarirea penala sub notiunea de "scandal public", care pare mai usor de definit. De asemenea, cazurile analizate mai jos dovedesc o sistematica, discriminatorie si, adeseori, brutala innabusire a oricarui tip de expresie a unei dorinte homosexuale.

Cazul Gheorghe Murariu, Constantin Pirvu si Mircea Rusu

In mai 1997 in Constanta, trei barbati fara domiciliu - inclusiv un baiat de 16 si unul de 17 ani - au fost arestati pentru incalcare a articolului 200, fiind acuzati de a fi intretinut relatii homosexuale in adapostul in care locuiau. Acest caz exemplifica aplicarea articolului 200 impotriva unor grupuri care sunt considerate indezirabile de catre cei chemati sa puna in aplicare legea--in acest caz, este vorba de copiii strazii si alte categorii de vagabonzi.¹⁰²

Human Rights Watch si IGLHRC au intervievat procurorul responsabil de acest caz, d-na Mariana Vutcovici, care l-a acuzat pe Gheorghe Murariu, nascut in 1958, de a fi fost "homosexual pasiv" de la varsta de 14 ani. Un veteran al orfelinelor si scolilor corectionale, Murariu a fost eliberat din inchisoare in 1996, dupa ce fusese condamnat pentru furt. Din acel moment, Murariu a inceput sa locuiasca in strada, mutandu-se din localitate in localitate. In spatele Teatrului Fantasio din Constanta, Murariu a descoperit un numar de containere din metal, cu usi, incercuite de un gard inalt din beton. In mai 1997, Murariu s-a mutat intr-unul din aceste containere.¹⁰³ Containerul de alaturi era ocupat de un numar de copii ai strazii de diferite varste. Conform procurorului, unul dintre acestia, Constantin Pirvu, de 16 ani, l-a abordat pe Murariu si i-a propus sa intretina relatii sexuale. Murariu a dat curs acestei invitatii in containerul lui, de doua ori, in vreme ce, conform procuraturii, ceilalti copii ii priveau pe cei doi printr-o gaura in zid.

Pe 26 mai 1997, in acelasi loc, Murariu a intretinut relatii sexuale cu Mircea Rusu, de 17 ani, identificat de procuratura ca "copil al strazii". De data aceasta , cei doi au fost surprinsi de doi membri ai garzii civile, care i-au dus la sectia de politie, impreuna cu Pirvu. Murariu a fost acuzat de a fi intretinut relatii sexuale cu un minor, conform articolului 200, alineatul 2, insa pentru ca minorul actionase "de buna voie si nesilit de nimeni", procuratura a decis sa-i puna pe amandoi si sub incidenta alieatul 1 al articolului 200. Procuratura a acordat mare atentie detaliilor: din moment ce Pirvu intretinuse relatii sexuale cu Murariu de doua ori, el a fost acuzat de doua fapte distincte; si mai mult, Pirvu a fost considerat complice la fapta lui Murariu si Rusu, fiindca statuse de garda in afara containerului lui Murariu. "Pentru toate astea", a spus procurorul, "o sa primeasca sase ani, si poate ca o sa-i petreaca pe toti in inchisoare."104

In rechizitoriu si intr-un interviu cu reprezentanti ai Human Rights Watch si IGLHRC, procurorul a spus ca actele comise nu au fost numai comise "in public", ci au si creat "scandal public". Semnificativ insa este faptul ca procurorul nu a vrut sa discute daca un container este spatiu "public" din punct de vedere legal, conform articolului 152 din Codul Penal, preferand sa explice ca actele sexuale fusesera fie vazute fie stiute de ceilalti copii ai strazii, care fusesera astfel "scandalizati".

In iunie 1997, Human Rights Watch si IGLHRC au obtinut o intrevvedere cu fiecare dintre detinuti in arestul Politiei din Constanta, unde cei trei fusesera tinuti de la momentul arestarii. Intrevederile au fost supravegheate de Maiorul Minea, seful arestului, care a intrerupt interviurile in repetate randuri, refuzand sa permita raspunsuri la anumite intrebari si hartuindu-i pe cei doi minori in legatura cu raspunsurile lor. "Nu puteti trata acesti copii ca si cand ar fi nevinovati", a spus el. "Nu aveti dreptul sa-i incurajati. Daca ar fi eliberati, ar merge inapoi in container si ar face acelasi lucru." Pirvu si Rusu au plans pe intreaga durata a interviurilor. Pirvu a marturisit ca fugise de acasa cu numai trei saptamani inaintea arestului. Rusu, in ciuda celor declarate de procuratura, nu este un copil al strazii; el domicilia cu parintii si cunostea familia Pirvu, care locuise in vecini. Rusu ajunsese in containere pentru ca in seara cu pricina il intalnise pe Pirvu langa Teatrul Fantasio. Parintii lui nu au fost lasati sa-l viziteze in arest. "Am facut-o de buna voie, dar daca as fi stiut ce inseamna, n-as fi facut-o", a spus el, plangand incontrollabil.

Murariu a fost adus desculat si cu hainele rupte. In prezenta Maiorului Minea, el a declarat ca toti trei fusesera batuti imediat dupa arest, atat de garzile civile, cat si de un maior de la politia municipala. Murariu a mai sustinut ca are dificultati de respiratie din pricina acestor batai. Murariu este analfabet. Ne-a spus ca la politia municipala semnase trei declaratii sub amenintarea bataii, dar nu fusese informat de continutul acestor declaratii. Procesul celor trei nu s-a desfasurat inca.

Cazul Radu Vasiliu si Adrian Gabriel Presnac

In Iasi, in septembrie 1996, doi baieti de 17 ani au fost arestati si acuzati de incalcarea articolului 200, alineatul 1. Politia sustine ca cei doi intretineau raporturi sexuale in public; cei doi insa sustin ca doar se sarutau. Amandoi sustin in continuare ca au fost batuti salbatic pentru mai multe ore. Povestea lor reafirma faptul ca orice exprimare publica a homosexualitatii unei persoane poate fi transformata--sub presiunea politiei--in "relatii sexuale", putand astfel sa fie pedepsita conform articolului 200.105

Radu Vasiliu si Adrian Gabriel ("Gabi") Presnac provin amandoi din familii de muncitori extrem de saraci din Iasi; Presnac fusese preluat de stat din custodia parintilor sai cu cativa ani in urma, fiind incredintat bunicii lui. Cei doi locuiau in acelasi cartier si fusesera prieteni buni de cativa ani. In jurul orei 8 seara pe data de 15 septembrie 1996, cei doi beau o sticla de vin in curtea unui restaurant, la adapostul unor boscheti si a unui copac. Amandoi insista ca nu au intretinut nici un fel de raporturi sexuale, dar ca se sarutau, stand imbratisati. Portarul restaurantului i-a vazut de pe terasa si, apropiindu-se de ei, a constatat ca cei doi erau imbratisati. Presnac isi aminteste ca l-a auzit strigand: "Poponari!" Cu ajutorul unui chelner, portarul i-a tarat pe cei doi catre o masina de politie din apropiere. In masina erau patru politisti. Cei doi baieti au fost fortati sa se intinda pe asfalt, au fost perchezitionati si au fost intrebati daca au furat ceva. Conform lui Presnac, ofiterii l-au lovit cu bocancii in stomac de doua ori; cand au fost impinsi in masina, Presnac a fost palmuit in repetate randuri.

La Sectia de Politie nr.2, cei doi au fost siliti sa scrie declaratii dictate de ofiteri. Vasiliu a spus ca avusese "probleme" cu declaratia lui, iar Presnac ne-a explicat ca prietenul lui are dificultati de scriere. Pentru ca a stricat doua foi de hartie, Vasiliu a fost lovit de cinci ori peste palme cu bastoanele ofiterilor de politie. Intrebat ce varsta are, Presnac a raspuns ca are 18 ani "minus doua luni". 106 Politistii i-au cerut sa declare ca are 18 ani - sperand probabil ca pot sa-l puna sub acuzare ca adult care intretinuse relatii sexuale cu un minor. Presnac a dat ofiterilor de politie adresa bunicii lui, dar documentele oficiale il aratau ca locuind in continuare cu parintii:

Au spus ca mint si m-au batut tare rau. Un barbat blond inalt in civil m-a batut cu pumnii in frunte si in ceafa. Au vrut sa afle cu cine o mai facusem si m-au batut sadic ca sa afle nume si adrese. Mi-au tot lovit capul de un birou pana cand mi s-a rupt un dinte si a inceput sa-mi curga sange din gura. In cele din urma, am recunoscut ca avusesem relatii sexuale cu un student strain care plecase din tara. Politistul blond m-a luat atunci intr-o alta camera ca sa-mi mai ia o declaratie. M-a intrebat care dintre noi avusesem ideea "sa faca asa ceva". I-am spus ca nu conteaza, amandoi vrusesem. Mi-a zis apoi: "Prietenul tau a spus deja ca a fost ideea ta". M-a lovit in cap si m-a batut cu bastonul pana cand am spus in declaratie ca fusese ideea mea. Ne-au tot intrebat care dintre noi fusese baiatul si care fata. Cand le-am raspuns ca amandoi suntem baieti, m-au palmuit si m-au lovit. Am fost ca doi saci de box.

Intre timp, politistii il sileau pe Vasiliu (care era cel mai inalt si mai puternic dintre cei doi) sa scrie in declaratie ca il violase pe Presnac, amenintandu-l ca o sa-l "omoare in batai". Se pare ca ofiterii se jucau cu diversele modalitati in care puteau sa-i acuze pe cei doi. In cele din urma, Vasiliu a scris dupa dictare o declaratie care spunea ca cei doi intretinusera raporturi sexuale anale in care Vasiliu jucase un rol activ, iar apoi intretinusera raporturi sexuale orale, inversand rolurile, toate acestea presupunandu-se a fi avut loc la umbra copacului de langa restaurant.

Cei doi au fost pusi in catusi si dusi in jurul orei 11 seara la sectia centrala de politie. Trei politisti i-au palmuit din nou si i-au lovit peste umeri. Cei doi au fost apoi separati si pusi in celule diferite. Un politist i-a spus lui Vasiliu sa stea cu fata la perete pentru ca i se "face rau" cand il vede. Pentru urmatoarea ora, ori de cate ori gardianul trecea pe langa celula lui Vasiliu si observa ca acesta nu

era intors cu fata la perete, Vasiliu era batut. In cele din urma, baiatul a fost lasat sa se culce si sa doarma. A doua zi dimineata, celor doi li s-au luat amprentele, dupa care au fost dusi inpoi in arest. Vasiliu a fost pus cu fata la perete, in vreme ce Presnac a fost fortat sa spele podelele coridorului si ale celor trei celule din arest. Cei doi au fost apoi dusi in toaleta politiei. Lui Presnac i s-a dat o bucata de caramida si i s-a ordonat sa curete toaleta; politistii i-au tinut capul in toaleta in timp ce dadeau drumul la apa, dupa care politistii au urinat in toaleta si l-au fortat pe Presnac sa o curete cu mainile goale. Dupa-amiaza au fost dusi la spital. Doctorul Pandeli, specialist in medicina legala, a facut teste asupra penisurilor si anusurilor celor doi. Presnac s-a plans ca doctorul i-a ranit anusul in cursul examenului. Doctorul a raspuns: "dar cand ti se baga un penis enorm in anus nu te doare".

La sectia de politie, cei doi au fost separati din nou si li s-au dictat noi declaratii, care recapitulau cele scrise cu o zi inainte. In vreme ce Presnac scria declaratia, politistii l-au lovit pana cand a inceput sa-i sângereze nasul; unul dintre politisti l-a lovit in repetate randuri, numindu-l "curva perversa". In cele din urma, cei doi au fost eliberati in jurul orei 7 dupa-amiaza. Desi pentru moment cei doi erau liberi, necazurile erau departe de a fi incheiate. Bunica lui Presnac declara ca politisti din cartier l-au urmarit si l-au hartuit luni in sir, pana cand parintii lui au implorat politia "sa nu-l mai bata". In decembrie, Presnac a disparut. Nimeni nu stie unde se afla. Bunica lui crede ca a fugit din tara; Vasiliu se teme ca s-a sinucis.

Comitetul Helsinki Roman a angajat un avocat pentru cei doi. Avocatul a informat Human Rights Watch si IGLHRC ca "barfa de la tribunal" este ca procuratura a fost jenata de acest caz si a dorit la inceput sa inceteze urmarirea penala. Totusi, un rechizitoriu a fost inaintat in decembrie 1996, acuzandu-i pe cei doi conform articolului 200, alineatul 1, si articolului 201, alineatul 1; rechizitoriul sustine ca cei doi ar fi intretinut relatii sexuale anale si orale langa restaurant.¹⁰⁷ Si in acest caz, cei doi sunt acuzati de a fi produs scandal public si de a fi scandalizat pe cei care i-au surprins. Procesul nu a inceput inca.

Cazurile Florian Cristian Hanganu si Stefan Harabula; Gavril Bors si Mihai Tintila

Exemplele de arestari care s-au petrecut dupa decizia Curtii Constitutionale in 1994 indica pedepsirea sistematic discriminatorie a incalcarilor legate de sfera publica. Human Rights Watch si IGLHRC accentueaza din nou declaratiile oficialitatilor din politie si procuratura, care sustin ca aceleasi fapte, daca ar fi fost comise de persoane heterosexuale, nu ar conduce la retineri, arestari sau condamnari la inchisoare.

Gara centrala din Iasi, ca multe alte gari din Romania, este un loc de intalnire al barbatilor homosexuali, iar politia si procuratura din Iasi sunt in special deranjate de aceasta minoritate. La inceputul lui iunie 1997, doi barbati, Florin Cristian Hanganu si Stelian Harabula, au fost arestati pentru ca intretinusera relatii sexuale cu alti barbati in toaleta garii. Conform procurorilor, persoana de serviciu din toaleta garii a auzit "zgomote suspecte", s-a uitat pe gaura cheii si i-a surprins pe cei doi, retinandu-i cu forta in toaleta pana la venirea politiei, alertata de strigatele barbatului de serviciu.¹⁰⁸

In prezenta unor ofiteri de politie si a procurorului raspunzator de acest caz, reprezentantii Human Rights Watch si IGLHRC au avut o intrevvedere cu cei doi arestati, care au confirmat aceasta relatare. La momentul acestei intrevvederi, cei

doi erau in arest preventiv de o luna. Procurorul sef Varvescu a spus ca "acesta nu este un caz de drepturile omului, ci un caz care implica copiii", explicand ca, daca ar fi eliberati, cei doi ar "face prozelitism" si ar corupe copiii stazii din gara. Nici unul dintre cei doi nu are condamnari anterioare si nu exista nici un motiv pentru a-i suspecta ca ar abuza copii. Un caz din 1996, in care un cetatean francez a facut avansuri copiilor strazii din Gara de Nord din Bucuresti, a primit foarte mare publicitate; acest fapt poate explica ingrijorarea procurorului in legatura cu o populatie care, asa cum ne arata cazul din Constanta, este prea arareori protejata de lege. Procurorul raspunzator de caz, dl. Constantin Crismaru, a remarcat ulterior ca ar dori sa inceteze urmarirea penala, dar Procurorul Varvescu a insistat ca ancheta sa continue.

Gavril Bors si Mihai Tintila au fost arestati in circumstante aproape identice cu cele din gara din Iasi, insa aproape cu un an inaintea aceluia caz, pe data de 5 iunie 1996. Dosarul lui Tintila¹⁰⁹ arata ca un barbat de serviciu i-a surprins pe cei doi in toaleta garii si a alertat politia. Sentinta mentioneaza circumstanta scandalului public: atat barbatul de serviciu cat si cei doi ofiteri care au raspuns apelului au fost scandalizati de ceea ce au descoperit. Amandoi barbatii au fost condamnati la un an si sase luni de inchisoare conform articolului 200. Sentinta lui Bors a fost suspendata; Tintila a primit in plus un an si trei luni pentru "ofensa impotriva autoritatii" si "ultraj" (articolul 238 si 239), pentru ca rezistase arestului, executand numai sentinta cea mai lunga. Intervievat in Penitenciarul din Iasi, Tintila a declarat ca fusese in toaleta impreuna cu Bors numai doua sau trei minute inainte ca politia sa intervina si sa sparga usa. La sectia de politie, un plutonier l-a insultat si l-a palmuit, dupa care Tintila a incercat sa fuga. Un sergent si un plutonier l-au prins in cele din urma si, dupa o scurta altercatie in cursul careia Tintila i-a lovit pe cei doi cu o plasa, l-au condus inapoi la sectia de politie, unde a fost batut, lovit cu bocancii si strangulat de sapte sau opt politisti timp de jumatate de ora.¹¹⁰

LIBERTATEA DE EXPRESIE SI DE ASOCIERE

Inainte de 1996, ultimul alineat al articolului 200 pedepsea "indemnarea sau ademenirea" unei persoane in vederea practicarii de relatii sexuale intre persoane de acelasi sex cu inchisoare de la unu la cinci ani. Noua versiune, adoptata in 1996, impune restrictii suplimentare, pedepsind si "propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism" cu acelasi termen de inchisoare.

Aceste doua clauze merita discutate separat. Prima privea probabil simpla abordare a unei persoane in vederea practicarii de raporturi homosexuale. Astfel, Codul Penal adoptat in 1968 solidifica ideea, doar implicita in textul adoptat in 1936, ca cautarea de asa-zisi "clienti" sau parteneri sexuali de catre homosexuali reprezinta un pericol social.¹¹¹ Aceasta prevedere insa se suprapune cu articolul 204, care incrimineaza tentativa de savarsire a infractiunilor privitoare la viata sexuala.

"Indemnarea sau ademenirea": cazul Mariana Cetiner

In 1991, Maiorul Catalineanu, seful sectiei care se ocupa de moravuri din cadrul Politiei bucurestene (o figura temuta de multi barbati homosexuali), a declarat unui reporter ca in 18 ani nu intocmise nici un dosar referitor la lesbiene si ca nu intalnise niciodata un astfel de caz.¹¹² In Romania exista numeroase bariere sociale si culturale care impiedica femeile sa-si constituie o identitate lesbiana; aceste bariere sunt suficient de solide ca autoritatile sa fie prea arareori nevoite sa solutioneze astfel de cazuri. Insa legislatia este pregatita sa includa si astfel de cazuri.

Mariana Cetiner, nascuta in 1957, a crescut intr-un orfelinat, abandonata de mama ei. Fiind sportiva, a fost transferata la 12 ani intr-o scoala speciala pentru atleti. Ulterior, s-a casatorit cu un cetatean turc si a locuit o vreme in Istanbul. In 1994-1995, Cetiner a jucat la o echipa de handbal olandeza. In august 1995, ea s-a intors in Romania si s-a stabilit in Alba Iulia. Cetiner s-a mutat intr-un apartament pe care il impartea cu o alta femeie, Elena Mihailescu, care era casatorita; o alta persoana care locuia in acel apartament, Adina Vana, colabora in "proiecte comerciale" cu Cetiner, conform rechizitoriului. (Se pare ca Cetiner i-a imprumutat 4000 de marci germane.) Cetiner a fost condamnata la trei ani de inchisoare pentru ca i-a solicitat Adinei Vana sa intretina relatii sexuale cu ea.

Dosarul ei penal¹¹³ contine un rechizitoriu, declaratiile celor doua "victime" care locuiau in acelasi apartament si declaratii ale unor martori. Rechizitoriul sustine ca:

Din cauza spatiului restrans, inculpata si partea vatamata Vana Adina au fost nevoite sa doarma in aceeasi camera, in cateva randuri. La un moment dat, intr-o noapte, inculpata Cetiner Mariana a inceput sa-i dezvaluie partii vatamate aspecte privind viata sa intima, explicandu-i in final ca este lesbiana si intretine relatii intime cu femei din Alba Iulia, indicandu-i si nume ale unor astfel de persoane. Totodata si-a exprimat dorinta de a intretine asemenea relatii impreuna, dandu-i de inteles ca o iubeste si ca ii poate oferi satisfactii sexuale deosebite, propunandu-i chiar sa se casatoreasca in Olanda, tara a carei legislatie ingaduie casatorii nefiresti. Partea vatamata Vana Adina a refuzat categoric propunerea si i-a explicat ca este o femeie normala din punct de vedere sexual, ca nu agreeaza pe cei care practica relatii homosexuale.

Insa solicitarile au continuat in 15-20 de randuri, conform Adinei Vana. Desi articolul 200 nu cere ca "indemnarea sau ademenirea" sa produca "scandal public", rechizitoriul incearca din rasputeri sa dovedeasca existenta unui scandal. Intr-o seara "lucrurile au luat o intorsatura nefireasca si au ajuns la cunostinta altor persoane" cand, in cursul unei excursii pe munte, suspecta a inregistrat o "crestere exagerata a impulsurilor sale anormale" si a parasit camera violent, spargand niste pahare.

Cetiner s-a mutat din apartament; la putina vreme, Mihailescu a denuntat la politie faptul ca Cetiner i-a solicitat lui Vana sa intretina relatii sexuale. Se pare ca Mihailescu a dus si dovezi materiale la politie; rechizitoriul noteaza ca:
Pentru a-si dovedi sentimentele de dragoste, inculpata i-a oferit partii vatamate propria fotografie, pe care a in scris un text sugestiv pentru intentiile sale. Cu alt prilej, crezand ca nu este suficient sa convinga pe partea vatamata pe calea dialogului

verbal, i-a scris 'biletele de dragoste' care fac parte din 'jocul' erotic al unui cuplu.

Intr-o dimineata, Cetiner a venit sa le vada pe cele doua, aducand cu ea un barbat ca martor. Conform acestui martor, cele trei s-au certat si Cetiner a refuzat sa paraseasca apartamentul. Mihailescu s-a dus sa foloseasca telefonul unui vecin sa sune la politie, iar Cetiner a plecat imediat dupa aceasta. In aceeaasi zi, Cetiner a fost arestata sub acuzatia de a fi incacat "ultimul alineat" al articolului 200;114 ea a fost de asemenea acuzata de violare de domiciliu, pentru ca ramasese in apartamentul lui Mihailescu dupa ce aceasta plecase.

Politia a incercat sa gaseasca martori care se confirme ca Cetiner este lesbiana. Unul dintre acestia a declarat: In seara de 4.10.95 eram in vizita la o prietena unde am cunoscut-o pe Cetiner Mariana si deoarece in prealabil aflasem de la gazda ca aceasta Mariana ar fi lesbi (sic.) mi-am manifestat curiozitatea de afla ce inseama acest lucru si daca intr-adevar femeia aceea este lesbi. Asa ca, la un moment dat, profitand de starea acesteia de betie, am intrebat-o direct 'daca este sau nu lesbiana'. A raspuns afirmativ 'da sunt' si eu am continuat sa o descos cerandu-i sa-mi explice ce face ea ca lesbiana.

Declaratia lui Cetiner este scurta. Ea neaga ca ar fi incurajat-o sau ademenit-o pe Vana, sustinand ca incercase doar sa obtina inapoi banii pe care ii imprumutase.

Cetiner a fost supusa unui numar de examene psihiatrice, iar rechizitoriul ei a fost inaintat doar dupa sapte luni de arest preventiv. Nici instanta nici procuratura nu si-au pus probleme in legatura cu greutatea relativa a acuzatiilor aduse impotriva ei: Cetiner a fost condamnata la trei ani conform "ultimului alineat" al articolului 200 si la numai sase luni pentru violare de domiciliu.¹¹⁵ Cetiner a facut recurs. Recursul i-a fost aprobat, decizia aceasta fiind argumentata in mod extrem de complicat.¹¹⁶ Cu toate ca toate partile negasera ca ar fi intretinut contacte sexuale, curtea de apel a decis fara nici un fel de explicatie ca Cetiner "a intretinut un raport sexual cu Adina Vana la propunerea acesteia".¹¹⁷

Prezumptia ca ar fi existat contacte sexuale a creat o noua situatie juridica. "Ambele actiuni de ademenire sau indemn fiind absorbite in continutul infractiunii prevazute de articolul 200, alineatul 1 Cod Penal", curtea a decis ca fapta lui Cetiner se incadreza in alineatul 1 al articolului 200, nu in alineatul 5. Cu toate acestea, curtea a examinat mai apoi chestiunea scandalului public, gasind ca "in speta nu este intrunita nici una din aceste conditii speciale de incriminare". "Este adevarat ca intre inculpata si partea vatamata Vana Adina au avut loc mai multe scandaluri, dar toate acestea au fost determinate de refuzul partii vatamate de a-i restitui inculpatei un imprumut de 20.000.000 lei" pe care Cetiner ii imprumutase, si nu pentru ca existase o presupusa relatie sexuala. Conform acestui rationament complicat, Cetiner nu ar fi trebuit sa fie acuzata nici sub alineatul 1. In ianuarie 1997, dupa 14 luni de arest preventiv, Cetiner a fost eliberata pentru scurt timp.

Procurorii au inaintat un nou recurs, argumentand ca instanta de apel nu judecase corect relatiile dintre cele doua femei si nu intelesese natura scandalului public. Acest argument a fost acceptat de cea mai inalta curte de apel la nivel local in mai 1997.¹¹⁸ Cazul a fost mutat inapoi sub incidenta

"ultimului alineat" al articolului 200, astfel incat Vana era exonerata. Curtea a concluzionat ca, chiar daca au avut loc scandaluri legate de o disputa financiara, principala problema intre cele doua erau relatiile intime si "din probe rezulta cu certitudine ca cerinta scandalului public este indeplinita".¹¹⁹ Zece zile mai tarziu, Cetiner a fost arestata din nou si a inceput sa-si execute restul de pedeapsa.

Human Rights Watch si IGLHRC l-au intrebat pe procurorul sef din Alba Iulia daca "indemnarea sau ademenirea" unei persoane de sex opus in vederea practicarii de relatii sexuale constituie o fapta penala. Procurorul s-a aratat surprins de aceasta intrebare. "Nu poate fi pedepsita sub nici o forma", a raspuns el, numind mai apoi orientarea sexuala a Marianeii Cetiner "un hobby al unei femei cu moravuri dubioase".¹²⁰ Human Rights Watch si IGLHRC au obtinut o intrevvedere cu Cetiner in penitenciarul de la Tirgsor. Conversatia a fost supravegheata de doi gardieni care pareau a fi decisi sa o ameninte pe Cetiner. Ea a putut sa comunice putin in engleza, inainte ca gardienii sa o opreasca. Cetiner a declarat ca fusese batuta de un ofiter cu o zi inainte pentru ca incercase sa inainteze o plangere:

"Mi-a pus catuse si m-a tarat afara din celula, tinandu-ma de par. Am multe de spus, dar nu am voie. Cand plecati, o sa am probleme mari". Cand a fost transferata la penitenciarul din Aiud in mai, Cetiner sustine ca a petrecut patru zile pe tren fara mancare si fara apa. "Am crescut in orfelinat si a fost groaznic, dar e si mai rau sa ajung aici".

Cetiner avea o vanataie mare pe coapsa stanga, iar genunchiul ii era bandajat. Ea a incercat sa ne arate o alta vanataie, dar i-a fost frica sa faca acest lucru sau sa spuna prea multe in romaneste in prezenta garzilor. Ea a parut confuza si a repetat ca fusese pusa in aceasta situatie pentru ca Vana refuza sa plateasca un imprumut de 20 de milioane de lei.¹²¹

Human Rights Watch si IGLHRC sunt convinse ca Cetiner a fost abuzata fizic in inchisoare si ca orientarea ei sexuala este un factor decisiv in aceste abuzuri. Doctorul Maria Anghel, de la infirmeria penitenciarului, a recunoscut ca "nu incerc sa-i apar pe gardieni, dar trebuie sa intelegeti ca ea este o persoana dificila, perversa, complet anormala. Dupa 14 ore de munca grea, mijloacele prin care garzile incearca sa reduca la tacere astfel de persoane nu sunt intotdeauna gingase".¹²²

"Propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism"

Human Rights Watch si IGLHRC au incercat sa afle de la un numar de oficialitati care este obiectul interdictiei impuse de noua formulare a alineatului 5 al articolului 200 Cod Penal. Problema "scandalului pulbic" a atras majoritatea atentiei internationale, insa aceste interviuri arata ca alineatul 5 ameninta si mai serios drepturile fundamentale legate de libertatea de expresie si de adunare pasnica.

De pilda, atunci cand a fost intrebat in legatura cu legalitatea locurilor comerciale de adunare a homosexualilor si lesbienelor, Generalul Paun de la Inspectoratul General de Politie a aruncat lumina asupra modului precis in care sunt vazuti homosexualii de catre organele de punere in aplicare a legii:

Orice bar sau birou in care se intalnesc homosexualii ar fi ilegal, conform alineatul 5, chiar daca nu se desfasoara acolo nici un fel

de activitati sexuale. Daca vreun bar si-ar declara acest scop, judecatoria nu i-ar acorda licenta: legea pedepseste orice ofensa impotriva moralei publice. *De aceea sunt si bordelurile interzise: acest caz ar corespunde exact sanctiunilor impotriva prostitutiei organizate.* (s.n.)¹²³

Directorul Ana Iacovescu din Ministerul Justitiei a oferit o speranta slaba: "Raspunsul meu este ca poate acest lucru va fi permis cu timpul. Am facut pasi in apararea drepturilor acestei minoritati, dar poate incercam sa mergem prea departe prea repede". Colonelul Moldovan a adaugat: "Societatea civila nu este gata pentru aceasta".¹²⁴

Senatorul Ion Vasile a declarat ca un loc comercial privat "ar fi absolut ilegal", chiar daca nu s-ar petrece in el nici un fel de activitati sexuale. Deputatul Vasile Lupu a argumentat ca daca un astfel de local ar servi si persoane heterosexuale, pe langa homosexuali, aceasta ar putea constitui un act de prozelitism.

Probleme similare au aparut in legatura cu organizatiile de homosexuali si lesbiene. Legea 21/1924 prevede ca inregistrarea oricarei organizatii trebuie aprobata de o judecatorie locala, un procuror local si ministerul care supravegheaza activitatile careia organizatia le este dedicata. Intrebata daca Ministerul Justitiei ar aproba infiintarea unei organizatii dedicate apararii drepturilor persoanelor de orientare homosexuala, Directorul Iacovescu s-a intrebat daca "am ajuns in stadiul in care o astfel de organizatie ar putea fi acceptata din punct de vedere juridic. Nu cred asta". Senatorul Vasile a declarat: "Nu pot sa cred ca i s-ar putea acorda personalitate juridica. Astea sunt asociatii. Alineatul 5 spune ca sunt interzise".¹²⁵

Publicatiile si evenimentele publice sunt si ele interzise. Conform Deputatului Emil Popescu, "daca o lesbiana ar iesi pe strada sa protesteze, nu e limpede ca ar scapa cu viata. Legea o apara de aceste situatii".¹²⁶

Una dintre putinele incercari de a masura toleranta politiei si a procuraturii a fost facuta in 1994, cand un activist a organizat un festival cultural in Bucuresti, sub titlul "Impreuna impotriva homofobiei si a SIDA". Mai multi artisti si muzicieni scandinavi au fost de acord sa participe la acest eveniment. In ziua in care deschiderea festivalului era programata (15 iunie, aceeași zi in care Curtea Constitutionala a decis ca actele homosexuale nu pot fi pedepsite decat atunci cand provoaca "scandal public") directorul teatrului angajat sa gazduiasca festivalul a suspendat toate reprezentatiile, argumentand ca nu stiuse "despre inclinatiile sexuale ale interpretilor si organizatorilor Festivalului".¹²⁷

Organizatorii au reusit sa reprogrameze reprezentatiile pentru a doua zi la casa de cultura a capitalei. Directorul casei de cultura a declarat ulterior presei ca "tot Bucurestiul mi-a sarit in cap, in frunte cu Primaria". El a sustinut ca a primit un telefon de la o personalitate politica inalta care a amenintat ca, daca reprezentatiile au loc, "in 24 de ore Casa de Cultura se va inchide sau se va darama".

Cand artistii si publicul au sosit la casa de cultura in seara de 16 iulie, au gasit cladirea inconjurata de politisti inarmati si cu caini. Festivalul a fost suspendat la ordinul Primariei Sectorului 4 din Bucuresti, pentru "protejarea moralei publice".¹²⁸ In Romania nu a existat nici un bar care sa fie declarat public ca local al homosexualilor.¹²⁹ Cu toate acestea, in vara lui 1996, o terasa a carui

proprietar era homosexual s-a deschis intr-un colt retras al Parcului Herastrau din Bucuresti. Multi homosexuali au frecventat acest bar, dar intr-o seara din noiembrie, cinci barbati s-au napustit asupra terasei, agresand clientii aflati acolo si distrugand ferestre, mobila si echipament. Politistii au fost alertati dar au refuzat sa intervina si, conform relatarilor, au ras la ideea ca clientii barului ar fi in pericol fizic.¹³⁰ La putina vreme dupa aceea, terasa a fost inchisa. Intervievat de Human Rights Watch si IGLHRC, proprietarul acesteia a spus ca "aici nu poate exista un bar care sa fie in mod deschis declarat a fi de homosexuali si nici un bar care sa fie dedicat exclusiv homosexualilor".¹³¹

In mod similar, in Romania nu a existat nici o organizatie neguvernamentala inregistrata ca fiind dedicata homosexualilor si lesbienele, si nici o organizatie nu a incercat sa testeze limitele legii in acest sens.¹³² ACCEPT, o organizatie de drepturile omului care include homosexuali, lesbiene si suporteri ai acestora, a incercat sa obtina personalitate juridica in 1996. Un avocat i-a sfatuit pe membrii organizatiei ca, chiar si sub vechea formulare a articolului 200, daca documentele de inregistrare mentioneaza explicit "minoritatile sexuale" sau homosexualitatea, atat Ministerul Justitiei cat si judecatoria ar privi acest lucru ca "incurajare" la savarsirea unei infractiuni. Ca urmare, orice astfel de referinte au fost sterse din documentele de inregistrare, iar ACCEPT a capatat personalitate juridica ca organizatie de drepturile omului in octombrie 1996.¹³³

La inceputul lui 1997, Fundatia Concordia - o fundatie culturala non-profit - a facut cerere de inregistrare la Judecatoria Municipiului Bucuresti. Statutul inaintat angaja organizatia sa apere "comunitatile culturale (etnice, lingvistice, religioase) din Romania" si sa "combata intoleranta sub orice forma (homofobia, xenofobia, rasismul)". Judecatoria a decis in favoarea Fundatiei, dar procuratura a facut recurs, argumentand ca termenul de "comunitate culturala" nu este limpede si ca formele de intoleranta mentionate in statut nu sunt acceptabile. Procurorul i-a sfatuit verbal pe membrii organizatiei sa scoata "homofobia" din statut.¹³⁴

DISCRIMINARE IN STABILIREA "VARSTEI DE CONSIMTAMANT"

Din moment ce homosexualitatea a fost, in cel mai bun caz, dezincriminata partial in Romania, nu se poate vorbi de o "varsta de consimtamant" pentru relatiile homosexuale. Cu toate acestea, alineatul 2 al articolului 200, care pedepseste fapta "majorului de a avea relatii sexuale cu un minor de acelasi sex" cu inchisoare de la doi la sapte ani si "interzicerea unor drepturi" este discriminatoriu din doua puncte de vedere.¹³⁵

Atat descrierea cat si pedeapsa pentru acest act sunt inechitabile. In Romania, orice persoana care nu a implinit varsta de 18 ani este minora. Insa prevederea corespunzatoare pentru actele heterosexuale, articolul 198 Cod Penal, pedepseste "raportul sexual cu o persoana de sex feminin care nu a implinit varsta de 14 ani". Pedeapsa in acest caz, inchisoarea de la unu la cinci ani, este cu mult mai mica decat cea prevazuta in alineatul corespunzator din articolul 200.¹³⁶

Cazul lui Nicula Stelian ilustreaza concret semnificatia acestor distinctii. Stelian avea 18 ani cand a fost arestat intr-un sat din sud-estul Romaniei. Un tanar pe nume Nicusor T., descris de Stelian ca "efeminat", se aratase interesat de acesta in trecut, incercand sa petreaca cat mai mult timp cu el. Nicusor T. avea 17 ani, fiind cu un an in urma lui Stelian la scoala. In august 1993, Stelian a declarat

reprezentantilor IGLHRC ca cei doi au plecat de la o seara de dans din sat in stare de usoara ebrietate. Cei doi s-au dus in spatele unei case; Stelian si-a desfacut pantalonii si cei doi au intretinut raporturi sexuale orale. Incidentul nu s-a mai repetat dupa aceasta data.

Dupa trei-patru saptamani, Stelian a fost arestat de politie. Stelian este convins ca Nicusor T. se destainuise mamei lui, iar aceasta facuse plangere la politie. Stelian a fost dus la postul de politie din sat si a fost batut cu brutalitate. Doi ofiteri de politie l-au lovit in piept cu pumnii si l-au lovit la picioare cu bocancii, numindu-l "pederast". Stelian a aratat reprezentantilor IGLHRC cicatrici pe fluierile picioarelor: la luni dupa batai, cicatricile erau inca vizibile. Bataile au continuat pentru cateva ore, pana cand Stelian a transcris declaratiile dictate de politisti. Stelian a fost eliberat, numai pentru a fi arestat din nou in octombrie, cand a petrecut 30 de zile in arest preventiv. Stelian sustine ca atunci cand a fost adus in fata unui procuror, acesta i-a dictat asistentului lui sa noteze alineatul 1 al articolului 200 pe mandat. Asistentul a raspuns: "Nu, alineatul 2 - scriem numai alineatul 2 acum".

Diferenta minora de varsta dintre Stelian si Nicusor T. a facut aceasta modificare cruciala posibila. Stelian isi aduce aminte ca judecatorul a spus la proces ca "acest caz nu justifica incarcarea", parand a favoriza o sentinta cu suspendare. Procurorul insa a subliniat in argumentatia sa ca Stelian intretinuse raporturi sexuale cu un minor. Stelian a fost condamnat la trei ani inchisoare conform articolului 200, alineatul 2.137

ABUZURI ALE POLITIEI SI ALE ALTOR OFICIALITATI

Supraveghere, santaj, control

Captanul Cojocaru de la politia din Brasov a asigurat Human Rights Watch si IGLHRC ca "nu avem locurile de intalnire ale homosexualilor sub urmarire; nu avem politisti in civil". Generalul Paun de la Inspectoratul General de Politie a afirmat ca "politia nu-i urmareste pe homosexuali-noi urmarim situatiile in care sunt comise infractiuni de catre homosexuali", adaugand ca departamentul din Inspectorat care investigheaza "infractiunile legate de viata sexuala" a fost desfiintat dupa 1990, "la fel ca departamentul care se ocupa de tigani".138

Aceasta afirmatie reprezinta o exagerare: politile municipale si judetene au in continuare sectii de moravuri, majoritatea carora au instructiuni speciale legate de homosexuali. Maiorul Catalineanu, seful sectiei de "diverse" din cadrul politiei bucurestene, a declarat unui reporter in 1991 ca departamentul lui se ocupa de falsuri si inselaciuni, prostitutie si proxenetism, delicventa juvenila si homosexualitate.139 Intr-adevar, exista dovezi ample ca politia priveste homosexualii ca o categorie suspecta aparte, justificand supravegherea lor prin aceea ca homosexualii ar avea o predispozitie pentru infractiuni. Notiunea de "gelozie homosexuala patologica" apare frecvent in conversatii. Recent publicat, Dictionarul de termeni juridici uzuali, al carui co-autor este seful Inspectoratului General de Politie, contine o mentiune speciala pentru "homosexualitate" (cu toate ca termenul in sine nu apare nicaieri in legislatie), care este caracterizata de "misoginism" la barbati si "androfobie" la femei, precum si gelozie fata de parteneri de acelasi sex.140 Generalul Paun a observat ca "exista multe cazuri printre homosexuali de crime extrem de violente, mai cu seama atunci cand sunt implicati partenerii dintr-un cuplu". Capitanul Cojocaru din Brasov a spus ca

"homosexualii sunt foarte gelosi: din momentul in care unul dintre parteneri este inselat, crima se poate declansa foarte usor". Tot in Brasov, Maiorul Stefan Bancila, seful sectiei de criminalistica din cadrul politiei judetene, a subminat afirmatiile anterioare ale Capitanului Cojocaru, spunand reprezentantilor IGLHRC ca locurile de intalnire ale homosexualilor "sunt pepiniere pentru infractiuni si crime, si bineinteles ca avem informatori printre ei tot timpul".141

Un ziar l-a descris pe Colonelul Tudor Butoi, psiholog al politiei bucurestene, ca "poate specialistul numarul unu din Romania in domeniul comportamentului homosexualilor". Acest expert ofera presei adeseori si cu generozitate ororile homosexualitatii:

Exista particularitati clare ale omorului intre homosexuali. Spre deosebire de crima stradala, spontana [...] asasinul homosexual opereaza pe indelete, surprinzandu-si victima (de regula in habitatul comun), actionand cu o ferocitate tipica mobilului gelozie -razbunare. [...] Pericolul nu dispare nici in cazul cuplurilor de homosexuali. Gelozia acestora este patologica. Cuplurile stabile se formeaza greu. Legaturile sunt de regula ocazionale si partenerii sunt capriciosi si instabili. Cand se ajunge totusi la o relatie de durata, sentimentul posesiei egoiste se exacerbeaza. Viata intr-un cuplu de homosexuali nu este usoara. Pentru un om normal, este un chin sa patrunda in locuinta unei astfel de perechi. In general este o mizerie cumplita si miroase ingrozitor. Faptul nu este intamplator. Homosexualii cu vechime sufera de incontinenta fecala. Datorita contactelor anale, sfincterele se relaxeaza [...] Durabilitatea cuplului se pastreaza prin cadouri, bani, mese, orgii. Nu o data, homosexualul isi santajeaza partenerul, de teama sa nu-l piarda, sau chiar ucide din gelozie. [...] Aici nu incapa loc de gluma, de jocuri politice sau de experimente criminale.142

Colonelul Butoi a marturisit unui reporter ca nu crede ca homosexualitatea este dobandita genetic, plasand geneza fenomenului in perversitatea copiilor de catre adulti; colonelul este incredintat ca homosexualitatea, ca si prostitutia, este un factor care genereaza furt, vagabondaj si infractiune.143 Astfel de stereotipuri maligne infloresc evident intre zidurile sectiilor si inspectoratelor de politie. Maiorul Catalineanu a relatat unui reporter ca unii dintre politisti ar dori sa impuste homosexuali.144 De multi ani, Maiorul Catalineanu este o figura bine-cunoscuta printre barbatii homosexuali din Bucuresti. Unul dintre acestia, care a primit de curand azil politic in Olanda, isi aduce aminte ca Maiorul Catalineanu conducea "echipe de informatori si politisti care bateau, haituiau si chiar seduceau homosexuali".145

Bogdan Dumitrescu este un barbat homosexual a carui relatie cu politia bucuresteană are o istorie indelungata, ca suspect si persoana care a refuzat sa fie informator. El povesteste ca:

Politia a intocmit intotdeauna dosare despre homosexuali. Politia e intotdeauna interesata de cei aflati in posturi importante-si eu am fost adeseori intrebat in legatura cu acestia. Dar de fiecare data cand m-au intrebat despre cei pe care ii cunosteam din Parcul Operei, am refuzat sa dau informatii. Catalineanu cauta informatori. Un procuror de la sectorul 5 din Bucuresti a santajat in 1991 un numar de homosexuali, amenintandu-i cu dosare

penale. A venit si la mine acasa si a incercat sa se dea mare; m-a amenintat cu arestul si a incercat sa obtina numele unor persoane cu care avusesem relatii sexuale. M-am dus la Catalineanu si el a avut grija ca sa nu mi se intample nimic. Procurorul a arestat cativa studenti homosexuali de la universitate, in mijlocul unui examen. Catalineanu le-a dat drumul din arest, pentru ca lucrau pentru el. In 1993, Catalineanu a fost in sfarsit promovat la brigada de anti-terorism. Catalineanu a distrus dosarele despre homosexuali inainte de a pleca din functie, astfel incat acum, ori de cate ori se petrece o noua infractiune printre homosexuali, numai el are informatiile necesare, din memorie. Dupa 1990, politistii au primit cate 20.000 de lei prima pentru fiecare infractiune pe care au rezolvat-o: Catalineanu vrea sa primeasca el toti acesti bani. Cei care au venit in functie dupa el vin sa-i ceara informatii, iar el da aceste informatii numai daca primeste prima. Singurul mod in care succesorii lui pot sa puna laolalta dosare este prin santajul homosexualilor-si, evident, asta se petrece si in continuare.146

Eugen, un barbat homosexual de 20 de ani din Bucuresti, relateaza urmatoarele fapte:

Ma plimbam prin Parcul Operei intr-o seara din septembrie 1996, pe la ora unu noaptea. Doi politisti m-au oprit sa ma intrebe ce fac acolo. Mi-au cerut actele; le-am aratat actele, dar le-am spus: "Ce vreti de la mine? E ilegal sa ma plimb noaptea in parc?" Mi-au spus: "Daca te dai asa mare, te ducem la sectia de politie si stam acolo de vorba". M-au dus la sediul politiei de pe Calea Victoriei. M-au pus intr-o celula, unde am stat o ora. Apoi m-au fotografiat si mi-au luat amprente, dupa care m-au asezat si mi-au pus in fata 30-40 de fotografii de cazier-fata si profil-si mi-au cerut sa spun care sunt cei pe care ii recunosc. Am refuzat sa fac acest lucru. Mi-au spus ca ar fi bine sa parasesc Romania, altfel o sa am multe neazuri daca stau. Mi-au zis: "Te stim. Avem o gramada de fotografii aici."147

In octombrie 1996 in Brasov, Sandu V. a fost chemat de acasa la sectie de catre ofiteri din cadrul sectiei de moravuri a politiei municipale. Sandu V. a fost fotografiat din fata si din profil si i s-au luat amprente. Politistii i-au spus ca este cunoscut ca homosexual - "asa ca nu e cazul sa te ostenesti sa minti" - si i-au pus intrebari in legatura cu locuinte particulare in care se intalneau homosexualii din Brasov si in legatura cu barbati homosexuali care aveau materiale pornografice in posesia lor.148

In 1996, doi barbati din Valenii de Munte s-au plans organizatiei ACCEPT ca fusesera chemati la sectie de un politist care le-a cerut sa devina informatori printre homosexualii din localitate.149

Politia patruleaza constant locurile de inalnire ale homosexualilor, hartuindu-i pe acestia indiferent daca sunt implicati in activitati sexuale sau incearca pur si simplu sa se asocieze cu alte persoane de aceeaasi orientare sexuala. Adeseori, homosexualii surprinsi in astfel de locuri sunt santajati. Daniel I. relateaza:

In mai 1996, m-am dus cu un prieten in toaleta Garii de Nord. O persoana care dadea tarcoale toaletei a deschis unul dintre

staluri si a ordonat barbatului care urina acolo sa iasa, dupa care a parasit toaleta. S-a intors insa dupa cateva minute, cu camasa rupta si poltia dupa el, spunand ca fusese abuzat sexual. Trebuie ca "victima" lucra pentru politie; el nu a spus cine il abuzase-probabil ca astepta ca politia sa stabileasca care dintre noi era mai instarit si sa inceapa apoi negocierile. Toti cei care eram in toaleta am fost luati la politie. Ne-au perchezitionat si ne-au intrebat ce faceam in gara. Eu si cu prietenul meu am avut tupeul sa-i confruntam; am insistat sa fim interogati in prezenta celui care lansase acuzațiile si i-am cerut sa identifice pe cel care il abuzase. L-am intrebat: "Cine ti-a rupt camasa?" Nu a putut sa ne spuna. Am insistat ca nu suntem homosexuali si ca doream doar sa folosim toaleta. In cele din urma, ne-au dat drumul, dar ne-au amenintat ca ne vor aresta daca ne mai vad in gara si ne-au luat toti banii din buzunar.150

Rares A. povesteste un incident similar care s-a petrecut in 1995 in toaleta Garii de Nord din Bucuresti, unde Rares a avut o conversatie intamplatoare cu un barbat care a parasit toaleta imediat. La numai cateva secunde dupa aceea, doi politisti au intrat in toaleta. Rares a fost luat la sectie si acolo i s-au luat datele din buletin. Politistii l-au interogat si l-au batjocorit mai bine de o ora, cerandu-i numele altor persoane care frecventau gara. "Pentru ca eram student, si-au dat seama ca nu pot obtine prea multe de la mine"; politistii i-au confiscat tot ce avea asupra lui.151

Doi barbati care au solicitat anonimitate au raportat Comitetului Helsinki Roman ca in aprilie 1997, intr-un alt loc de intalnire pentru homosexualii din Bucuresti, un politist dadea tarcoale si adeseori santaja barbatii care se aflau in preajma, amenintand ca o sa-i ia la sectie si o sa le faca cazier daca refuza sa plateasca.152

In Bucuresti, prezenta politiei in zona Parcului Operei (principalul loc public de intalnire a homosexualilor din Bucuresti) este vizibila.153 Incepand cu prima parte a lui 1994, grupuri organizate de cate cel putin 12 persoane-mascate, dar in mod evident relativ tinere-au inceput sa se napusteasca asupra parcului in timpul noptii, batand homosexualii aflati acolo cu lanturi si bastoane. Numerosi homosexuali au raportat ca scopul aparent al acestor grupuri este acela de a-i impinge pe cei aflati acolo catre politistii care asteapta la celalalt capat al parcului, refuzand sa ajute vicitmele care se plang ca au fost amenintate sau ranite. Politistii insa verifica buletinele victimelor, notand nume si adrese. Grupurile de agresanti si politistii adeseori par a lucra concertat.

Florin Radu descrie un incident care a avut loc la sfarsitul lui 1994:

Opt barbati m-au inconjurat si m-au lovit cu lanturi peste cap si peste fata. Capul imi sangera atat de tare incat eram nauc si nu mai puteam vedea de sange. Cand am iesit din parc, trei politisti ma asteptau. Mi-au cerut actele, apoi m-au impins spunandu-mi: "Vezi ce li se intampla poponariilor ca tine?"154

Atacurile au culminat in 1995, cand grupurile de agresori isi faceau aparitia in parc de doua-trei ori pe saptamana. In 1996 si 1997, atacurile au continuat sporadic. Relatari similare au fost primite si din alte orase. Un homosexual din Timisoara povesteste ca in cursul celei de-a doua parti a lui 1996, grupuri de cate 12-15 persoane, majoritatea adolescenti sau in jurul a 20 de ani, fara masti,

s-au napustit in repetate randuri asupra parcului central din localitate, impingandu-i pe cei aflati acolo in directia unor garzi civile care apoi inspectau buletinele de identitate ale celor surprinsi in parc.155

Bogdan Dumitrescu descrie modul in care politia bucuresteana monitorizeaza un loc de intalnire frecventat de homosexuali:

Parcul Operei este impartit in doua - jumatate tine de sectia 3, iar cealalta jumatate tine de sectia 17. Politia patruleaza in zona si, daca nu le platesti o mita sau nu te intelegi cu ei cumva, ajungi sa scrii o declaratie la sectie. Subofiterii sunt cei mai prosti si mai infricosatori: au opt clase si o mentalitate proasta, si adeseori bat sau abuzeaza homosexuali ca sa obtina bani.

Legea 61/1991 este uneori folosita pentru a-i hartui pe homosexuali si locuri de intalnire sau in orice alta imprejurare. Pe 15 august 1996, la un sfert de ora dupa miezul noptii, Dumitrescu se plimba prin Parcul Operei intr-o maniera exagerat de efeminata, pe care el o numeste "fudula". Politia l-a abordat intrebandu-l daca se crede fata. Dumitrescu (care isi pierduse deja mica masura de protectie din partea politiei in momentul cand Catalineanu fusese promovat) povesteste ca ulterior, la sectie, un politist a cules la intamplare un buletin de identitate dintr-un maldar de acte confiscate si a spus ca "asta este martorul" la infractiunea presupusa a fi fost comisa de Dumitrescu. In cele din urma, Dumitrescu a fost eliberat, dar dupa trei zile a primit o citatie care ii cerea sa plateasca o amenda de 25.000 de lei, conform Legii 61/1991, pentru ca ar fi comis acte si gesturi obscene.156

Pe 7 ianuarie 1997, Dumitrescu spune ca:

Eram vreo zece la o petrecere, la ziua cuiva. Jumatate eram homosexuali, dar erau si cativa prieteni heterosexuali. Intre unu si doua noaptea, a venit politia-cativa politisti obisnuiti si cineva de la politia sanitara. Au spus ca au venit pentru ca produseseam "scandal public". Nici unul dintre vecini nu se plansese, dar politia avea apartamentul in care eram sub urmarire pentru ca se stia ca este proprietatea unui homosexual. Ni s-au pus catuse si am fost urcati intr-o masina de politie. Ne-au perchezitionat - mie mi-au luat agenda cu toate numerele de telefon. Am fost luati la sectia 3, unde politistii ne-au batojocorit si au inceput sa citeasca nume din agenda mea. Ne-au spus ca ne baga in arest, dar eu stiam ca sectia aceea nu are arest. Ofiterul anchetator a spus: "Acum avem la subsol o celula speciala pentru poponari". Am fost retinuti pana a doua zi dupa-amiaza. Politistii au facut glume pe seama noastra in tot acest timp. Eu a trebuit sa platesc o amenda de 100.000 de lei, conform Legii 61. Un alt barbat care fusese si el la petrecere s-a certat cu politia si a fost amendat cu 400.000 lei.157

D. H., un bucurestean de 30 de ani, a descris reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC un incident similar:

Pe 18 aprilie 1997, am incercat sa abordez un barbat in autobuz. I-am propus sa facem sex oral. El mi-a zambit si mi-a raspuns ca, mai bine decat sa o facem pe fuga, sa mergem la el acasa.

In timpul conversatiei, s-a aratat foarte curios sa afle mai multe detalii despre mine. Am incuiat usa si eu m-am asezat pe pat. Atunci barbatul mi-a spus ca este politist la municipiu si ca o sa ma aresteze. M-a intrebat cine sunt de cateva ori. L-am rugat sa ma lase sa plec, dar dupa cateva minute a scos un spray si m-a spreiat in fata. Am spart fereastra si am incercat sa fug, dar fereastra era dublata de un grilaj de metal, asa ca m-am indreptat catre usa. El m-a impins intr-o debara. Nu l-am lovit niciodata in tot timpul asta, dar el tot striga ca o sa ma omoare. A inceput sa ma stranguleze si sa strige dupa vecini ca si cand l-as fi atacat, dar eu am reusit sa fug. Am fugit pana la colt, unde politistul m-a prins din nou. In vreme ce fugea dupa mine, tot striga ca si cand eu l-as fi atacat. M-a prins de jacheta si m-a lovit. Am reusit sa fug din nou; ochelarii, jacheta si palaria le-am lasat in strada. Eram ametit; am oprit un taxi, dar taximetristul m-a dat pe mana politiei. Am fost luat la sectia Obor, care tine de circa 8. Pe drum, am fost lovit si mai rau. Politistul mi-a rupt buza; mi-a curs sange din nas si din gura. La sectia de politie, le-am aratat legitimatia de student. Toti politistii s-au uitat la cel care m-a arestat de parca ar fi fost intr-o situatie delicata. Era deja dupa miezul noptii. Au sunat la circa 8 si l-au intrebat pe un capitan ce sa faca cu mine. Presupun ca capitanul a sugerat o amenda. Apoi m-au pus in aceeaasi camera cu ofiterul care ma arestase. Am aflat ca il cheama Viorel Jugunaru. M-a lovit cu pumnii peste fata. Nu am reactionat. Apoi m-au facut sa semnez o declaratie pe care nu o scrisesem. Am semnat-o totusi, pentru ca era adevarata, cu toate ca nu mentiona ca fusesem batut, ca cel care ma arestase se invoie sa faca sex oral cu mine, si ca toate astea se intamplaser la el acasa. Declaratia spunea numai ca il acostasem si ii propusesem sa intretinem relatii sexuale. Procesul verbal mentiona amenda maxima pentru solicitarea de relatii sexuale in vederea obtinerii unui castig material si Legea 61/1991, articol2(6) prevede ca amenda maxima este un milion de lei, peste salariul mediu din Romania. Deci m-au scos prostituata, dar nu mi-au citit partea aceea din declaratie; au mentionat numai legea, iar eu nu am pus intrebari. M-au luat apoi la circa 8 si mi-au luat amprente si fotografiile de cazier, din fata si din profil. M-au intrebat daca iau droguri si daca cer bani de la "clienti". Apoi mi-au dat drumul.158

Supravegherea in Baia Mare

In 1996, doi homosexuali din Baia Mare au contactat Comitetul Helsinki Roman, spunand ca fugisera de politia din localitate fiindca multi barbati erau interogati sub acuzatia de homosexualitate. IGLHRC a investigat cazul in septembrie 1996, iar reprezentantii IGLHRC si Human Rights Watch s-au intors in Baia Mare in iunie 1997.159

O atmosfera de teroare intensa domneste printre homosexualii din localitate, care sunt cu totii ingrijorati ca sunt supravegheati. Am reusit sa aflam istoria unei misterioase anchete conduse de Colonelul Liviu Ivan de la politia judeteană, un personaj despre care am aflat din surse demne de incredere ca lucreaza pentru institutia succesoare a temutei Securitati. Ancheta pare a fi fost pusa in miscare de motivatii politice, vizand persoane aflate in pozitii inalte. Numerosi

homosexuali au fost terorizati; unul sustine ca a fost batut cu salbaticie; altul a facut doua incercari de sinucidere din aceasta pricina. Daniel D., unul dintre cei interogati, povesteste ca ancheta a inceput in primele luni ale lui 1996, cand Colonelul Ivan a descoperit "ceva de santajat" in legatura cu doi homosexuali din Baia Mare, Manix B. si Avram L. Conform celor relatate de Avram L., cei doi au fost siliti sa-i dea Colonelului Ivan numele a cateva persoane importante cu care intretinusera raporturi sexuale, printre care se pare ca se numarau si cateva nume din politie si/sau din procuratura locala. Cu toate ca Colonelul Ivan este ofiter al politiei judetene, multa lume din oras ne-a relatat ca lucrase pentru Securitate si ca era in continuare angajat al unui serviciu de informatii. Angajati de la Policlinica din Baia Mare isi amintesc ca Colonelul Ivan a fost raspunzator de punerea stricta in aplicare a decretelor impotriva avorturilor de dinainte de 1989.¹⁶⁰ Se pare ca in 1996, el a obtinut numele unor homosexuali din fisele spitalicesti ale pacientilor care sufereau de boli venerice (fise pe care le-a obtinut, conform relatarilor, prin intimidarea conducerii spitalului); in decursul acestor cercetari, Colonelul Ivan a descoperit cazul unui politist, Flaminus L., care contractase sifilis si infectase alti doi homosexuali.¹⁶¹ Intr-o maniera care aminteste de procedurile politiei din Sibiu cu trei ani inainte, Colonelul Ivan a inceput sa aduca alti homosexuali la sectia de politie. Gheorghe I., de 23 de ani, isi aminteste ca in martie 1996 a iesit din magazinul in care lucra si a fost imediat abordat de Manix B., o cunoscuta care se pare ca era folosita de politie pentru a-l identifica. In secunda urmatoare, "o voce din spatele meu a spus: 'Sunt Colonelul Ivan'". Gheorghe I. a fost interogat timp de cinci ore; Colonelul Ivan i-a spus: "Daca vrei sa mai mergi inapoi acasa, trebuie sa ne spui cu cine, cum si cand ai intretinut relatii sexuale si, daca ascunzi materiale pornografice, unde le tii". Lui Gheorghe I. i s-a confiscat agenda, iar politia l-a interogat in legatura cu numele scrise in ea. Colonelul Ivan l-a transportat inapoi acasa si a intreprins o perchezitie in urma careia intreaga corespondenta si pasaportul lui Gheorghe I. au fost confiscate.¹⁶² Inapoi la politie, amenintarile au continuat, iar Gheorghe I. a fost silit sa scrie o declaratie care includea cateva nume de contacte sexuale pe care fusese fortat sa le dezvalue. Ajuns in cele din urma acasa, Gheorghe I. a inghitit o supradoza de somnifere. Mama lui l-a dus de indata la spital, unde a stat pentru cateva zile, suferind de amnezia partiala in legatura cu interogatoriul. Dupa ce a revenit din spital, amintirile au revenit si ele in graba. Gheorghe I. s-a inchis in baie si si-a taiat venele de la maini. Mama lui l-a gasit intr-o balta de sange si i-a salvat din nou viata. Colonelul Ivan a venit la locul de munca al lui Daniel D., de 25 de ani, in absenta acestuia, si a inceput sa caute printre efectele lui personale spunand colegilor de fata ca Daniel D. este anchetat pentru homosexualitate. Dupa ce a fost informat de colegi in legatura cu descinderea Colonelului Ivan, Daniel D. s-a dus de buna voie la sectia de politie. Prima intrebare pe care colonelul i-a adresat-o a fost: "Iti place sexul anal"? Apoi, politistul a cerut numele a cel putin 40 de contacte sexuale ale lui Daniel D., in schimbul eliberarii. Dupa un interogatoriu de mai multe ore, Colonelul Ivan a perchezitionat si apartamentul lui Daniel D., fara mandat, insa acesta distrusese toate materialele compromitatoare inainte de a se duce la sectia de politie. Nelu P., de 40 de ani, este un om de afaceri casatorit cu o femeie care nu are cunoscuta de faptul ca sotul ei este bisexual. In aprilie 1996, Colonelul Ivan a venit la magazinul acestuia. In acest caz insa, spre deosebire de toate celelalte situatii relatate aici, colonelul a avut grija sa aduca cu sine un mandat semnat de un procuror, probabil fiindca se astepta ca Nelu P. sa fie mai familiar cu procedura legala. Mandatul insa autoriza numai perchezitionarea domiciliului lui Nelu P., nu a sediului firmei acestuia.¹⁶³ Insa Coloneul Ivan nu a tinut seama de acest detaliu, confiscand o revista "destinata celor care practica relatii sexuale intre persoane de acelasi sex", o agenda cu numere de telefon si numeroase scrisori aflate in sediu.¹⁶⁴ Nelu P. a fost adus la sectie pentru un interogatoriu de opt ore, in cursul caruia colonelul l-a lovit cu picioarele si cu pumnii, cerand sa

afle "cu cine a facut-o si cum". Manix B. a fost si el adus pentru a sustine in fata lui Nelu P. ca cei doi intretinusera relatii sexuale. In cele din urma, Nelu P. a fost eliberat dar in urmatoarele doua saptamani a fost chemat pentru inca doua interogatorii. Colonelul Ivan l-a amenintat pe Nelu P. ca o sa-i dezvaluie sotiei acestuia adevarul si i-a ordonat sa sune la mai multe numere din agenda; cand Nelu P. a refuzat, colonelul l-a lovit "de mai multe ori" cu pumnul in cap. Pe intreg parcursul interogatoriului, Nelu P. sustine ca a fost abuzat verbal; de asemenea, el sustine ca atunci cand a parasit sectia de politie dupa ultimul interogatoriu, era batut atat de rau, mai cu seama in sira spinarii, incat abia putea merge.

Kalman K., de 31 de ani, locuia intr-un sat din judet. Colonelul Ivan l-a adus de acasa la sectia de politie din Baia Mare. Lui Kalman K. i s-a aratat o lista de 40-50 de nume, incluzand personalitati proeminente din judet, si i s-a ordonat sa identifice persoanele cu care avusese contacte sexuale. La inceput, Kalman K. a identificat doar doua contacte: Flaminus L. si un barbat care emigrase. Colonelul i-a cerut detalii amanuntite in legatura cu aceste experiente sexuale si a facut presiuni ca sa obtina si alte nume, insistand in particular asupra lui Gheorghe I. pe care il suspecta ca ar fi fost amantul lui Kalman K. (un detaliu pe care ambii barbati implicati il neaga). Atunci cand Kalman K. a refuzat, doi ofiteri l-au impins la perete si l-au amenintat pana cand acesta a acceptat sa declare cele cerute de Colonelul Ivan. Kalman K. l-a contactat pe Gheorghe I. imediat dupa ce a fost eliberat, fiind incredintat ca Colonelul Ivan se pregatea sa-i puna pe amandoi sub arest. Cei doi au fugit deodata la Bucuresti si au relatat Comitetului Helsinki Roman cele intamplate. Un reporter, Ioan Toporan, prieten cu unii dintre suspecti, a publicat o scurta relatare in aprilie: Viata "baietilor dosnici" a fost tulburata de un colonel cu nume de tar. Zice-se ca, ridicati de la serviciu sau de acasa, dupa o perchezitie minutioasa (fara mandat), victimele (pana acum sa tot fi fost vreo 4-5) sunt duse la sediul politiei, unde sunt tinute cinci-sapte ore, pentru a se obtine declaratia de "recunoastere" si desigur lista cu alte viitoare victime. [...] Sunt tintite si alte persoane sus-puse din judet?165 Politia judeteana l-a chemat la sectie de indata. Ofiterul de presa i-a cerut sa divulge sursele acestei relatari, amenintand ca "daca nu ne spui, nu-ti putem asigura protectie si te poate lovi o masina sau cineva iti poate infige un cutit in spate noaptea pe strada".166 Toporan a refuzat insa sa-si divulge sursele. Doua articole succesive au aparut mai apoi, sub titlurile: "Ghicitoare: cine-s cei 12 homosexuali care au scandalizat Baia?" si "Cine-s cei 12 pupaciosi homo care au scandalizat Baia?". Articolele promiteau sa divulge numele celor implicati. O amenintare indirecta si vulgara era inclusa in text: "Ce are sula cu prefectura?".167 Articolele, aparute sub pseudonim, aveau rolul de "avertisment", dupa cum remarca Toporan. Dezvaluirile complete urmau sa fie publicate intr-un al treilea articol, care insa nu a fost publicat, pentru ca, dupa cum este incredintat Toporan, "cineva cu putere a intervenit". Multi dintre cei interogati au ramas sub supraveghere. Gheorghe I. declara ca in iulie 1996 a fost abordat de un barbat care i-a sosit ca il urmarea de doua saptamani. Nelu P. spune ca a primit scrisori si telefoane anonime care amenintau sa divulge faptul ca este bisexual; el crede ca telefonul ii este sub supraveghere si ca este adeseori urmarit prin oras de o masina neagra al carei numar de inmatriculare il cunoaste. Numarul total al celor interogati nu este cert. Kalman K. sustine ca lista pe care colonelul i-a aratat-o continea cateva zeci de nume de homosexuali. Articolele din ziar mentioneaza cifra 12, iar Nelu P. a aflat de la un prieten avocat caruia ii solicitase sa afle detalii ca 12 barbati sunt direct implicati. Comitetul Helsinki Roman a protestat la Ministerul de Interne din partea lui Kalman K. si Gheorghe I.. Inspectoratul General de Politie a raspuns prin doua scrisori: una mentiona ca investigatia fusese initiata de descoperirea unui grup de persoane care intretinusera relatii homosexuale; cealalta sustinea ca ancheta se declansase dupa ce aparusera plangeri ca Manix B. silise un minor sa intretina relatii sexuale cu el; minorul numise si el alti homosexuali.168

Aceasta din urma versiune a fost repetata si reprezentantilor IGLHRC in cursul unei intalniri avute in septembrie 1996 cu Colonelul Ivan si superiorul acestuia, Colonelul Botea de la politia judeteană. "Toti cei interogati", au spus acestia, "sunt in acelasi grup de homosexuali". Cei doi au confirmat ca presupusul agresor se afla inca in stare de libertate.

Este putin probabil ca aceasta presupusa infractiune sa fi declansat ancheta-chiar si numai pentru faptul ca toate persoanele intervievate de IGLHRC au afirmat ca Colonelul Ivan nu intrebase nici o data despre acest presupus incident si nici nu abordase vreodata tema violului sau a relatiilor sexuale cu minori. Singura preocupare a Colonelului Ivan fusese obtinerea de nume de homosexuali. Mai mult, Manix B., in loc sa fie tratat ca suspect, fusese chemat la interogatoriul lui Nelu P. ca martor de vaza si fusese folosit pentru a-l identifica pe Gheorghe I. Numai faptul ca el este in continuare in libertate este revelatoriu intr-un sistem in care arestul preventiv este folosit sistematic impotriva suspectilor. Daca au existat vreodata dovezi care sa il acuze pe Manix B. de a fi faptuit infractiunea mentionata, acestea fusesera probabil folosite doar pentru a-l transforma in informator, iar ancheta legata de o presupusa infractiune grava fusese abandonata in favoarea unei vanatori de vrajitoare indreptata impotriva unor persoane nevinovate. Daca s-a petrecut vreo infractiune reala, faptsul s-a bucurat de impunitate numai pentru a-i permite Colonelului Ivan sa se ocupe de ceea ce lui i-a parut a fi mai important: identificarea si hartuirea persoanelor de orientare homosexuala. Pe 26 septembrie 1996, reprezentantii IGLHRC au obtinut o intrevvedere cu Eugen Rosca, procurorul sef din judet. Procurorul Rosca s-a aratat exagerat de surprins, sustinand ca nu auzise de acest caz in viata lui; el a cerut sa-i fie adus dosarul, care continea o singura fila--anume mandatul obtinut pentru perchezitionarea domiciliului lui Nelu P., despre care procurorul a sustinut ca nu stiuse nimic si a insistat ca va lansa o ancheta in legatura cu modul in care Colonelul Ivan incalcase procedura penala si actionase fara cunostinta procuraturii judetene. Aceste declaratii sunt mai mult ca sigur false. La intoarcerea reprezentantilor IGLHRC in iunie 1997, acestia au reusit sa consulte din nou dosarul cazului, care acum continea si un document datat 27 septembrie 1996 (la o zi dupa ce prima echipa a IGLHRC plecase din oras) si intitulat "rezolutie"; acest document reprezinta o incercare grabita de a acoperi rolul procuraturii in acest caz si de a inventa o poveste care sa explice investigatia. Acest document mentiona ca ancheta fusese initiata in legatura cu transmiterea de boli venerice de catre Flaminius L.169 Human Rights Watch si IGLHRC au primit confirmare din partea conducerii spitalului ca acest caz de sifilis data din 1993 si deci nu constituia o justificare suficienta pentru interogatoriile tinute in cursul lui 1996. De asemenea, nici una dintre persoanele care au vorbit cu IGLHRC nu fusesera interogate in legatura cu transmiterea de boli venerice prin contact sexual.170 Rezolutia mai mentiona si suspiciuni legate de Manix B., fara insa a oferi vreo legatura intre acest caz si transmiterea de boli venerice. Documentul declara ca din continutul anchetei a reiesit ca in Baia Mare exista o retea organizata de barbati care practica relatii sexuale contra naturii si ca numarul acestor persoane este intre 20 si 30. Finalmente, folosind statutul lui Flaminius L. (care lucrase la penitenciar, fiind supus astfel normelor militare) ca pretext, rezolutia inaintea intreaaga problema Procuraturii Militare din Oradea.171 La cateva zile dupa ce reprezentantii IGLHRC au parasit Baia Mare in septembrie 1996, Daniel D. a fost chemat de subalternul Procurorului Rosca, Procurorul Ioan Brisc- aparent ca razbunare pentru cele declarate de Daniel D. reprezentantilor IGLHRC. Procurorul l-a intrebat cu cine "barfise" in ultima vreme si daca agatase "clienti" in restaurantul in care lucra, spunand: "Cum de ti se da voie sa pui mana pe mancare? Esti un pericol social". Apoi i-a ordonat sa recifice declaratia data de fata cu Colonelul Ivan. Daniel P. a refuzat sa faca acest lucru, argumentand ca declaratia fusese luata sub presiune, si in cele din

urma a fost lasat sa plece, cu toate ca procurorul il amenintase cu arestul pentru incalcarea articolului 200. Limbajul articolelor aparute in presa din Baia Mare, care toate faceau aluzie la Prefectura, sugereaza ca o oficialitate locala constituise probabil tinta anchetei Colonelului Ivan. Mai multi homosexuali au fost intrebati daca cunosc alti homosexuali care sunt angajati ai statului, iar Ioan Toporan sustine ca a fost informat confidential ca ancheta era motivata de o incercare de santaj sau distrugere a carierei unei autoritati locale. Ceea ce este limpede este ca Colonelul Ivan, pregatit de regimul Ceausescu sa pedepseasca avorturile ilegale, a gasit in articolul 200 un pretext perfect pentru a aplica vechile proceduri impotriva barbatilor de orientare homosexuala.

Bataile si tortura comise de politie

In Romania, politia continua sa-i abuzeze fizic pe cei aflati in custodia sa. Documentatia Human Rights Watch si IGLHRC arata ca cei suspecti de a fi homosexuali sunt tratati cu si mai multa brutalitate decat majoritatea celorlalti suspecti. In afara tratamentelor crude aplicate de politie si gardieni, cazuri ca Ciprian Cucu si Marian Mutascu sau Ovidiu Chetea, Nicolae Petricas si Nicolae Stupariu dovedesc ca bataile si violurile continua si dupa incarcerare, cu colaborarea si chiar la incurajarea autoritatilor. Multe dintre cazurile discutate mai inainte arata ca politia ii supune pe cei arestati conform articolului 200, alineatul 1, la tratamente crude si inumane. Alte exemple dovedesc ca cei arestati, pe drept sau pe nedrept, pentru incalcarea altor alineate ale articolului 200 sufera si ei de pe urma prezumptiei ca ar fi homosexuali si sunt supusi unor proceduri violente prin care politia obtine declaratiile si informatiile dorite.

Ionel Sandu avea 19 ani cand a fost arestat in 1990 intr-un sat de langa Tecuci; ulterior, el a povestit reprezentantilor IGLHRC cele petrecute in arest cu dificultate si durere. Conform propriilor relatari, Sandu a fost abordat la o nunta de un alt barbat (care se pare ca fusese inchis pentru homosexualitate in perioada regimului Ceausescu) care i-a solicitat sa intretina relatii sexuale. Sandu a sugerat ca cei doi sa mearga undeva inaintea; barbatul a refuzat, insistand ca raporturile sexuale sa se petreaca in aer liber. Neputand sa rezolve aceste diferente, cei doi s-au despartit, iar Sandu s-a indreptat catre casa. A doua zi dimineata, Sandu a fost arestat: celalalt barbat se plansese la politie ca Sandu l-ar fi batut si ca l-ar fi silit sa intretina raporturi sexuale orale. Sandu a declarat ca politistii din sat l-au injurat ca homosexual si l-au batut timp de o ora, intre sapte si opt seara, cu bastoanele peste piept, spate, maini si picioare. Dupa 13 ore, Sandu a facut "marturisiri", dupa care a fost tarat, aproape inconstient, la un doctor care, dupa ce l-a dat pe Sandu afara din cabinet, a "conferentiat" cu politia timp de 15 minute si apoi a semnat un certificat de sanatate care arata ca Sandu era in conditie perfecta. In cele din urma, Sandu a fost condamnat la patru ani de inchisoare pentru incalcarea alineatului 2 al articolului 200.172

Nita Manea a fost arestat in 1991, cand avea 20 de ani. El neaga acuzatiile pentru care a fost condamnat-anume ca ar fi intretinut relatii sexuale sub amenintarea cu forta cu un tanar de 18 ani din Slobozia. El sustine ca dupa arest a fost batut pentru cateva ore ca sa faca marturisiri, fiind lovit in stomac si la palme; politistii l-au numit "homosexual" si au strigat insulte in cursul acestei batai, amenintand ca o sa-l violeze "asa cum violeaza si homosexualii copiii".173

Marcel Brosca, de 19 ani, era student cand a fost arestat in martie 1992. In cursul unei calatorii cu trenul, el a adormit si s-a trezit in Tecuci, la cateva statii dupa gara la care trebuia sa se fi dat jos. Brosca s-a dat jos din tren si, fiindca nu avea nici o legatura in seara aceea, s-a culcat in sala de asteptare a garii din

Tecuci. Brosca a fost trezit de cativa politisti insotiti de un tanar de 17 ani, care, dupa cateva momente de ezitare, l-a aratat cu degetul politistilor, spunand: "El". Brosca a fost batut la sectia de politie pentru trei sau patru ore. Politistii l-au tras de par si i-au lovit capul de un birou si de zid pana cand a inceput sa-i curga sange pe fata, apoi i-au rasucit bratele si l-au lovit cu bastoanele peste talpi. Brosca a lesinat de cel putin trei ori. In primele doua ore, nu i s-a spus nimic in legatura cu acuzatiile care ii fusesera aduse; in cele din urma i s-a citit declaratia data de cel care il acuzase, care sustinea ca un necunoscut il fortase sa intretina relatii sexuale orale pe tren. Apoi Brosca a fost batut in continuare si batjocorit ca fiind homosexual, pana cand a semnat declaratia dictata de politie. La proces, el a dezminit aceasta declaratie, dar a fost totusi condamnat conform articolului 200, alineatele 1 si 2.174

Doru Marian Beldie a fost arestat in iulie 1992, la putina vreme dupa de implinise 19 ani. El povesteste ca in saptamana premergatoare arestului intretinuse relatii sexuale cu un baiat de 16 sau 17 ani. Parintii acestui baiat au aflat despre aceasta relatie si l-au raportat pe Beldie la politie. Beldie a fost luat la Sectia 17 din Bucuresti, unde a fost batut cu salbaticie (fiind lovit cu bastonul la palme si la talpi) pentru trei sau patru ore, pana cand a fost de acord sa semneze o marturie. Politistul responsabil pentru aceste batai, pe numele lui Lebedov, l-a numit in repetate randuri, printre altele, "homosexual pervers imputit".175

Elizov Nemaceac avea 28 de ani cand a fost arestat in 1994, fiind ulterior condamnat sub articolul 200, alineatul 2, fiindca ar fi intretinut relatii sexuale cu un alt barbat sub amenintarea cu forta. Nemaceac-care neaga ca ar fi homosexual-recunoaste majoritatea acuzatiilor care i-au fost aduse, insa declara ca in arestul politiei municipale din Constanta a fost privat de hrana sau apa timp de trei zile. Politistii i-au spus ca era tratat asa cum merita sa fie tratati homosexualii. Nemaceac a fost silit sa bea apa din toaleta si a fost batut de Locotenentul Marius Tocman, care l-a numit "pervers european".176

Dumitru Abalaiesi a fost arestat in Chisinau Cris in 1995 pentru ca a silit un alt cioban sa intretina relatii sexuale cu el. Politia l-a atarnat intr-o pozitie cunoscuta sub numele informal de "macavela" si l-au batut cu o coada de matura timp de doua ore, pana cand Abalaiesi a semnat declaratia dictata de politie. Politistii au amenintat ca il violeaza cu coada de matura, spunandu-i ca "asta i-ar placea unui homosexual". A doua zi, in fata procurorului, Abalaiesi a refuzat sa semneze o versiune scrisa la masina a aceleiasi declaratii, aratandu-i procurorului ranile de pe spate. Avocatul lui din oficiu a glumit pe seama felului in care ar arata spatele homosexualilor. Cei patru politisti care il batusera cu o zi inainte au inceput de indata sa il loveasca in cap si la coaste, de fata cu procurorul, apoi l-au luat in subsolul tribunalului si l-au batut pana cand a fost de acord sa semneze declaratia scrisa la masina.177

Homosexualitatea in detentie

Cu toate ca cei care se auto-identifica ca homosexuali sunt izolati, violati si maltratati de ceilalti detinuti-dupa cum atesta atat fosti detinuti cat si oficialitati din sistemul penitenciar¹⁷⁸-activitatile homosexuale sunt frecvent intalnite in inchisoare. Un veteran al penitenciarelor din Romania, care a fost inchis de mai bine de 12 ori, declara ca raporturile homosexuale sunt "singurul mod de a procura placere" in inchisoare.¹⁷⁹ Toate activitatile sexuale intre detinuti sunt pedepsite prin sanctiuni administrative in sistemul penitenciar roman. Cu toate acestea, in vreme ce un cuplu heterosexual intr-o inchisoare mixta primeste doar o mustrare in dosarul de la penitenciar si probabil sanctiunea izolarii temporare,

articolul 200 face ca raporturile homosexuale sa constituie infractiuni care pot rezulta in impunerea unor pedepse suplimentare asupra celor implicati. Condamnarile pentru aceste raspandite activitati sunt in mod necesar ocazionale, insa anchetele penale privind acest tip de incidente se arata a fi selective, concentrandu-se asupra acelor detinuti care nu sunt in relatii bune cu administratia inchisorii si transformand acesti detinuti in exemple negative care sunt sanctionate cu pedepse suplimentare si termene de incarcare prelungite.

Marius Aitai, care in 1992 a primit, impreuna cu alti doi detinuti, o sentinta suplimentara de doi ani si jumătate pentru ca a intretinut raporturi sexuale liber consimtite in penitenciarul Gherla,¹⁸⁰ a declarat reprezentantilor IGLHRC urmatoarele: Am fost pedepsit de trei ori pentru asta. Mi-au pus sanctiune la dosar. Am fost pus la izolatie zece zile si acolo mi s-a dat mancare tot a doua zi, iar supraveghetorii m-au batut tot timpul. Apoi, la sase luni dupa ce s-a intamplat fapta, mi-au spus ca ma baga in proces penal. Detinutii n-au drepturi cand merg la proces. N-am vazut nici un avocat, nici inainte, nici in timpul procesului.¹⁸¹ Intr-un alt caz din aprilie 1995, Ionel Penciu, de 17 ani, fusese incarcerat in penitenciarul din Tulcea, intr-o celula de tranzit cu alti cinci detinuti, majoritatea minori. Timp de trei saptamani, Penciu a intretinut relatii sexuale cu un alt detinut, Tudorel Retea, de 17 ani. Un al treilea detinut, Nicolae Raducanu, de 18 ani, a avut si el raporturi sexuale cu Retea. Conform relatarilor lui Penciu, doi detinuti mai in varsta au descoperit aceste relatii si l-au santajat sa-i dea haine si alte lucruri, amenintand ca altfel ii vor denunta pe cei trei- ceea ce au si facut in cele din urma. La inceput, Retea a incercat sa se disculpe spunand ca fusese silit sa intretina relatii sexuale, insa a retractat aceste declaratii ulterior, asa cum arata dosarul de la tribunal.¹⁸² Penciu sustine ca fusese batut "foarte serios" de supraveghetori. Cei trei au fost judecati. Penciu si Retea au fost condamnati conform alineatul 1 al articolului 200 si au primit un an suplimentar de inchisoare; Raducanu a fost condamnat conform alineatul 2 al aceluasi articol- pentru ca, fiind adult, intretinuse relatii sexuale cu un minor- si a primit trei ani in plus.¹⁸³

Cu toate ca acest caz s-a petrecut la multa vreme dupa decizia Curtii Constitutionale din 1994, dosarul de la tribunal nu indica nici un efort de a stabili ca faptele in discutie ar fi "produs scandal public", conform conditiilor impuse de decizia Curtii Constitutionale. Anumiti detinuti sustin ca autoritatile inventeaza acuzatii de homosexualitate ca pedeapsa. Viorel-Daniel Munteanu avea 17 ani cand a fost arestat in Petrosani in ianuarie 1993, pentru furt. Sentinta finala insa l-a condamnat la trei ani de inchisoare conform articolului 200, alineatul 2, argumentand ca Munteanu silise un alt suspect sa intretina relatii sexuale cu el in arestul politiei din Petrosani.¹⁸⁴ Munteanu recunoaste ca furase niste casete video si ca fusese arestat datorita faptului ca s-a predat la sectia de politie din Petrosani. O delegatie de politisti din Brad vizitau la acel moment Petrosaniul, in cautarea unui grup de hoti care se refugiasera in oras. Acesti politisti s-au aratat interesati de cazul lui Munteanu si s-au oferit sa ajute la anchetarea lui. In timpul interogatoriului, acestia l-au molestat sever. De indata ce anchetatorul local a parasit camera, politistii din Brad au inceput sa-i rasuceasca degetele si sa-l piseze pe fata cu un baston masiv din fibra de sticla, pe care i l-au bagat dupa aceea in gura incercand sa-i sparga dintii; politistii din Brad l-au batut si cu o lopata peste spate. Bataile au continuat pentru mai multe ore. In urmatoarele zece zile, Munteanu a fost batut periodic de politistii locali in arest, dar aceste batai nu au atins niciodata intensitatea primeia. Doua luni mai tarziu, tatal lui a depus o plangere. Munteanu sustine ca acuzatia de viol homosexual a provenit dintr-o cearta pe care el si cu un coleg de celula o avusesera cu un alt detinut. Acesta din urma a declarat ca Munteanu si colegul lui il violasera; colegul lui Munteanu

nu a fost condamnat pentru ca a cazut de acord sa depuna marturie impotriva lui Munteanu. Munteanu este incredintat ca politistii l-au convins pe colegul lui de camera sa il acuze ca pedeapsa pentru plangerea facuta de tatal lui in legatura cu bataile din arest.¹⁸⁵

LEGISLATIE, MEDICINA SI SEXUALITATE

Inainte de 1989, putini psihologi romani aveau acces la informatii medicale curente asupra sexualitatii umane; de pilda, prea putini psihologi romani stiau de faptul ca Organizatia Internationala a Psihiatrilor eliminase homosexualitatea de pe lista de boli mentale in 1971.¹⁸⁶ Homosexualilor li se adminstrau inainte de 1989 "tratamente comportamentale", inclusiv socuri electrice combinate cu tranchilizante care erau menite sa faca "subiectul mai cooperant".¹⁸⁷

In acelasi timp, psihiatrii intervievati de Human Rights Watch si IGLHRC au fost de acord ca homosexualitatea nu a fost todeauna in Romania tratata numai ca o problema medicala. Dr. Valerian Tuculescu, fondator al Asociatiei Psihiatrilor Liberi, a declarat ca "in perioada dictaturii, linia oficiala dicta ca intr-o societate sanatoasa nu exista homosexualitate-si nici sinucideri sau alcoolism". Discursul psihiatric si psihologic asupra homosexualitatii ramane in continuare confuz, operand intr-o plasa de defintii contradictorii si distinctii fortate "intre homosexualitate ca panafilie (perversiune, deviatie sexuala), apanaj al psihopatului, si homosexualitatea ca impas nevrotic; de asemenea, intre homosexualitatea developand sau fiind developata in cadrul unei afectiuni psihiatrice si homosexualitatea pasagera, de circumstanta", asa cum arata un raport medico-legal.¹⁸⁸

Chiar si acei psihiatri care neaga ca homosexualitatea este o boala mentala, fac acest lucru mai degraba ca sa o incrimineze decat ca sa indemne la toleranta. Un psihiatru care a facut campanie impotriva modificarii articolului 200 a argumentat ca "homosexualitatea nu este o boala psihica, nu are cauze genetice, endocrine sau psihiatrice. Deci nu are cauze medicale. Ea poate fi considerata un viciu, si ca oricare al viciu are o influenta cert nefavorabila atat asupra individului insusi cat si asupra familiei sale, asupra intregii societati".¹⁸⁹ Perspectivile-si stereotipurile-medicale referitoare la homosexualitate au influentat tratamentul juridic acordat acestei chestiuni.

Distinctia dintre homosexualitatea permanenta si tranzitorie a fost mentionata in repetate randuri de oficialitatile intervievate de Human Rights Watch si IGLHRC pentru a justifica incriminarea a cel putin unuia dintre aceste "tipuri" de homosexualitate. Un procuror a mentionat "cazuri de homosexualitate in care oamenii simt o nevoie reala, o problema intima: de exemplu, situatia delicata a celor care intretin acte homosexuale in penitenciare. Acestia sunt persoane izolate care iau calea homosexualitatii doar temporar, din necesitate. Exista circumstante atenuante pentru faptele lor, spre deosebire de cazul perversilor liberi, care fac acest lucru din placere, ca hobby".¹⁹⁰ Persoanele arestate pentru incalcarea articolului 200 sunt in continuare supuse automat analizelor psihiatrice; aceste analize explica homosexualitatea prin "dezinhibitie comportamentala si excitatie psihomotorie sub influenta consumului de alcool, suprimarea cenzurii morale" sau "inhibitie sexuala datorita fixarii pe o platforma perversa sau datorita unui homosexualism complexat".¹⁹¹ Conform unui raport medico-legal, un suspect pare sa suferi de "atitudine defensiva. [...] Nivelul instinctiv: pulsuniuni sexuale exacerbate cu atractie predominanta pentru persoane de acelasi sex, luand aspectul de homosexualitate manifesta aparent pasiva si

de model egodistonic. Anxietate".¹⁹² Scopul acestor analize nu este limpede, dar in mod cert ele nu sunt menite sa obtina clementa pe motive medicale.

Examenle fizice ale regiunilor anale si genitale ale barbatilor arestati pentru homosexualitate sunt si ele frecvente. Aceste examene se bazeaza pe ideea ca raporturile sexuale anale lasa "leziuni" in jurul anusului sau conduc la "modificari" ale penisului. Aceste examene (care adeseori includ retractarea preputului si inserarea de instrumente medicale in anus) sunt profund degradante si umilitoare.¹⁹³ Durerea si umilinta provocate de aceste examene dovedeste ca ele incalca numeroase prevederi internationale, cum ar fi articolul 7 al Pactului international asupra drepturilor civile si politice sau articolul 3 al Conventiei Europene pentru protectia drepturilor omului si a libertatilor fundamentale (ambele prevederi interzic tratamentele crude, degradante si inumane), precum si articolul 16 din Conventia impotriva torturii si altor tratamente crude, inumane sau degradante, care cere statelor semnatare sa previna astfel de tratamente atunci cand sunt savarsite cu cunostinta oficialitatilor publice.

O chestiune medicala cu implicatii profunde asupra tratamentului juridic al homosexualitatii este virusul HIV. Generalul Paun de la Inspectoratul General de Politie a declarat reprezentantilor Human Rights Watch si IGLHRC ca "in 1989, SIDA si alte boli transmise pe cale sexuala erau foarte rare in Romania".¹⁹⁴ Astfel de declaratii dovedesc o memorie remarcabil de scurta (ca si ignoranta in ceea ce priveste dinamica si demografia transmiterii virusului HIV, care in Romania nu a fost comunicat in principal pe cale sexuala). In realitate, supravegherea slaba a proviziilor de sange, criza de ace de seringi, absenta unei igiene elementare, ca si practica foarte raspandita de a face perfuzii de sange copiilor din orfelinate si alte institutii-toate acestea au condus dupa Revolutie la un scandal international legat de practica pediatriei in Romania. Cu toate acestea, retorica dominanta inca descrie SIDA ca o amenintare din afara, iar homosexualii ca agentii interni ai acestei amenintari.¹⁹⁵ Justificand un arest din 1993 pentru incalcare a articolului 200, o publicatie a politiei a proclamat ca "SIDA bate la portile noastre, deci lansarea unui SOS este imperios necesara".¹⁹⁶ In masura in care homosexualitatea este vazuta ca inextricabil legata de boala, prevederile asupra transmiterii de boli contagioase pot fi folosite pentru a monitoriza si controla pe cei suspecti de a fi homosexuali.

Pe 30 martie 1994, Maiorul Vasile Ionescu de la politia din Fagaras a aparut la usa lui Attila Horvath, de 30 de ani; el a asigurat-o pe mama lui Horvath ca "doar il suspectam pe fiul dvs. ca ar avea SIDA". Lui Horvath i s-a spus ca este un "pericol public" pentru ca a intretinut relatii sexuale cu "un numar de indivizi". Maiorul a indicat ca are ordine directe de la primaria din Fagaras ca sa il aresteze pe Horvath. Horvath a fost luat la spitalul din Fagaras, unde i s-au facut analize fara sa i se ceara consimtamantul. Maiorul i-a spus ca rezultatele vor fi eliberate in cateva luni, dar Horvath nu a primit nici un raspuns.¹⁹⁷ La doi ani dupa acest incident, pe 4 iulie 1996, Maiorul Ionescu si Plutonierul Cornel Folea l-au vizitat pe Corneliu Renghea, un student de 22 de ani care era prieten cu Horvath. Cei doi i-au cerut sa vina la sectie a doua zi dimineata. Cand a venit la sectie, Renghea a fost intrebat de cei doi politisti daca suspecteaza ca este seropozitiv. Renghea a refuzat sa raspunda, citand dreptul la viata privata. Politistii nu l-au lasat sa vorbeasca cu un avocat, incepand sa "scotoceasca prin manuale de drept sa gaseasca o prevedere sub care sa ma poata aresta".¹⁹⁸ Renghea a fost pus in catusi si dus la spitalul din Fagaras. De data aceasta insa, personalul spitalului a refuzat sa administreze testul HIV fara aprobarea lui Renghea. O asistenta din spital isi aduce aminte ca in timpul unei confruntari dintre Renghea si politisti, acestia au fost "jignitori, amenintatori si abuzivi, atat

fata de el cat si fata de noi".199 Renghea a fost dus inapoi la sectie, unde maiorul a amenintat sa-i faca rechizitoriu si a facut presiuni-fara succes-sa obtina numele unor contacte sexuale de la Renghea. Maiorul Ionescu a dictat o declaratie care spunea ca Renghea refuza sa coopereze cu politia. In cele din urma, Renghea a fost eliberat, insa politia a relatat propria versiune unui ziar local, care a publicat un articol sub titlul "Un bolnav de SIDA infesteaza tinerele fete", care il descria pe Renghea intr-o maniera care il facea usor identificabil si ii deplangea "cinismul".200 Renghea s-a plans Ligii pentru apararea drepturilor omului, care a contactat politia locala in legatura cu aceste cazuri, primind urmatorul raspuns: "Daca dvs. ca reprezentanti ai Ligii drepturilor omului va este indiferenta situatia marii majoritati a tinerilor de buna credinta, care pot fi contaminati cu acest virus, noua nu ne este indiferent. [...] Cum aparati Dvs. dreptul la viata si la sanatate al omului? Ascunzand adevarul? Mintind societatea? Sau inlaturand starea de pericol ce-i pericliteaza pe toti?" Scrisoarea mai sustinea si ca ancheta in cazul lui Horvath fusese initiata de Florin Blendea, ca Renghea fusese acuzat printr-o scrisoare anonima (prezentata in copie) si ca rezultatul testului lui Horvath fusese negativ (la doi ani dupa administrarea testului).201

Contactat de reprezentanti ai Human Rights Watch si IGLHRC, Blendea, un vechi prieten al lui Horvath, a declarat ca nu crede ca Horvath ar fi seropozitiv si a negat categoric ca ar fi informat politia in legatura cu Horvath. In ceea ce priveste cazul lui Renghea, articolele 222 si 223 din Codul de Procedura Penala interzic categoric anchetele pe baza scrisorilor anonime. Cand a fost intrebat in legatura cu acest lucru, Plutonierul Folea a raspuns extrem de nervos ca "am urmarit spiritul si nu litera legii".202 Anonima pare a fi de la o tanara al carei unic partener sexual, Renghea, ii spusese ca ar fi bisexual; ulterior, tanara a testat seropozitiv.203 Renghea neaga ca ar fi bisexual sau seropozitiv si insista ca nici una dintre cunostintele sale nu ar fi putut scrie acea scrisoare; el este incredintat ca politia ar fi scris scrisoarea pentru a-si justifica actiunile in urma plangerilor Ligii pentru apararea drepturilor omului. Nici Renghea nici Horvath nu sunt homosexuali, insa comentariile facute de politisti in cursul interogatoriilor indica ca ei erau suspectati de homosexualitate. Horvath a fost luat la politie dupa ce divortase amicabil de fiica primarului din Fagaras, si este incredintat ca ancheta reprezinta o incercare de a-l discredita. Renghea crede la randul lui ca politia il suspecteaza de a fi avut relatii sexuale cu Horvath.

Politia isi justifica incercarile de a face teste HIV fara consimtamant pe baza articolului 309 din Codul Penal adoptat in 1968, care pedepsea cu inchisoare de la sase luni la trei ani "transmiterea de boli venerice prin raport sexual, prin relatii sexuale intre persoane de acelasi sex, de catre o persoana care stie ca sufera de o astfel de boala". In noul Cod Penal, Parlamentul a adaugat "transmiterea sindromului imuno-deficitar dobandit-SIDA-de catre o persoana care stia ca sufera de aceasta boala", care este pedepsita cu inchisoare de la cinci la 15 ani.204 Confidentialitatea informatiilor medicale este si ea fragila in Romania. Personalul spitalicesc adeseori incalca directivele Ministerului Sanatatii si ofera presei flamande de scandal numele persoanelor infectate cu virusul HIV; astfel de violari sunt prea arareori pedepsite.205

In 1996, Cristian Giulan, un tanar de 20 de ani din Brasov, a incercat sa se sinucida dupa ce testase seropozitiv. S-a trezit in spital, cu o echipa de la televiziunea nationala, care il filma ca "victima homosexuala a SIDA". Nu a fost lansata nici o investigatie care sa stabileasca care dintre angajatii spitalului chemase televiziunea si cine lasase echipa de filmare sa intre in salon.206 Alte tipuri de informatii medicale sunt distribuite publicului in Romania. In 1995, Iulian

M. a cerut sa i se faca o operatie de schimbare a sexului.²⁰⁷ La cateva saptamani dupa ce a avut prima consultatie medicala in acest sens, Iulian M. si-a vazut povestea publicata intr-o revista nationala, cu suficiente detalii-inclusiv initialele lui-ca sa il faca usor de identificat. El sustine ca numai unul dintre doctori ar fi putut avea astfel de informatii. Ca urmare a acelui articol, Iulian a fost concediat.²⁰⁸

PREVEDERI INTERNATIONALE SI RECOMANDARI DETALIASTE

Asa cum am aratat in raport, articolul 200 din Codul Penal roman incalca standardele internationale de drepturile omului.²⁰⁹ Prin incriminarea relatiilor sexuale intre persoane de acelasi sex care produc "scandal public" (alineatul 1), si a "indemnarii sau ademenirii unei persoane in vederea practicarii de relatii sexuale intre persoane de acelasi sex, precum si a propagandei ori asocierii sau a oricaror alte acte de prozelitism savarsite in acelasi scop" (alineatul 5), articolul 200 deschide calea unor serioase si arbitrare incalcari ale majoritatii drepturilor civile si politice ale persoanelor de orientare homosexuala, in numele prejudecatilor populare.

Acest articol incalca nu numai standardele internationale care interzic discriminarea si limiteaza interventia autoritatilor in dreptul la viata privata, ci si dreptul la libera exprimare, asociere si adunare - prin impunerea de sanctiuni penale asupra oricaror manifestari publice a homosexualitatii, asupra exprimarii sprijinului pentru acest tip de identitate, ca si asupra organizatiilor si adunarilor de homosexuali si lesbiene.

Legislatia internationala condamna limpede negarea drepturilor si libertatilor fundamentale ale omului pe baza unor calitati care sunt inerente constitutiei si personalitatii oricarui individ. Orientarea sexuala este o astfel de calitate, un element profund si de neschimbat al identitatii individuale. Articolul 2 al Pactului International asupra drepturilor civile si politice stipuleaza ca "statele semnatare ale prezentului Pact se angajeaza sa respecte si sa asigure pentru toate persoanele aflate pe teritoriul sau sub jurisdicția lor drepturile recunoscute de acest Pact, fara nici un fel de distinctie de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau de alt fel, origine nationala sau sociala, sau orice alt fel de statut individual." Mai departe, articolul 26 al Pactului International prevede ca "toti indivizii sunt egali in fata legii si au dreptul, fara discriminare de nici un fel, de a se bucura de protectia egala a legii" si ca "discriminarea de orice fel va fi interzisa prin lege si tuturor persoanelor li se va garanta protectia egala si eficienta impotriva discriminarii pe orice baze, cum ar fi rasa, culoarea, sexul, limba, religia, opiniile politice sau de orice alt fel, originea nationala sau sociala, avutia, sau orice alt fel de statut". Comitetul pentru drepturile omului din cadrul ONU recunoaste orientarea sexuala ca statut individual care este protejat de discriminare de legislatia internationala.

Intr-o decizie din 1994 impotriva unei prevederi din statul australian Tasmania similara cu articolul 200 din Romania, Comitetul ONU a decis unanim ca orientarea sexuala nu reprezinta o justificare valida pentru retragerea drepturilor specificate de Pactul International. Comitetul a recunoscut plangerea partii vatamate cu privire la faptul ca sectiunile din codul Tasmanian puse in discutie "disting intre diferite persoane in exercitarea dreptului lor la viata privata pe baza activitatii, orientarii si identitatii sexuale".²¹⁰ Prin decizia sa, conform careia aceste prevederi incalca articolul 2 al Pactului International, Comitetul ONU a afirmat ca nici un drept recunoscut in textul Pactului nu poate fi protejat

diferentiat in functie de orientarea sexuala. Nici un stat nu poate sa ofere doar garantii diminuate sau discriminatorii pentru exercitarea oricaror drepturi sau libertati fundamentale de catre homosexuali si lesbiene.

Articolul 200 din Codul Penal roman incalca in mod evident principiul stabilit de Comitetul ONU prin aceea ca pedepseste relatii sexuale care, atunci cand sunt practicate de actori heterosexuali, fie nu sunt incriminate, fie primesc o pedeapsa mai mica. Articolul 200 impune o pedeapsa disproportionat de mare pentru actele homosexuale "savarsite in public", fata de acte heterosexuale comise in aceleasi circumstante; de asemenea, Codul Penal pedepseste relatiile homosexuale cu minori mult mai sever si stabileste varsta de consimtamant cu patru ani mai tarziu decat in cazul relatiilor heterosexuale de acelasi gen; in fine, articolul 200 permite ca relatiile sexuale prin constrangere intre persoane de acelasi sex sa fie pedepsite prin interzicerea complementara a unor drepturi, spre deosebire de violul heterosexual. In mare si in detaliu, explicit si implicit, legislatia romana stabileste un statut inferior pentru homosexuali si lesbiene. In ciuda afirmatiilor autoritatilor romane, atat istoria articolului 200 cat si statutul lui actual arata ca discriminarea este oficializata prin lege. Articolul 200 asigura ca acele comportamente si tipuri de expimari care identifica unele persoane ca fiind de orientare homosexuala -- indiferent daca acestea sunt acte sexuale care se petrec in spatele usilor inchise sau gesturi publice cotidiene care indica intimitatea - expun acele persoane hartuieilor din partea politiei, abuzurilor si sanctiunilor penale. Autoritatile romane au sustinut, de asemenea, ca noua formulare a articolului 200, alineatul 1 nu incalca dreptul recunoscut la viata privata si nu pedepseste actele homosexuale private. Cu toate acestea, insusi textul articolului, ca si afirmatiile celor care l-au redactat si il aplica, incalca in mod limpede normele internationale care limiteaza interventia autoritatilor in viata privata a indivizilor, prin aceea ca incrimineaza relatiile sexuale liber consimtite intre adulti - relatii care, desi practicate in intimitate, devin cunoscute si produc "scandal public".

Articolul 17 al Pactului International promite ca: 1. Nimeni nu poate fi supus interventiei arbitrare sau ilegale in viata privata, familia, domiciliul si corespondenta proprie sau atacurilor ilegale asupra onoarei si reputatiei proprii. 2. Orice persoana are dreptul de a fi protejata prin lege de astfel de interventii sau atacuri. In mod similar, articolul 8 al Conventiei Europene pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale prevede ca: 1. Orice persoana are dreptul sa i se respecte viata privata si de familie, domiciliul si corespondenta sa. 2. Nici o autoritate publica nu poate interveni in exercitarea acestui drept decat in masura in care acest amestec este prevazut de lege si este necesar intr-o societate democratica pentru securitatea nationala, siguranta publica sau bunastarea economica a tarii, prevenirea dezordinii sau infractiunilor, protectia sanatatii sau a moralei publice sau apararea drepturilor si libertatilor altora.

Un corpus substantial de legi internationale afirma fara echivoc ca prevederile care incrimineaza relatiile homosexuale liber consimtite si private intre adulti incalca in mod flagrant pactele si conventiile internationale din domeniul drepturilor omului. In trei decizii succesive, Dudgeon contra Marii Britanii (1981), Norris contra Irlandei (1988) si Modinos contra Ciprului (1993), Curtea Europeana a drepturilor omului a respins legi contra sodomiei. Desi Conventia Europeana permite restrangerea dreptului la viata privata in anumite conditii - atunci cand restrictiile sunt prevazute limpede de lege, servesc un scop legitim cum ar fi protectia "moralei publice" si sunt necesare intr-o societate democratica -- Curtea a sustinut ca legile contra sodomiei nu intrunesc aceste conditii. Nici

una dintre restrictiile prevazute in articolul 8 nu permite statelor semnatare sa pedepseasca relatiile homosexuale private si liber consimtite intre adulti.

In cazul Dudgeon, Curtea Europeana a sustinut ca prevederile care incrimineaza astfel de activitati nu pot fi considerate "necesare intr-o societate democratica": Cu toate ca acei membri ai publicului larg care privesc homosexualitatea ca imorala pot fi socati, ofensati sau tulburati de actele homosexuale private comise de altii, acest fapt in sine nu constituie o justificare suficienta pentru aplicarea unor sanctiuni penale in cazuri in care sunt implicati numai adulti care si-au dat consimtamentul liber.²¹¹

In cazul Norris, Curtea a respins apararea autoritatilor irlandeze, care au sustinut ca "fibra morala a unei natiuni democratice este o chestiune care trebuie sa fie lasata la latitudinea institutiilor interne", reafirmand ca "aceste justificari pentru mentinerea in vigoare a prevederilor legale curente sunt depasite de efectele negative pe care insasi existenta acestor prevederi le poate avea asupra vietii persoanelor de orientare homosexuala".²¹²

In sfarsit, in cazul Modinos, Curtea a sustinut ca chiar si "politica consecventa a guvernului cipriot de a nu incepe urmarirea penala cu privire la acte homosexuale, politica bazata pe faptul ca prevederea legala respectiva este litera moarta de lege (nu este aplicata)" nu are nici o legatura cu obligatia autoritatilor interne de a abroga prevederea cu pricina.²¹³

In afara faptului ca articolul 200 elimina practic toate mecanismele de protectie a vietii private pentru persoanele de orientare homosexuala, raza de actiune a acestei prevederi este si mai vasta si mai periculoasa. Peste tot unde astfel de prevederi sunt in vigoare, ele confirma inegalitatea la toate nivelele drepturilor civile si politice, stigmatizand homosexualii si lesbienele, transformandu-i in cetateni de clasa a doua. Prin aceea ca limiteaza dreptul la libera exprimare al homosexualilor si lesbienele si chiar si alte modalitati de exprimare in legatura cu ei, prin aceea ca incalca drepturi elementare de asociere si adunare, articolul 200 face limpede faptul ca intentia fundamentala din spatele prevederilor de acest tip este aceea de a elimina orice manifestare vizibila a homosexualitatii, prin refuzul de a oferi homosexualilor si lesbienele protectia egala a legii. Acest refuz este adevaratul "scandal public" din Romania.

Recomandari

Drept urmare, Human Rights Watch si IGLHRC solicita autoritatilor, Guvernului si Parlamentului Romaniei sa elimine discriminarea juridica pe baza orientarii sexuale.

1) Se cer eliminate in intregime din Codul Penal articolul 200, ca si orice alta mentiune explicita a "relatiilor sexuale intre persoane de acelasi sex". Infractiunile incriminate in alineatele 3 si 4 ale articolului 200 se cer contopite, intr-o formulare care sa nu depinda de sexul faptasului, cu prevederile relevante ale articolului 197, care incrimineaza violul. Alineatul 2 se cere contopit cu articolul 198, care reglementeaza "raportul sexual cu o minora", astfel incat sa fie formulata o singura prevedere care incrimineaza toate raporturile sexuale cu minori, indiferent de sexul faptasilor sau al victimelor si care sa prevada o varsta de consimtament si o pedeapsa uniforme. Alineatele 1 si 5 ale

articolului 200 se cer abrogate in intregime.

2) Alte referiri la "scandal public" in Codul Penal, in special in articolul 321, se cer eliminate. Acea prevedere - initial o prevedere prin care autoritatile comuniste au gasit de cuviinta sa pedepseasca "huliganismul" - se cere rescrisa si clarificata astfel incat sa specifice natura faptelor care aduc "atingere bunelor moravuri"; aceleasi amendamente se cer aduse la Legea 61/1991; altminteri, aceste legi vor continua sa invite aplicari care sunt discriminatorii.

3) Ar trebui ca o singura prevedere sa se ocupe de relatiile sexuale savarsite in public, indiferent daca acestea sunt homosexuale sau heterosexuale; aceasta prevedere ar trebui sa impuna o pedeapsa rezonabila, in cazul in care autoritatile romane considera necesara incriminarea unor astfel de relatii. "Relatiile sexuale" se cer definite limpede in Codul Penal.²¹⁴ In plus, definirea "faptei savarsite in public" si a celei savarsite privat, atunci cand aceste circumstante sunt aplicate actelor sexuale, se cer a fi limpezite si ele, astfel incat autonomia personala sa fie respectata si caracterul problematic si vulnerabil al sferei private in istoria Romaniei sa fie luat in considerare.

4) Discriminarea si interventia in viata privata nu sunt caracteristici care se limiteaza la articolul 200: intregul corpus de prevederi care se ocupa de sexualitate in Romania se cere revizuit, intrucat este plin de termeni slab definiti si de cazuri de incadrari multiple nejustificate. Articolul 201 ("perversiunea sexuala") este periculos de vag si se cere eliminat. Articolul 197 se cere rescris astfel incat toate actele sexuale (definite limpede, fara a fi insa a fi limitate la raporturile vaginale) savarsite prin constringere asupra vreunei persoane, indiferent de sexul acesteia, sa fie incriminate explicit si sa primeasca o unica pedeapsa. Alineatul 4 al articolului 197, care excepteaza toti faptasii unui viol de la urmarirea penala in cazul in care victima se casatoreste cu unul dintre ei, se cere eliminat.²¹⁵

5) Articolul 309, alineatul 2 al Codului Penal, care incrimineaza in mod special "transmiterea sindromului imunodeficientar dobandit -- SIDA -- de catre o persoana care stia ca sufera de aceasta boala" este redactat problematic, ignorand natura reala si procesul de transmitere a virusului HIV²¹⁶ si nu pedepseste transmiterea intentionata sau in cunostinta de cauza a virusului, ci orice fel de contaminare din partea unei persoane care stie ca are sau ca este purtator al acestui virus, indiferent de intentia faptasului sau de orice alte precautii care s-ar putea sa fi fost luate. Acest articol oficializeaza ideea ca orice fel de activitate sexuala din partea persoanelor care traiesc cu virusul HIV este potential criminala, daca precautiile dau gres.²¹⁷ Acest articol nu numai ca discrimineaza deschis impotriva persoanelor care traiesc cu virusul HIV sau cu boala SIDA²¹⁸, ci deschide noi cai pentru urmarirea si interventia in drepturile unei minoritati deja excluse si hartuite, homosexualii. Este necesar ca aceasta prevedere sa fie abrogata si ca Ministerul Sanatatii sa aiba grija ca propriile standarde sa fie implementate si extinse astfel incat anonimitatea si confidentialitatea rezultatelor testelor HIV sa fie protejate si sa existe garantia ca nimeni nu este testat pentru virusul HIV fara consimtamantul anterior si in cunostinta de cauza al pacientului.

6) Este necesar ca supravegherea homosexualilor si lesbienelor,

inclusiv mentinerea de liste speciale, de catre politie sa inceteze; santajul si alte forme de abuz trebuie pedepsite. Trebuie lansate investigatii asupra plangerilor referitoare la brutalitatea politiei si tortura, iar cei responsabili pentru astfel de infractiuni trebuie pedepsiti. Politia si alte organe penale trebuie sa fie instruite pentru a acorda respectul cuvenit minoritatilor din Romania, inclusiv persoanelor de orientare homosexuala, astfel incat desemnarea formala sau neoficiala a minoritatilor ca populatii suspecte sa inceteze.

7) Human Rights Watch si IGLHRC cheama la o incetare a arestarilor si incarcerarilor bazate numai pe acte sexuale liber consimtite intre adulti. Desigur, persoane de orientare homosexuala sunt private de libertate si pentru alte infractiuni, si orice sistem penitenciar va include barbati care au relatii sexuale cu alti barbati si femei care au relatii sexuale cu alte femei, fara ca acestia sa se auto-identifice ca persoane de orientare homosexuala. Astfel de detinuti si suspecti sunt adeseori izolati, batuti si supusi altor forme de abuz in sistemul penitenciar roman. Autoritatile penitenciarelor ar trebui sa protejeze detinutii de astfel de abuzuri, sa pedepseasca oficialitatile si detinutii care practica, incurajeaza sau aproba maltratarea sau discriminarea impotriva acestor persoane si sa elimine acele aspecte ale administratiilor penitenciare - inclusiv sistemul sefilor de camera -- care dau nastere la abuzuri si permit continuarea lor.

De asemenea, Human Rights Watch si IGLHRC cheama toate organismele internationale sa actioneze pentru a convinge autoritatile Romane sa schimbe prevederile legale si practicile mentionate in acest raport. In special:

1) Consiliul Europei trebuie sa continue presiunile pentru deplina conformare a Guvernului si autoritatilor romane cu promisiunile facute de acestea inainte de aderare. Consiliul trebuie sa lamureasca ca acest lucru include abrogarea completa a alineatului 1 si 5 din articolul 200. Conform Rezolutiei 1123 din 24 aprilie 1997, Adunarea Parlamentara a Consiliului Europei a suspendat pentru un an procedura de raportare asupra felului in care Romania intelege sa-si indeplineasca angajamentele initiale. Este necesar ca acest organism sa considere acest an ca un termen nenegociabil pentru finalizarea reformelor legislative specificate in rezolutie si in raportul final al raportorilor,²¹⁹ care mentioneaza explicit eliminarea articolului 200. Consiliul trebuie sa faca presiuni si pentru abrogarea altor prevederi care au impact discriminatoriu. Consiliul trebuie sa ia in considerare, atat in rapoartele sale interne cat si in cele externe, recunoasterea homosexualilor si lesbienelor ca minoritate, alaturi de alte minoritati rasiale, nationale sau etnice; acest lucru va oferi un cadru pentru discutarea problematiei discriminarii dincolo de simpla existenta a "legilor contra sodomiei".²²⁰

2) Organizatia pentru cooperare si securitate in Europa (OCSE), mai cu seama Oficiul pentru institutii democratice si drepturile omului, trebuie sa discute explicit chestiunea discriminarii impotriva persoanelor de orientare homosexuala si sa dezbata implementarea angajamentelor statelor participante la "dimensiunea umana" a procesului OSCE. ²²¹

- 3) Uniunea Europeana trebuie sa includa in noul sau tratat de baza referiri concrete la orientarea sexuala ca o categorie protejata impotriva discriminarii. In conformitate cu principiile Raportului Roth si ale Rezolutei din 1994 asupra "drepturilor egale ale homosexualilor si lesbienelor din UE",²²² discriminarea impotriva persoanelor de orientare homosexuala trebuie investigata explicit si luata in considerare ca un aspect semnificativ al situatiei drepturilor omului din statele in proces de aderare.
- 4) Organizatia Tratatului Atlanticului de Nord trebuie sa cantareasca cu atentie situatia drepturilor omului din statele in curs de admitere si in special felul in care acestea isi trateaza populatiile minoritare, inclusiv persoanele de orientare homosexuala.

ANEXA I: ACTE NORMATIVE

Articolul 200 din Codul Penal: versiunea 1968, publicat in Buletinul Oficial nr. 79-79/21 iunie, 1968: Relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex

1. Relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex se pedepsesc cu inchisoare de la unu la 5 ani.
2. Fapta prevazuta in alineatul 1, savarsita asupra unui minor, asupra unei persoane in imposibilitatea de a se apara, ori de a-si exprima vointa, sau prin constrangere, se pedepseste cu inchisoare de la 2 la 7 ani.
3. Daca fapta prevazuta in alineatul 2 si 3 are ca urmare vatamarea grava a integritatii corporale sau a sanatatii, pedeapsa este inchisoarea de la 3 la 10 ani, iar daca are ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este inchisoarea de la 7 la 15 de ani.
4. Indemnarea sau ademenirea unei persoane in vederea practicarii faptei prevazute in alineatul 1 se pedepseste cu inchisoare de la unu la 5 ani.

Articolul 200 din Codul Penal: versiunea curenta, conform Legii 140/5 noiembrie, 1996: Relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex

1. Relatiile sexuale intre persoane de acelasi sex, savarsite in public sau daca au produs scandal public, se pedepsesc cu inchisoare de la unu la 5 ani.
2. Fapta majorului de a avea relatii sexuale cu un minor de acelasi sex se pedepseste cu inchisoare de la 2 la 7 ani si interzicerea unor drepturi.
3. Relatiile sexuale cu o persoana de acelasi sex in imposibilitate de a se apara ori de a-si exprima vointa sau prin constrangere se pedepsesc cu inchisoare de la 3 la 10 ani si interzicerea unor drepturi.
4. Daca fapta prevazuta in alineatul 2 si 3 are ca urmare vatamarea grava a integritatii corporale sau a sanatatii, pedeapsa este inchisoarea de la 5 la 15 ani si interzicerea unor drepturi, iar daca are ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este inchisoarea de la 15 la 25 de ani si interzicerea unor drepturi.

5. Indemnarea sau ademenirea unei persoane in vederea practicarii de relatii sexuale intre persoane de acelasi sex, precum si propaganda ori asocierea sau orice alte acte de prozelitism savarsite in acelasi scop se pedepsesc cu inchisoare de la unu la 5 ani.

Articolul 201 din Codul Penal: versiunea din 1968, publicat in Buletinul Oficial nr. 79-79/21 iunie, 1968: Perversiuni sexuale

1. Savarsirea actelor de perversiune sexuala care au produs scandal public se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 5 ani.
2. Dispozitiile articol 200 alineatul 2-4 se aplica in mod corespunzator.
3. Constituie acte de perversiune sexuala orice acte nefiresti in legatura cu viata sexuala, altele decat cele prevazute in articolul 200.

Articolul 201 din Codul Penal: versiunea curenta, conform Legii 140/5 noiembrie, 1996: Perversiuni sexuale

1. Actele de perversiune sexuala, comise in public sau care au produs scandal public se pedepsesc cu inchisoare de la 1 la 5 ani.
2. Dispozitiile articol 200 alineatul 2-5 se aplica in mod corespunzator.
3. Constituie acte de perversiune sexuala orice acte nefiresti in legatura cu viata sexuala, altele decat cele prevazute in articolul 200.

Articolul 204 din Codul Penal, publicat in Buletinul Oficial nr. 79-79/21 iunie, 1968 (neschimbat in actualul Cod Penal): Sanctionarea tentativei

1. Tentativa infractiunilor prevazute in articol 197-198 si 200-203 se pedepseste.

Articolul 321 din Codul Penal, introdus in Legea 6/1973 (neschimbat in actualul Cod Penal): Ultrajul contra bunelor moravuri si tulburarea linistii publice

1. Fapta persoanei care, in public, savarseste acte sau gesturi, profereaza cuvinte ori expresii, sau se deda la orice alte manifestari prin care se aduce atingere bunelor moravuri sau se produce scandal public, se pedepseste cu inchisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amenda.
2. Daca prin fapta prevazuta in alineatul 1 s-a tulburat grav linistea publica, pedeapsa este inchisoarea de la 6 luni la 5 ani.

Legea 61/1991, publicata in Monitorul Oficial nr.196/27 septembrie, 1991 (fragmente): Pentru sanctionarea faptelor de incalcare a unor norme de convietuire sociala, a ordinii si linistii publice

Articol 1. Pentru asigurarea climatului de ordine si liniste publica necesar desfasurarii normale a activitatii economice si social-culturale si promovarea unor relatii civilizate in viata cotidiana,

cetatenii sunt obligati sa aiba un comportament civic, moral si responsabil, in spiritul legilor tarii si al normelor de convietuire sociala.

Articol 2. Constituie contraventie savarsirea oricareia dintre urmatoarele fapte, daca nu sunt comise in astfel de conditii incat, potrivit legii penale, sa fie considerate infractiuni:

1. savarsirea in public de fapte, acte sau gesturi, obscene, proferarea de injurii, expresii jignitoare sau vulgare, amenintari cu acte de violenta impotriva persoanelor sau bunurilor acestora, de natura sa tulbure ordinea si linistea publica sau sa provoace indignarea cetatenilor ori sa lezeze demnitatea si onoarea acestora sau a institutiilor publice;
2. constituirea unui grup format din trei sau mai multe persoane, in scopul de a savarsi actiuni ilicite, contrare ordinii si linistii publice si normelor de convietuire sociala, precum si actele de incurajare sau sprijinire, sub orice forma, a unor astfel de grupuri de persoane, care incita la dezordine sociala;[...]

(Pedepsele pentru aceste delikte constau in amenzi care, daca nu sunt platite, pot fi transformate in perioade de detentie).

ANEXA II: POLITICA HUMAN RIGHTS WATCH ASUPRA DREPTURILOR GAY- LOR SI LESBIENELOR (1994)

Human Rights Watch (HRW) se opune violentei sponsorizate si tolerate de stat, detentiei si persecutarii indivizilor datorita identitatii sexuale, orientarii sexuale sau practicilor sexuale private.

HRW isi fundamenteaza aceasta politica pe dreptul la viata, libertate si siguranta persoanei (Declaratia Universala a Drepturilor Omului, Articolul 3; Conventia Internationala asupra Drepturilor Civile si Politice, Articolele 6 si 9), drepturile la libera exprimare si asociere (DUDO 19 si 22; CIDCP 19 si 22), dreptul la intimitate (DUDO 12, CIDCP 17) si interzicerea discriminarii pe baza statutului (DUDO 2, CIDCP 2, 26).

INCHEIERE

Acest raport a fost redactat de Scott Long, coordonator regional pentru Europa al IGLHRC.

Julie Dorf si Sydney Levy au editat raportul din partea IGLHRC.

Kieran Burns, Roy Dickinson, David Geer, Steffen Jensen, Kurt Krickler, Mona Nicoara si Peter Norman au oferit informatii si sugestii.

Din partea Human Rights Watch, raportul a fost supervizat de Jeri Laber, Holly Cartner, Dinah PoKempner si Cynthia Brown.

Alex Frangs si Emily Shaw au oferit asistenta de productie.

Raportul se bazeaza partial pe informatiile culese in cursul unei misiuni de cercetare pe care Human Rights Watch si International Gay and Lesbian Human Rights Commission au organizat-o in iunie-iulie 1997 pentru a evalua situatia homosexualilor si lesbienelor din Romania dupa adoptarea noilor prevederi penale.

Cercetarile au fost facute de o echipa de lucru printre care se numara si Vera Campeanu, Daniel Iorga, Scott Long, Yves Nya Ngatchou, Mona Nicoara si Bogdan Voicu. Membrii acestei echipe au vizitat penitenciare si au intervievat detinuti din 15 institutii, membri ai Parlamentului, reprezentanti ai Ministerului Justitiei si Ministerului de Interne, ca si numerosi politisti si procurori locali.

Ion Iacos si Manuela Stefanescu de la Comitetul Helsinki Roman, Adrian Coman de la ACCEPT, Ioana Stancel de la Liga pentru aparare drepturilor omului au oferit asistenta nepretuita misiunii, ca si Michael Holscher, George-Valentin Serbanescu si Sorin Vulpe. Cercetari ulterioare au fost efectuate de Dennis van der Veur si Adrian Coman.

Human Rights Watch si IGLHRC sunt recunoscatoare pentru cooperarea de care a dat dovada Ministerul Justitiei, mai cu seama d-na Ana Iacovescu, director pentru relatii internationale, si Colonelul Radu Moldovan si Colonelul Mircea Ruse, care impreuna ne-au permis un acces larg la sistemul penitenciar.

Munca constanta a Comitetului Helsinki Roman pentru combaterea violarilor drepturilor omului a facut acest raport posibil.

Vera Campeanu, Razvan Ion, Yves Nya Ngatchou, Mona Nicoara, Aurelian Seres si Bogdan Voicu au participat in misiuni de cercetare conduse de Scott Long din partea IGLHRC si a Comitetului Helsinki Roman intre 1992 si 1996.

Ion Iacos, Manuela Stefanescu si Renate Weber de la Comitetul Helsinki Roman au oferit asistenta acestor misiuni, ca si, in anumite cazuri, Societatea independenta romana a drepturilor omului.

Prima misiune pentru evaluarea situatiei minoritatilor sexuale in Romania a fost condusa de Russ Gage de la IGLHRC, John Clark si Kurt Krickel de la International Lesbian and Gay Association si Henning Mikkelsen de la Organizatia internationala a sanatatii, in 1992.

Le multumim pentru ca au ajutat in mobilizare atentiei internationale asupra acestei probleme; munca lor reprezinta inceputul unei lungi campanii pentru schimbare care, din nefericire, inca nu s-a incheiat.